

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 5 och 6 december.

2 § Allmän miljö- och naturvård

*Allmän miljö- och
naturvård*

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2005/06: MJU1
Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård (prop. 2005/06:1 delvis).

Anf. 1 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m):

Fru talman! Så är det dags för miljö- och jordbruksutskottets långa dag, då vi ska debattera två betänkanden, varav det om miljö är det första, för att sedan avsluta i trevlig samvaro med kalas och sång. Det är så vi lägger upp vår julavslutning.

Fru talman! När det gäller de ekonomiska ramarna för våra olika utgiftsområden i riksdagen fastställdes de redan den 23 november – ett beslut som togs av regeringen och dess stödpartier. Naturligtvis hade vi moderater en annan uppfattning om hur politiken för ekonomin skulle se ut för de kommande åren. Ni som läser detta budgetbetänkande för dagens debatt, MJU1, kan då också förstå att vi inte deltog i detta beslut i utskottet och att vi har ett särskilt yttrande i betänkandet som finns på s. 41.

Vår generella utgångspunkt för en god politik är att människor måste kunna få känna större frihet över sin vardag. Med kunskap och egen makt är de också beredda att ta ansvar. Det är inte minst viktigt när det gäller arbetet för en god miljö – både i den egna vardagen, i arbetet och i skolan, men också för den som finns runtomkring i naturen. En hållbar utveckling måste därför bygga på en balans mellan det ekonomiska, det sociala och det miljömässiga. Jag anser att regeringen har tappat den balansen.

Fru talman! Därför är det oerhört viktigt att arbetslinjen återupprättas i svensk politik liksom att bidragsberoendet och utanförskapet bryts. Vi har därför i vår budget satsat på skattesänkningar för att få fler människor i arbete och så att fler kan leva på sin lön.

Dessutom har vi satsat på kärnuppgifter inom sjukvården för att människor ska få vård och i tid, på rättstryggheten för att människor har rätt

till en trygg vardag liksom på en skola och en forskning som verkligen ger kunskap och framtidstro.

Jag tror att det är just kunniga och engagerade människor som har en god ekonomi och en bra social situation som orkar och vill ta ansvar för vår miljö, både lokalt och globalt. Staten behöver inte göra allt och ska inte heller göra det. Däremot måste den kanske ibland ta vid där enskilda inte mäktar med liksom ha det övergripande ansvaret för miljöforskning, miljöövervakning och viss lagstiftning.

Fru talman! I takt med att valrörelsen närmar sig är det naturligt att majoriteten ska känna flåset av oppositionen i nacken. I dessa tider, då den socialdemokratiska majoriteten är alltmer skör och splittrad, är det lätt att tro att de i dagens debatt kommer att påstå att oppositionen brister i samordning. Det är egentligen är rätt märkligt. Regeringen har redan själv tydligt visat att just miljöpolitiken för den är rätt splittrad, så den debatten kan vi lägga åt sidan i dag.

Däremot, fru talman, skulle det kunna vara lätt att chockas över den moderata miljöbudgeten. Det är drygt 1 miljard som tas från ett redan i jämförelse litet anslag, men då har man enbart stirrat sig blind på tabellerna och noterat tre stora minustecken bland kontona i utgiftsområdet. Jag tänkte därför lite närmare berätta om just dessa tre minus.

Vi värnar och tror på äganderätten. Vi tror att människor vårdar det de äger. Därför har också många värden uppstått för oss alla. Just därför har vi varit konsekvent negativa till regeringens ivriga marksocialisering. Att köpa in mark till staten från enskilda i tron att staten bättre sköter mark och skog anser vi vara direkt felaktigt, i synnerhet om det gäller som en generell regel.

Därför har vi dragit ned på kontot för biologisk mångfald. Det är närmare 1 miljard kronor som Socialdemokraterna vill socialisera mark för. Det säger vi nej till. Vi vill i stället att de marker som måste beröras ska gå under skötselavtal. På kontot finns ändå pengar kvar som ska räcka till kalkning, vattenområden och skötsel med mera.

Dessutom, fru talman, är det viktigt att sanera förorenad mark. Ändå har vi tagit bort en del även av det anslaget. Vi har saktat av takten – må vara ekonomiskt tänkt, men vi klarar den akuta situationen och lite till. Även regeringen har tidigare nyttjat detta konto för olika omprioriteringar, och denna gång har vi också gjort det.

När det gäller det tredje av våra minus, stöd till klimatinvesteringar, har vi inte delat regeringens positiva omdömen om de kommunala projekt som fått pengar. Det är skälet till att vi tar bort dessa medel i budgeten. I Sverige finns en lång erfarenhet av statligt stödda investeringar, som utan tillskott av ytterligare offentliga medel har visat sig ha rätt kort livslängd. Investeringar bör därför ske på marknadsmässiga grunder.

Detta var tre minus från den moderata miljöbudgeten – utan att miljön tar skada. Dessa har givit desto fler och större plus i den totala budget som vi moderater har lagt, en budget som i stort också är ett samspel i en allians för ett bättre Sverige. Det kommer att vara en enad allians som ber om väljarnas stöd i valet 2006 på en politik som är bättre både för människor och för miljö.

(Applåder)

Fru talman! Vi lever på ett mycket litet klot i ett oändligt universum. Kanske finns det miljoner liknande planeter som vår därute. Kanske är vi den enda där liv har uppstått och utvecklats. När man ser bilder på jorden från rymden slås man av hennes skönhet men också av hennes skörhet.

Det ställer extra stora krav på oss som arbetar med miljöpolitik. Vi ska vara planetens vakthundar, så att människan inte genom sitt oförstånd och sin okunskap stör den känsliga balans som gör att liv finns på jorden och som gör att det finns en dräglig miljö för alla dem som lever här och nu men också för dem som kommer efter oss. Klimatfrågan är kanske den miljöfråga där detta blir allra mest uppenbart.

Därför är det glädjande att konferensen i Montreal gav en enad värld i arbetet framåt. Men det är också oroande att man inte tog större steg och att USA fortfarande bromsar arbetet.

Klimatfrågan visar hur viktigt det internationella samarbetet är, men den är också ett exempel på att det finns mycket att göra här hemma. Folkpartiet tror på förutsägbarhet i de styrmedel som används för att få ett bättre klimat. Därför tror vi på ett system med handel med utsläppsätter för koldioxid. Därför anser vi att det är rimligt att ha avgifter på koldioxidutsläpp. Därför accepterar vi en miljöavgift på flyget. Men det är också därför vi är emot de så kallade Klimppengarna.

Kommunerna är en mycket viktig partner i arbetet för en bättre miljö och för ett bättre klimat. Men det måste bli en del av vardagen för kommunerna att arbeta med klimatfrågan. Man kan inte göra det bara när det regnar ned Klimppengar från staten. Risken är nämligen då att man gör det som man får pengar för och inte det som är viktigast, att man gör åtgärder när och om man får pengar, inte när det är lämpligast.

Folkpartiet vill se att klimatarbetet blir en del av den kommunala vardagen. Vi öronmärker därför pengar i vår budget till åtgärder för att underlätta just det arbetet.

Fru talman! Om klimatfrågan är den globalt viktigaste miljöfrågan så är tillståndet i Östersjön den viktigaste frågan i vårt närområde. Folkpartiet föreslår ett antal åtgärder i vår alternativbudget när det gäller Östersjön.

För det första vill vi att minst hälften av de utökningar som går till förstärkning av biologisk mångfald just går till havsmiljöarbete. Det kan gälla arbete med marina reservat men också arbete på land, till exempel anläggning av våtmarker. Andra åtgärder som vi föreslår är att inrätta ett särskilt Östersjökonto. Till en början vill vi att resurserna går till att förbättra säkerheten när det gäller olja och andra farliga transporter till havs, men det finns naturligtvis mycket mer att göra framöver. För det tredje vill vi ytterligare stärka samarbetet med våra grannländer när det gäller bland annat havsmiljöarbetet. Vi utökar därför anslagen till det som heter internationellt samarbete.

Fru talman! För några veckor sedan tog vi i den här kammaren ett beslut om att inrätta en hållbarhetskommision, en kommission som likt tsunamikommisionen består av fristående aktörer och som kanske därför har möjlighet att se våra uppbyggda strukturer inom miljöområdet med fräscha och kritiska ögon. Jag ska inte sticka under stol med att det kändes som en ganska så stor seger för oss alla men kanske framför allt för min kollega Sverker Thorén som arbetat flitigt med den här frågan länge.

Nu gäller det att fylla kommissionens arbete med innehåll. Folkpartiet vill att man börjar med att se över strukturerna när det gäller havsmiljöarbetet. Vi vill också lägga resurser till kommissionen och har därför gjort det i vår budget. Resurser till en sådan här kommissions arbete kan naturligtvis tas från olika ställen i en budgetpost. Min fråga till representanter för majoriteten blir nu: Vilka åtgärder ämnar majoriteten vidta för att genomföra riksdagens beslut om en kommission?

Fru talman! Sist men inte minst: Miljöarbete är ofta beroende av ett folkligt stöd och en folklig förankring. Opinionsbildning är därför en oerhört viktig del av miljöarbetet. Men på den sista tiden i Sverige har alltför mycket opinionsbildning flyttats från politiker, frivilligorganisationer och enskilda debattörer till myndigheter. Det är inte rimligt. Vi ska inte ha en statsåsikt i ett demokratiskt land. Därför vill Folkpartiet flytta resurser från myndigheternas opinionsbildning till frivilligorganisationer.

Fru talman! Jag delar inte alltid SNF:s och Greenpeaces åsikter, men de, tillsammans med de andra miljöorganisationerna, utgör en oerhört viktig del av en engagerad demokrati. Jag delar inte heller alltid mina kolleger i utskottets åsikter, men de är också en viktig del av demokratin och debatten, och dessutom är det väldigt trevliga kolleger. Därför vill jag passa på att önska alla en god jul.

Anf. 3 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Fru talman! Vi är ett stenblock som roterar runt en gyllene sol. Vi är miljarder barn sammanvävda med varandra. När jag hör om hålen i atmosfären väller salta strömmar fram i mina ögon. Vi bestiger de högsta berg. Vi får öken att blomma. Vi är så uppfinningsrika och geniala. Vi kan gå på månen. Men när jag hör om hur skogarna försvinner väller salta strömmar fram i mina ögon. Jag har levt för kärlek, men det räcker inte längre. För jorden jag älskar är döende, och jag gråter. Vi utforskar djupaste oceaner, sänder foton från Mars. Vi är så hänfödda av hur smarta vi är. Varför ska då ett endaste barn behöva gråta av hunger? Salta strömmar väller fram i mina ögon.

Orden, väldigt fritt översatta, kommer från Julian Lennon, John och Yokos son, i sången *Saltwater*. Jag hörde den i en minneskonsert i Nicolaikyran i Örebro i fredags med anledning av att det var 25 år sedan John Lennon mördades.

Alla tårar som faller och borde fallas över mänskliga brister och misslyckanden när det gäller situationen i världen skulle säkert kunna dränka oss alla. Men Johns och Julians, dina och mina tårar kan också dämmas upp och kanaliseras för att ge kraft och energi i arbetet för en bättre miljö och en bättre värld.

Fru talman! Jag vill se vårt bidrag genom budgeten på utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård som ett litet men viktigt uppdämningsarbete, en form av energigenerering som ger oss en hel del möjligheter. Partierna har ju sinsemellan lite olika inriktning och praktiska lösningar, men i fråga om mål och inriktning är vi ganska samstämmiga. Vi vill alla vara en del av lösningen för att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, allt enligt det övergripande miljöpolitiska mål som det råder enighet om.

Då Kristdemokraternas förslag till ramar för utgiftsområdet redan har fallit har det inte funnits möjlighet för oss att reservera oss i anslagsfrågorna. Vår politik finns därför beskriven i ett särskilt yttrande som återfinns i betänkandet. Låt mig ändå lyfta fram ett par områden.

Fru talman! Hittills har statens kostnader för efterbehandling av förorenade områden varit ca 2 miljarder kronor. För att åtgärda de mest angelägna objekten kommer det enligt Naturvårdsverkets uppskattning att behövas ytterligare 45 miljarder kronor. Man bedömer att för 2005 kommer endast hälften av det mål som satts upp när det gäller att påbörja de mest prioriterade områdena att nås. Det står också nu klart att det finns många fler förorenade områden än man trodde när delmålen för området formulerades.

Kristdemokraterna vill öka ambitionerna och anslå mer pengar till saneringsarbetet. Vi tycker också att det är viktigt att den så kallade tioprocentsregeln för kommunernas kostnadsansvar avskaffas för att arbetet ska kunna bedrivas med full kraft.

Jag vill i sammanhanget yrka bifall till den enda reservation som finns till detta betänkande och som tar upp just frågan om tioprocentsregeln.

Även när det gäller det så kallade klimatinvesteringsstödet, Klimp, menar vi att regeringens ambitioner är otillräckliga. Regeringen anslår 350 miljoner kronor för dessa åtgärder. Ansökningar finns för över 1 miljard, 1,3 miljarder kronor, som tillsammans med egenfinansiering skulle ge miljöinvesteringar på närmare 5 miljarder kronor, runt om i kommunerna framför allt men även i regioner och landsting. Därmed skulle en uppskattad minskning av utsläppen av växthusgaser kunna komma till stånd med 1,8 miljoner ton.

Fru talman! I morgon samlas ministrar från EU-länderna med ambitionen att slutföra förhandlingarna om den nya kemikaliepolitiken Reach. I Montreal har ministrar från världens alla hörn förhandlat om klimatfrågorna.

Sverige är en oskiljbar del av en global värld där vi alla är gränslöst beroende av varandra. Vi kan göra mycket lokalt, regionalt och nationellt. De stora miljöproblemen, frågorna om att hejda växthuseffekten och arbetet för en miljö med färre gifter och mindre giftighet kan inte föras framåt utan internationella överenskommelser.

Trots min djupa oro över att ambitionen och viljan inte är tillräcklig runt förhandlingsborden i Bryssel, Montreal eller var möbeln än är placerad är detta den väg vi måste färdas för att komma framåt.

Anf. 4 KJELL-ERIK KARLSSON (v):

Fru talman! Som vi alla vet har vi bara ett jordklot, det klot som vi alla lever av och på, och det klotets naturresurser är vi beroende av. Det är naturresurser som ska räcka till alla och som ska användas på ett uthålligt och hållbart sätt. Då gäller det att vara rädd om vårt enda jordklot och se till att dess överlevnad och utveckling sker på ett hållbart sätt.

Grunden för Vänsterpartiets politiska arbete utgår ifrån att det bara finns ett jordklot och att de gemensamma resurserna nu snabbt håller på att förbrukas bland annat genom rovdrift.

En omfattande och reell miljöomställning måste därför nu både påbörjas och fullföljas på många områden och grunden måste läggas för en ekologiskt hållbar utveckling. Vi får inte vänta med de så kallade gröna gavlarna på folkhemmet. Vi behöver inte bara gröna gavlarna, vi behöver åtgärder och resurser så att vi kan få även långsidorna och taket gröna på vårt folkhem. Vi behöver även fylla folkhemmet med de gröna tankarna och åtgärderna.

I det har vi alla ett gemensamt uppdrag där olika aktörer måste ta sitt ansvar. Det är vi politiker här i riksdagen och även på andra politiska nivåer som ska ta vårt ansvar för resurstilldelningen. Även myndigheter, länsstyrelser, kommuner, organisationer, näringsliv och enskilda – ja alla – måste ta sitt ansvar för framtidens hållbarhet och överlevnadsmöjligheter.

Redovisningen av miljöpolitikens inriktning och resultatbedömning har Vänsterpartiet tillsammans med regeringen och Miljöpartiet klarlagt i budgetpropositionen, och vi står bakom den. Vänsterpartiet och regeringen har även tillsammans tagit fram nya miljömål, en miljömålsproposition som vi redan behandlat här i kammaren. Jag går inte in direkt på målen eftersom vi redan har behandlat dem.

Det är mycket som behöver göras för att man ska lyckas på miljöområdet. Framför allt behövs en vilja, inte bara i ord utan även i handling, från oss alla, alltså både från er och från oss. Ska vi nå resultat måste vi alla dra vårt strå till stacken. Om det ska bli en stack som kan klara påfrestningarna krävs det resurser, organisation och planering. Det behövs politiska beslut, men även myndigheter och organisationer som tar sitt sektorsansvar på allvar.

Fru talman! I detta betänkande på utgiftsområde 20 som berör allmän miljö- och naturvård i budgetsammanhang omfattar utgiftsområde 20 nästan 4,6 miljarder kronor. Det är en ökning sedan budgeten 2003 på över 1,2 miljarder, eller en ökning med 37 %. Det är en inriktning som man kan vara stolt över även om man kanske inte är nöjd. Däremot verkar det som om Moderaterna tycker att det satsas för mycket på miljöområdet eftersom de på utgiftsområde 20 skär ned anslaget med över 34 %, eller närmare 1,6 miljarder.

Vi har i landet många förorenade områden som behöver saneras. Det är föroreningar som oftast olika näringsidkare förorsakat under årens lopp och inte rensat upp efter sig. På det anslaget vill Moderaterna skära ned med närmare 60 % eller över 300 miljoner. Kristdemokraterna vill däremot plussa på det anslaget med 50 miljoner.

På miljöforskningen vill Kristdemokraterna öka anslaget med 35 %, men där står de ensamma i den så kallade alliansen. De andra i alliansen nöjer sig med samarbetspartiernas anslagsnivå.

Vi står nu inför arbetet att formulera en ny klimatpolitik. Sverige ligger i fronten på detta område, och ska så göra, anser Vänsterpartiet. Sverige har möjligheterna och resurserna att göra det.

Vi håller på att skaffa oss de medel och resurser som behövs för att nå en åtgärdsnivå och utsläppsnivå av växthusgaser som kan förändra våra utsläpp till en nivå som är bättre än den nuvarande situationen – en situation som leder oss mot en katastrof om inget görs.

I detta sammanhang är det intressant att läsa i budgetmotioner och i detta betänkande, MJU1, att alliansens majoritet vill skära ned anslaget

för klimatinvesteringar med 100 %. Alliansen är inte enig och därför kanske man ska ge en eloge till Kristdemokraterna som säger sig ta klimatsituationen på allvar och därmed vill öka på anslaget i sin budgetmotion för klimatinvesteringar med ca 15 %. Samtidigt vill Kristdemokraterna dock halvera momsens på drivmedel vilket betyder att man vill stimulera bilkörandet med 5,4 miljarder per år och därmed öka utsläppen.

Ett annat område som är viktigt är biologisk mångfald. Granskar vi betänkandet ur anslagssynpunkt på biologisk mångfald finner vi att Moderaterna vill minska anslaget med 45 %, Kristdemokraterna vill minska det med 33 % och Centern med 15 %. Vad vill Folkpartiet? Jo, de tycker att samarbetspartiernas anslagsnivå är bra.

Fru talman! Alliansen spretar budgetmässigt och har därigenom ingen gemensam miljöpolitik. Det är min slutsats. Det skiljer över 1,6 miljarder, eller 54 %, mellan allianspartiernas budgetar.

Fru talman! Till sist vill jag nämna att i detta betänkande har Vänsterpartiet ett särskilt yttrande som rör ambitionstakten i marksaneringsarbetet, där vi anser att det går för sakta.

Slutligen yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkande MJU1.

Anf. 5 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m) replik:

Fru talman! Det blev som jag trodde. Någon lät sig chockas över siffrorna – de tre stora minus som jag tog upp i mitt anförande och omsatte i ganska höga procent. Det var just det som Kjell-Erik Karlsson också gjorde. Han pekar på siffrorna och tror att de ska leda till en betydligt sämre miljö. Dessutom försöker han peta ut Moderaterna tillsammans med de övriga och säger att alliansen spretar och inte är enig.

Det är precis det som man skulle kunna tro om man bara tittar på de siffror som finns på det här utgiftsområdet. Men det är inte så.

Jag vill fråga Kjell-Erik Karlsson: På vilket sätt kommer miljön att bli bättre och värnas och vårdas mer enbart beroende på att staten köper in mark från enskilda markägare som i generation efter generation har lagt ned själ och hjärta för att vårda och sköta? På vilket sätt kommer miljön att bli bättre av att staten går in och blir ägare?

Anf. 6 KJELL-ERIK KARLSSON (v) replik:

Fru talman! Man har gjort olika typer av inventering av bevaransvärda skogsmarker. Där man har sett att det finns skyddsvärd skog har många privata skogsägare ofta börjat avverka innan man hinner skydda områdena. Det är viktigt att staten satsar på att köpa in dessa marker för att vi ska ha långsiktigt skyddade skogsmarker.

Anf. 7 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är ganska talande. Vi som känner till historien känner också till hur det såg ut på andra sidan Östersjön där kommunismen såg till att socialisera så mycket som möjligt och staten ansåg att man var bäst som ägare. Vi har också facit i hand på hur rovdriften fullkomligt ödelade allt vad miljö heter. Där togs nämligen inte ansvar. Allas ansvar var helt plötsligt ingens ansvar.

Jag kan förvisso förstå, fru talman, Kjell-Erik Karlssons oro över marker runtomkring med fina skogar och bra miljövärden om människor inte tar det här ansvaret. Min uppfattning är dock att det är just de perso-

ner och familjer som med själ och hjärta har ägt och vårdat sina marker som har sett till att dessa värden har uppkommit. Jag tycker att det är synd att inte fortsätta att förlita sig på dem och till exempel låta mer av skötselavtal komma till stånd i stället för att man ska gå före och köpa in marken av dessa personer.

Det är just denna skillnad i synsätt vi har mellan alliansen och den socialdemokratiska majoriteten, där Kjell-Erik Karlsson också är med och arbetar. Det är också därför vi moderater säger nej. Rent pengamässigt på kontot har vi ett stort minus, nästan 1 miljard. Det blir en hög procentsats. Men det är ganska löjligt, fru talman, att påstå att just den summan skulle göra att det blir en sämre miljö. Det är en ganska löjlig typ av miljödebatt.

Anf. 8 KJELL-ERIK KARLSSON (v) replik:

Fru talman! Att börja jämföra statens inköp av skogsmark med det som skedde österut tycker jag i så fall också verkar som ett förlöjligande av svenska statens agerande. Anser Moderaterna att svenska staten har ett agerande som är jämförbart med det som skedde österut? Så tycker jag inte att det är. Det är en stor skillnad. Om Moderaterna har den synen på Vänsterpartiet, samarbetspartierna och regeringen tycker jag att det talar för sig självt.

Anf. 9 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag begärde ordet för att lite grann klarlägga den missuppfattning som är ofta förekommande när det gäller Kristdemokraternas förslag till halverad moms på alla drivmedel. Det rör just *alla* drivmedel, även etanol och biogas. Därför behålls relationen mellan bensinpriset och priset på de alternativa drivmedlen, vilket gör att stimulansen finns kvar att gå över till alternativa drivmedel.

Jag menar att denna halvering av momsen inte stimulerar till ökat bilåkande. Däremot minskar det pungslåendet av människor som drabbas av kostnader som de inte kan värja sig emot, människor som inte har några alternativ, som inte har råd att snabbt köpa en bil som drivs med alternativa drivmedel.

Kjell-Erik Karlssons med flera taktik i det avseendet är att jaga dem, klå dem och straffa dem. Små människor som inte har så stora möjligheter, som är tvungna att ha bilen för att kunna ta sig till jobbet och skjutsa sina barn till aktiviteter, ska straffas bara för att de inte snabbt kan gå över till de nya drivmedlen.

En halvering av momsen håller kvar incitamenten att gå över till alternativa drivmedel men minskar bördan något för dem som av olika skäl är tvungna att ha bilen och är beroende av bilen.

Anf. 10 KJELL-ERIK KARLSSON (v) replik:

Fru talman! Visst kan det låta bra att halvera momsen rätt över för alla drivmedel. Men det är ju ändå bensinen, den fossila delen, som är den stora delen. Den största delen av bilparken drivs fortfarande med den sortens bränsle. Fortfarande blir alltså detta en typ av stimulans att fortsätta att köra på det fossila bränslet.

Vad som egentligen behöver göras är att få fram energieffektiva motorer, alltså att minska energiåtgången i transportarbetet. Det är det som

kan ge den stora potentialen. Men givetvis ska vi ha många ägg i vår drivmedelskorg; det kan jag hålla med om.

Prot. 2005/06:49
12 december

Anf. 11 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Om det vore så att vi inte satsade pengar på forskning och utveckling av motorer, nya drivmedel och sådant kanske Kjell-Erik Karlssons och andras kritik hade varit mer trovärdig. Vi har dock utökade anslag inom miljöområdet just för att förbättra och utöka möjligheterna till forskning på nya drivmedel, nya motorer, energieffektiva drivlinor och så vidare. Vi vill också vara med och resonera om ett utsläppsrelaterat fordonsskattesystem i någon form.

Fram till dess att vi är där, när fler människor har möjlighet att köpa en bil som drivs med alternativa drivmedel, säger dock Kjell-Erik Karlsson till den lågavlönade, kanske ensamstående föräldern som bor i glesbygd och är beroende av bilen för att ta sig till jobbet eftersom bussen inte går och järnvägen är nedlagd: Betala! Du ska straffas. Du ska jagas. Du ska klås.

Vi säger: Vi vill göra det lite lättare för dig att ta dig till jobbet och att klara ditt dagliga liv utan att behöva gräva fram de sista örena ur börser. Det tycker vi är en realistisk och rimlig politik på den väg som bär, och som vi är eniga om, mot de alternativa drivmedlen, mot effektivare motorer och mot mindre utsläpp av koldioxid.

Anf. 12 KJELL-ERIK KARLSSON (v) replik:

Fru talman! Sven Gunnar Persson talar vackert om sin satsning på att halvera moms. Men då kommer man också in på de pengar som vi därmed går miste om, ungefär 5,4 miljarder. Dem vill man från Kristdemokraternas sida plocka in genom att i stället minska satsningen på kollektivtrafiken. Vem drabbar det, undrar man, om inte de lågavlönade du nyss talade så vackert om? Jag tycker inte att ditt resonemang riktigt går ihop när man ser på vilka förslag ni har lagt fram.

Anf. 13 MARIE WAHLGREN (fp) replik:

Fru talman! Jag ska erkänna att när jag skrev mitt tal till den här debatten funderade jag allvarligt på att låta en stor del handla om detta med taktik och vilka som är mest eller minst eniga. Men så tänkte jag att väljarna faktiskt har rätt att få veta vad Folkpartiet tycker, och så lät jag bli det. Därför tänkte jag nu ta tillfället i akt att kommentera diskussionen om alliansens splittring.

Det är rätt fantastiskt: Majoriteten i denna riksdag har faktiskt upptäckt att alliansen består av fyra partier. Det är ganska självklart att fyra partier lägger lite olika vikt vid olika frågor. När man är i opposition finns det faktiskt heller inget krav på att man ska lägga fram en gemensam budget. En budget är nämligen en ögonblicksbild av situationen just nu, och då är det för oss i alliansen viktigare att komma överens om de gemensamma värdegrunderna såsom vi till exempel gjorde när vi tog en gemensam miljömålsproposition. Därför har vi över huvud taget inte brytt oss om att sitta i förhandlingar. Vi skulle naturligtvis kunna hitta enighet och kommer att göra det den dag alliansen sitter i regering.

Jag vill också passa på att ställa en fråga till Kjell-Erik om sakpolitiken. Det gäller klimattengarna, Klimppengarna. Tycker Kjell-Erik att det

*Allmän miljö- och
naturvård*

är rimligt att taxichaufförer i Tomelilla, Östra Göinge och Simrishamn ska betala in pengar i skatt för att subventionera miljöbilsinköp för sina konkurrenter i Kristianstad, pengar som de själva inte har möjlighet att söka? Är det transparens i miljöpolitiken?

Anf. 14 KJELL-ERIK KARLSSON (v) replik:

Fru talman! Marie Wahlgren talar om fyra olika partier i alliansen, och det stämmer ju. Samtidigt försöker alliansen allt som oftast gå ut och tala om sin enighet: Vi står eniga, vi har kommit överens, vi är alternativet, vi har blivit tajtare.

Sedan står hon också här och säger: Vi har inte förhandlat i de här frågorna. Men det har ju mediemässigt varit många olika träffar och möten som man villigt har slagit upp. Men jag skulle anta att det är just på detta område, där man inte har kunnat komma överens, som man inte har förhandlat.

Anf. 15 MARIE WAHLGREN (fp) replik:

Fru talman! Först och främst skulle jag gärna vilja ha svar på de frågor jag trots allt ställde.

Sedan ska jag ändå kommentera påståendet om enigheten och alliansen. Vi är fyra partier som till skillnad från det regeringsalternativ som finns i dag har sagt att vi ska komma överens. Vi har börjat arbetet oerhört lång tid i förväg för att arbeta ihop en gemensam grundinställning. Då tar man de stora budgetposterna och de stora och viktiga dragen. Där har vi också gjort ett gemensamt arbete.

Men det är inte rimligt att i en budget som bara är en reaktion på majoritetens budget gå in på varenda post och vartenda delområde och skapa en gemensam politik. Då finns det ingen anledning att vara fyra partier. Då kunde vi ha gått fram som ett parti i stället.

Anf. 16 KJELL-ERIK KARLSSON (v) replik:

Fru talman! När det gäller frågan om klimatinvesteringsprogram kan jag säga att både kommuner och företag kan söka anslag i Klimp. Klimp har faktiskt varit en framgång. Det ser man på vilka utsläppsminskningar som har skett. Kristdemokraterna presenterade från talarstolen sin syn på det, vilken jag kan hålla med om. Det har varit positivt. Däremot har vi från alliansens sida hört andra synpunkter på det anslaget.

Jag tycker att det är rimligt att man i kommunerna använder klimatinvesteringsprogram fullt ut. Jag tycker att de används alldeles för lite.

När det sedan gäller frågan om taxichauffören skulle betala måste jag säga att jag har svårt att förstå den frågan. Du får nog förklara den bättre för mig. Nu kan du tyvärr inte göra det, men du kan få förklara den för mig efter debatten. Jag har svårt att göra den koppling som du gör. Antingen är det jag som inte är klar i huvudet och kan förstå den... Men jag skulle gärna vilja ha den mer utvecklad. Det får du göra efter debatten.

Det finns 21 olika anslag i miljöbudgeten, både stora och små anslag. Fem anslag är man överens med majoriteten om, man stöder regeringens och vårt förslag. Men det finns bara ett förslag som man är överens om i alliansen.

Fru talman! När vi i Centerpartiet lade fram vårt budgetförslag tidigt i höstas hade det några tydliga prioriteringar. Den alldeles överskuggande prioriteringen är att få fler människor i arbete. Vår utgångspunkt är att det är genom att få fler människor i arbete som vi kan nå en mycket bättre utveckling i landet. Det är inte acceptabelt när närmare 1 ½ miljon människor inte går till arbete en vanlig dag. Det här vill vi nå genom bättre villkor för företagande, sänkta skatter för företagande och genom att göra det mer lönsamt för den enskilda individen att gå från bidrag till arbete.

Men ytterligare en viktig prioritering i vårt budgetförslag är det vi diskuterar här i dag. Det är miljöpolitikens område. Det finns flera skäl till det. Det alldeles överskuggande är att vi har ett ansvar gentemot kommande generationer. Vi har ett ansvar att se till att vi kan vända den utveckling som är på väg på vårt klot i dag.

Men vi ser också stora möjligheter med miljöpolitiken. Vi ser stora möjligheter till både tillväxt och företagande genom miljöteknikutveckling, genom forskning och utveckling av de resurser vi har här i landet och den kunskap vi har. Det kan också leda till fler människor i arbete.

Enligt vår uppfattning har traditionell miljöpolitik i alldeles för stor utsträckning sysslat med att lösa vissa frågor en och en. Det har i viss utsträckning varit framgångsrikt. Men tyvärr leder inte detta gnetande till att lösa de överskuggande miljöproblemen. Det går helt enkelt för långsamt. Vi behöver en annan utgångspunkt i miljöpolitiken. Vi måste sluta att ägna så mycket tid åt detaljer som att ersätta enskilda komponenter i produktionsprocessen eller långsamt förfina avgaskraven. Det behövs en mer omfattande systemsyn. Vi ska utgå från att det är produktionsprocessen som behöver förändras, inte dess enskilda delar.

Vi vet ganska väl vad som är problemet. Och det finns mycket ny, spännande teknik och vetenskap ute på marknaden eller i forskningsinstitut världen över, teknik och kunskap som om den användes fullt ut världen över skulle minska belastningen av växthusgaser och miljögift. Dilemmat är som sagt att teknikskiftet och kunskapsspridningen inte går fort nog. Det finns en enorm tröghet i systemen i världen, i Europa och även i Sverige.

Centerpartiet vill att vi i Sverige ska gå före och stå för nytänkande. Vi ska genomföra det här teknikskiftet, för det är endast genom modern teknik som vi kan ställa om till ett hållbart samhälle. Vi har som politiker ett ansvar att våga visa på en vilja och en dröm om vad vi vill göra för att få en bättre miljö. Men vi får samtidigt inte förledas att detaljstyra, försöka påverka marknaden och framför allt skapa osäkerhet.

Men, mina vänner, det räcker inte med fagert tal och visioner. Det krävs resurser. Därför har vi i Centerpartiet satsat rejält med pengar i årets budget på det för oss prioriterade området miljöpolitik, och där har vi framför allt satsat på två områden.

Vi har satsat på att fortsätta utvecklingen för att få fram mer förnybara bränslen och vi har satsat på räddandet av Östersjön. Vi lägger totalt 900 miljoner kronor de närmaste tre åren på forskning om och utveckling av förnybara bränslen samt 300 miljoner på att rädda Östersjön.

Fru talman! Att förbättra klimatet kräver som sagt teknikskifte och långsiktiga spelregler med tydliga ramar. Det saknas tyvärr i dagens

miljö- och energipolitik. Ett utbyte av den här tekniken fungerar bara om privatpersoner, företag och det offentliga Sverige vågar investera och framför allt blir uppmuntrade att göra det. Det måste löna sig att satsa på miljöförbättrande investeringar.

Teknikskiftet kräver också kunskap, information och utveckling. Det krävs kunskaps- och informationsspridning om vad en miljöinvestering i mitt hem eller i mitt företag kan leda till i form av långsiktiga ekonomiska vinster.

Vi ser det här teknikskiftet som en möjlighet att skapa tillväxt, och en tillväxt som är långsiktigt hållbar. Den här tillväxten kan fånga det marknadsutrymme som oljan lämnar efter sig. Det kan leda till att vi har hybridbilar, ultratunna värmeisolerande fönster och vindkraftsparker. Det kan också på sikt leda till avancerade flygplan.

Vi har ett ansvar för att skapa ett innovationsklimat som gör det möjligt att realisera alla de idéer som finns runtom i landet. Det är endast genom tydliga signaler och resurser som det här blir möjligt.

Vi har pekat ut vilken riktning vi vill att utvecklingen ska ta. Vi vill se ett fossilfritt samhälle, och första steget i den utvecklingen är att år 2015 ska endast bilar som kan drivas med förnybara bränslen få säljas.

Fru talman! Larmrapport efter larmrapport, inget händer. Det pratas och skrivs rapporter. Det forskas och studeras. Regeringen samlar andra regeringar till samtal. Samtidigt försämras tillståndet hela tiden för vårt unika innanhav Östersjön. Den utvecklingen kräver konkreta beslut och åtgärder i alla länder som har sina gränser mot detta värdefulla ekosystem.

Vi vill se en förändring. Vi vill rädda Östersjön. Därför föreslår vi just inrättandet av ett nytt anslag för Östersjön. Detta anslag ska gå till att ta fram en heltäckande forskning och en aktionsplan för Östersjöns miljö, ökade forskningssatsningar samt ett åtgärds paket för att stärka samarbetet som ska bidra till en bättre miljö i Östersjön.

Avslutningsvis: Vi i Centerpartiet har som sagt i vårt budgetförslag tydligt visat att miljön är en av våra allra högst prioriterade frågor. Vi måste alla ta ett ansvar både för att agera och för att tillsätta resurser för att vi ska kunna vända utvecklingen. Det är vi skyldiga framtida generationer.

Anf. 18 SINIKKA BOHLIN (s):

Fru talman! ”Jag försöker drömma om ett hållbart samhälle, men allt jag ser är en blänkande stadsjeep.” Det är ett citat från Svenska Naturskyddsföreningens tidskrift Sveriges Natur nr 5 från i år. Citatet fortsätter: ”Det miljövänliga livet behöver inte bli sämre. Bara annorlunda. Därför måste vi bejaka ny smart teknik som kan bereda vägen för en omställning av vår välfärds konsumtion.”

En omställning av Sverige i hållbar riktning är nödvändig. Det vet vi alla som sitter här i kammaren. Det handlar om energisektorn, transportsektorn och vårt konsumtionsmönster. Att vårt sätt att kunna koppla tillväxten till miljöarbetet har varit framgångsrikt syns tydligt i den starka utvecklingen av miljöteknikexporten. Miljöteknik är nämligen den bransch som uppvisar den största exporttillväxten i dag. Detta bevisar att den svenska vägen att satsa på miljön på alla fronter bär frukt i form av nya jobb, bättre miljö och bättre hälsa.

Samarbetet har varit grunden för vårt miljöarbete – nationellt, inom EU och internationellt. Det ser man till exempel i fråga om det som nu händer i Montreal – Kyotosamtalen. Trots att vi alla var väldigt pessimistiska har man ändå kommit överens om att gå vidare. Till och med USA har sagt att man vill vara med i samtalet.

Inom EU har vi arbetat med kemikaliepolitiken Reach. Där har det också varit mörka moln. Men ändå ser man att vi steg för steg går tillsammans framåt.

Nationellt är det många aktörer som på ett seriöst och aktivt sätt bidrar till att nå de miljömål som vi har ställt oss bakom nationellt. Det är miljörelsen, bildningsförbunden och många andra. Några av aktörerna har nyckelroller. Det är näringslivet, länsstyrelserna och sektorsmyndigheterna. Men jag vill speciellt betona kommunernas viktiga roll. Det är ju där som du och jag bor. Det är där som vi orsakar problemen, och det är där som det ska åtgärdas. Men vi ska inte heller glömma bort oss som individer och vår roll som konsument i dagens samhälle.

Fru talman! Miljöbudgeten på ca 5 miljarder är bara en del av vår miljöpolitik. För att ställa om Sverige i hållbar riktning görs en rad satsningar för en bättre miljö och ett hållbart energi- och trafiksystem, både inom miljöbudgeten, som vi diskuterar i dag, och inom andra utgiftsområden. De nya satsningarna överstiger totalt 1 miljard per år. Man kan säga att det blir en ny miljard för miljön.

Politikområdet miljö, som vi nu diskuterar, omfattar frågor rörande naturvård och biologisk mångfald, vatten och luftvård, sanering och efterbehandling av förorenade områden, avfall, avgaser, miljöskydd, miljöövervakning, miljöforskning och kemikaliekontroll. Det är ett riktigt läckert och omfattande smörgåsbord så här i juletid.

Fru talman! Jag ska nu försöka plocka fram några av godbitarna i sortimentet för att visa att den socialdemokratiska miljöpolitiken har en tydlig politisk vilja och medel att nå de miljömål som är grunden för den nationella miljöpolitiken.

I den miljömålsproposition som debatterades för bara några veckor sedan tog vi åter nya steg mot ett hållbart Sverige. Tyvärr, Catharina Elmsäter-Svärd, måste jag ta upp de stora och yviga orden från den borgerliga alliansen efter den debatten. Man lyckades då tillsammans med Miljöpartiet få majoritet i fråga om 12 av 207 yrkanden. Nu skulle politiken få en annan, borgerlig, inriktning.

Jag förstår att Moderaterna känner sig besvärade eftersom de alltid har varit och fortfarande är i en egen klass i miljöpolitiken.

Det förvånade mig lite grann när Folkpartiet uttryckte att budgeten är en ögonblicksbild. Budgeten är för mig det som ska gälla ett år framöver. Den är ett medel för att nå de mål som vi är något så när överens om. Det är inte ögonblick, utan det är långsiktighet. Det förvånar mig att miljöpolitiken inte är ett viktigt anslag i Folkpartiets politik. Jag trodde att Folkpartiet var ett någorlunda miljövänligt parti.

Nu är min fundering: Vart tog enigheten vägen när det gäller att finansiera den framtida miljöpolitiken? Trots 43 gemensamma reservationer i miljömålsbetänkandet är det en total splittring i budgeten. Jag tyckte att det var bra gjort av alliansen ändå.

Prot. 2005/06:49
12 december

*Allmän miljö- och
naturvård*

Anslaget till biologisk mångfald vill Moderaterna minska med 890 miljoner, Kristdemokraterna med 650 miljoner, Centern med 300 miljoner, och Folkpartiet håller mig i handen.

Anslaget till sanering och återställning av förorenade marker vill Moderaterna minska med 312 miljoner. Folkpartiet håller mig i handen. Kristdemokraterna vill öka det med 50 miljoner, och Centern håller mig i handen. Kan man säga att det är en enig bild?

Beträffande klimatinvesteringarna är det precis samma bild. Moderaterna vill minska anslaget. Tyvärr har Folkpartiet här hittat en vän i miljöpolitiken, nämligen Moderaterna, och minskar lika mycket. Men Kristdemokraterna vill plussa på det lite grann, så det får jag väl vara glad över. Och Centern tycker fortfarande om mig.

Det gläder naturligtvis mitt gamla hjärta att de borgerliga partierna i alla fall är överens om en punkt – alla vill minska anslagen till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, SMHI, med 20 miljoner kronor.

Det som kanske förvånar mig mest, eftersom ni var så eniga och överens om Hållbarhetskommisionen för några veckor sedan, är att det bara är Folkpartiet som föreslår pengar till den i budgeten. Ändå vill man genomföra detta just nu.

Jag hade tänkt räkna upp ett antal procentsatser, men jag ska inte göra det eftersom Kjell-Erik Karlsson gjorde det.

I nr 35 i år av tidningen Från Riksdag och Departement är det ganska intressant att titta på de färgade rutorna. Där framgår att Centerpartiet ligger ganska nära Socialdemokraterna. Det finns en viss likhet också med Folkpartiet. Kristdemokraterna har börjat gå lite grann mot det borgerliga hållet. Och Moderaterna seglar sin egen väg som vanligt.

Fru talman! Vi socialdemokrater har en idé om det gröna folkhemmet. Kraften i en miljödriven tillväxt bär oss. Den bär oss och bär ganska långt. Visst finns det saker som vi kan göra ännu bättre. Men vi har i varje fall en politik för miljön. Det kan man inte säga om den borgerliga sidan. Ingen av de sex arbetsgrupper som ska förbereda en gemensam borgerlig regeringspolitik handlar om miljön. Det förstår jag nu eftersom Folkpartiet sade att miljön inte är så viktig i detta sammanhang utan att det fanns viktigare saker att vara överens om än vår gemensamma glob.

Som sagt, det som man har åstadkommit är en gemensam miljömotion som följdes av 43 reservationer. Men sedan tog det tvärslut.

Fru talman! Till sist vill jag tacka Vänsterpartiet och Miljöpartiet för samarbetet inför budgeten, och jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 19 MARIE WAHLGREN (fp) replik:

Fru talman! Jag har inte sagt att miljöpolitiken inte är viktig. Men däremot är miljöbudgeten en väldigt liten del av den stora budget som vi har att ta ställning till i den här riksdagen. Och det är viktigare att komma överens om de stora riktlinjerna där de stora pengarna ligger.

Jag tänkte be att få ställa en fråga som jag ställde i mitt anförande till Sinikka Bohlin. Det är trots allt så att den här riksdagen har beslutat om en hållbarhetskommision. De pengarna kan man ju ta från väldigt många olika konton. Kontona i budgetplanen är väldigt breda och innehåller en hel del. Därför har jag egentligen tre frågor till Sinikka Bohlin.

Den första är: Hur kommer Socialdemokraterna att arbeta nu med riksdagens beslut om en hållbarhetskommision och var tar man pengarna ifrån? Den andra är: Var i den här budgeten finns pengarna till den oljekommision som Göran Persson har beslutat om?

Och så har jag en fråga som rör enigheten på er sida. Det är ju så att Socialdemokraterna trots allt för en politik som innebär att man tycker att man själv har majoritet. Men det har man ju inte, utan den budget ni lägger fram bygger på en förhandling mellan tre partier. Därför skulle jag vilja fråga en sak. Om det är så efter valet att Vänsterpartiet och Miljöpartiet inte längre har någon påverkan på den socialdemokratiska politiken, kommer då anslaget till biologisk mångfald att vara lika stort och starkt som det är nu?

Anf. 20 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Jag går bakifrån i mina svar. Efter valet? Då får faktiskt väljarna bestämma hur regeringen ser ut. Den diskussionen lägger jag mig inte i. Så demokratisk är *jag*.

Det andra gäller en enighet mellan tre partier. Vi kan i alla fall förhandla, och vi har lyckats i det mesta. Vi har ett antal budgetar bakom oss, samt ett antal vårpropositioner och ett antal propositioner, fast vi inte sitter i samma regering. Visst finns det frågor som vi inte är överens om, men det är en annan femma.

Sedan övergår jag till svaret på vad regeringen tänker göra för Hållbarhetskommisionen. Visst är det en beställning från riksdagen, men jag hade naturligtvis väntat mig att alla borgerliga partier hade haft pengar till den också. Om man vill göra något vill man också hänvisa pengar till det. Men det är inte mer än två eller tre veckor sedan vi hade debatten, så det kanske är lite svårt att effektuera en sådan beställning.

Det som oroar mig i det här är fortfarande det som jag har fått många kommentarer om från kommunerna – alltså nedifrånsperspektivet – angående vad man egentligen vill. Man håller på att bygga en överhet till, en myndighet till. Samtidigt säger man i ett av Folkpartiets särskilda yttranden att man vill minska antalet myndigheter. Här lyfter man upp det oberoende. Samtidigt ska det vara folkligt stöd till myndigheterna och frivilligorganisationerna. Jag ser faktiskt ingen konsekvens i ert resonemang om hållbarhetskommision. Jag skulle gärna vilja ha lite tydligare regler för detta.

Anf. 21 MARIE WAHLGREN (fp) replik:

Fru talman! Jag tycker ändå att det finns en vits med att det finns olika förslag från de borgerliga partierna i miljöarbetet eftersom man då kan se var de olika partierna ligger. Skälet till att jag ställde frågan om biologisk mångfald till Sinikka Bohlin var att jag också ville se var de olika partierna på er sida ligger. Det är ju rimligt att veta det. Man vet att i den borgerliga gruppen är en röst på Folkpartiet ett stöd för dem som kommer att vara en röst för biologisk mångfald och för mer anslag till biologisk mångfald.

Självva innehållet i den budgetposten kommer säkert inte att se likadan ut som den som regeringspartierna har. Jag tror säkert att vi kan ha en diskussion med våra borgerliga kolleger om hur man till exempel ska stödja via reservatbildningar eller andra system när det gäller den biolo-

Prot. 2005/06:49

12 december

Allmän miljö- och naturvård

giska mångfalden. Jag delar deras uppfattning att det kanske är bättre att använda andra metoder med till exempel frivilliga avtal.

Men är en röst på Socialdemokraterna en röst på mindre anslag till biologisk mångfald? Det är ju väldigt tydligt i den budget vi har eftersom där finns en tilläggsmotion. Ja, ni kommer överens och ni har förhandlat ihop er. Men det satt ju ganska hårt åt om vi ska vara ärliga. Det satt väldigt hårt åt. Ni var inte klara när budgeten gick till tryckning utan ni var tvungna att lägga en särskild motion. Där fanns det mer pengar till biologisk mångfald. Jag antar att det var Miljöpartiet som var skälet till det.

Anf. 22 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Om det finns något anslag som vi har ökat år från år är det biologisk mångfald. Vi har i alla fall ökat det i stället för att minska, som finns med här. Det är naturligtvis intressant när alla talar om det här med frivilliga åtgärder. Det finns faktiskt ett tillkännagivande från den här kammaren, med alliansen och Miljöpartiet, om att vi ska satsa på detta. Men om man tittar på pengarna räknar jag med att skogsägarna i så fall gör det gratis. Det behöver inte kosta något.

Anf. 23 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Det är många områden, Sinikka, som ligger utanför de stora överenskommelserna mellan alliansens partier. Det innebär ju inte att vi inte kommer att ha en politik för dem i regeringsställning, självklart inte. Jag tror inte att du behöver bekymra dig så jättemycket över de delarna. Det här kommer vi att lösa. Det kommer vi att lösa på ett sådant vis att vi har en aktiv och dynamisk miljöpolitik. Det är jag säker på. För Kristdemokraternas del är det en förutsättning för att medverka i kommande regeringar.

Jag vill ta upp det som finns i den enda, mycket kraftfulla, reservationen till dagens betänkande, som handlar om tioprocentsregeln i saneringsarbete för förorenade områden. Där pekar Naturvårdsverket på att en hake i saneringsarbetet ofta är kommunernas roll. Sinikka pekar själv i sitt anförande på att kommunerna har en viktig roll i miljöarbetet. Man pekar på att det inte sällan är personal- och resursbrist. Ibland saknas kompetens också. I det läget har kommunerna ett åtagande att stå för 10 % av insatserna när det gäller sanering i områden där de själva inte har haft verksamhet utan där företag, som kanske inte finns längre, har verkat. Naturvårdsverket pekar på att det vore bra om det där kunde avskaffas. Regeringen håller på och bereder den frågan enligt betänkandet. Det har man gjort sedan 2004, då rapporten kom. Tycker du inte att det är dags att komma till skott och göra något åt detta och avskaffa den där tioprocentsregeln?

Anf. 24 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Det är naturligtvis alltid diskussion om hur mycket som ska vara en egen insats. Vi har ju samma diskussion när det gäller Klimp, alltså klimatinvesteringsprogram. Man vill att kommuner, företag, frivilligorganisationer och bolag ska vara med i det här arbetet. Jag vet att det har varit problem på saneringssidan. Frågan har ju diskuterats i Miljö-

balkskommittén, just det här att man inte riktigt vet som är ägare från början. Då kanske inte det här blir gjort på det sätt som man skulle vilja.

Jag är ändå tacksam att kd står bakom att saneringen är viktig och i den här budgeten till och med ökar. Vi får hoppas att vi kan lösa det här problemet. Jag har själv varit engagerad i ett antal fall och försökt diskutera. Jag begärde också att Miljöbalkskommittén skulle titta på den här lagstiftningen, ägandet, vem som har ägt. Det gjordes inte då men jag hoppas att frågan fortfarande lever så att vi kan lösa den eftersom behovet av sanering är enormt. Man märker att det hela tiden kommer nya områden som faktiskt är i akut behov av marksanering.

Anf. 25 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Det är så, precis som Sinikka påpekar och som jag också sade i mitt anförande, att antalet områden som är sanerade är större än vad man från början trodde. Det är naturligt att kommunerna, när de själva ansöker om Klimpprojekt, svarar för en del av finansieringen utifrån att det ofta är åtgärder riktade mot egen verksamhet, den egna kollektivtrafiken, energiverket eller vad det nu kan vara. Det kan vara trafiksituationer i kommunen som kommunen har ansvar för. Men här är det lite annorlunda. Det är ju ett inventeringsarbete som länsstyrelsen gör. Naturvårdsverket beslutar om vilka åtgärder som ska vidtas eller vilka projekt som ska prioriteras. Kommunerna hamnar med något slags tio-procentig svartepetter genom att tvingas stå för insatser på områden där man själv inte är orsak till att marken är sanerad.

Det gläder mig att Sinikka ändå ser problemet. Jag vill vädja till dig att med dina mycket goda kontakter i Regeringskansliet påskynda arbetet med att komma fram med förslag med anledning av den rapport som gjordes 2004 som pekade på dessa problem. Det skulle vara glädjande om du kunde ge mig ett jul- och nyårslöfte att särskilt ta upp denna fråga med dina polare på andra sidan Strömmen.

Anf. 26 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Naturligtvis är det viktigt att vi fortsätter att arbeta med saneringsfrågorna men också fortsätter att diskutera klimatinvesteringsprogram. Precis som Sven Gunnar Persson sade har det inkommit sammanlagt 51 ansökningar från kommuner och länsstyrelser som ger enorma effekter i klimatarbetet. Det är ändå i kommunerna vi ska arbeta. Att sanera eller minska klimatproblemen kanske inte kan göras i riksdagen.

Jag har naturligtvis också en önskan till jultomten, Sven Gunnar Persson. Det skulle vara roligt att få veta, när ni nu pratar om enigheten, att ni om ni efter valet ska få regeringsmakt kommer att arbeta för en aktiv och dynamisk miljöpolitik. Här var det du som sade att det är kd som ska bära fram den. När jag läste Folkpartiets tidning var det Folkpartiet som antligen hade blivit en miljöaktör. Det skulle vara roligt att få veta om det är kd som bär fram miljöpolitiken eller om det är någon annan. Jag hoppas att det inte är Moderaterna.

Anf. 27 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m) replik:

Fru talman! Ja, tänk hur det kan gå med replikskiftena fram och tillbaka.

Prot. 2005/06:49
12 december

*Allmän miljö- och
naturvård*

Sinikka var inne på ett problem som vi uppenbarligen står inför. Även Sinikka Bohlin har insett att all miljö inte påverkas av det som vi beslutar i vårt utskott, inte ens en gång under det område vi har att fatta beslut om nu, utgiftsområdet 20. Miljön påverkas av så mycket annat.

I sitt anförande nämnde Sinikka Bohlin med belåtenhet hur vi nu exporterar miljöteknik och har duktiga företag. Det är fantastiskt. Det jag reagerar mot och funderar över är hur Socialdemokraterna så frenetiskt för att hålla sig kvar vid makten kämpar med näbbar och klor tillsammans med Miljöpartiet och Vänstern samt hur effekten blir för vanliga människor. Sinikka Bohlin talade inledningsvis om vikten av att människor har arbete och att det finns företag så att människor kan få arbete. Det är just vad människor upplever i dag, nämligen att för få går till jobbet och att det är för få som är företagare.

Effekten har däremot blivit att hushållens kostnader har ökat på grund av ökade skatter för energi och avfall. Stockholmsområdet kommer att få ökade kostnader för trängselavgifter. Kol- och oljekraft importeras och miljövänlig kärnkraft stängs ned. På område efter område för sådant som inte berörs av det vi debatterar i dag har det blivit konsekvenser som går rätt emot. Det är knepigt.

Anser inte Sinikka Bohlin att det måste vara mer balans mellan ekonomin, det sociala och det miljömässiga?

Anf. 28 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Den socialdemokratiska miljöpolitiken bär det hela, tvärtemot vad Moderaterna säger om att marknaden löser alla problem. Det går att tydligt se i ert särskilda yttrande att det finns inget område där ni inte säger att det är marknaden som löser problemen.

Miljön har ett pris. Det är inte gratis att ta reda på gamla synder som vår generation har orsakat, i luften, marken eller vattnet. Samtidigt måste vi försöka utveckla den kommande miljön på ett bra sätt med ny miljöteknik i företagen, bättre infrastruktur, energianvändningen, transportsektorn, men också vårt konsumtionsmönster. Naturligtvis har jag som konsument ett ansvar för mitt liv, vad *jag* väljer. Men då måste också samhället ställa upp på att det finns valmöjligheter för mig. Där är samspelet mellan samhället, miljön och företagen.

Anf. 29 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m) replik:

Fru talman! Jag tycker också att det är viktigt att gamla synder ska betalas. Jag nämnde i mitt inledningsanförande att det finns ett anslag för sanering av förorenad mark. Vi tar förvisso bort en del. Det är ett av våra tre minus, men det finns ändå pengar kvar. Om det då är så viktigt att betala för sådant som måste skötas och tas ansvar för är jag förvånad, med tanke på den takt med vilken regeringen tillsammans med Miljöpartiet och Vänstern har valt att marksocialisera människors enskilda skog och mark, att man inte har avsatt tillräckligt med pengar för att sköta skogen och marken. Det känns omoraliskt mot människorna och inte minst miljön.

Om vi skulle leka ett slags tävling om vem som är bäst i miljöpolitik genom att bara titta på siffrorna inom utgiftsområde 20 skulle Moderaterna inte vinna kampen just i dag. Det är helt klart.

Under åren sedan 1999 har ni samarbetat, förvisso med gott resultat om jag vore miljöpartist, och ökat anslaget från 1 ½ miljard till 4,2 miljarder. Till vad nytta? Det är fråga om sammanlagda kostnader för enskilda där skatterna har höjts, där den egna ekonomiska situationen har försämrats, där de sociala förutsättningarna har försämrats och de få faktorer som är så viktiga för att ta miljömässigt ansvar har försvunnit. Fokus står nu återigen på högre skatter, sämre villkor för företagare, sämre möjligheter att få en anställning, arbeta och leva på en egen lön.

Du ställer frågan till oss om hur framtiden ska se ut. Ja, vi är en enad allians, och vi är rätt trygga i var vi står i de stora frågorna. Det kommer att påverka även miljön. Moderaternas bärande punkt är inte alltid marknaden. Här är det balansen mellan ekonomin och det sociala för ett bra miljömässigt arbete.

Anf. 30 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Bland alla de många punkterna i frågorna tar jag fram frågan om marksocialiseringen – ett ganska underbart ord. Vi ska komma ihåg varför vi över huvud taget har kontot Biologisk mångfald. Vi har ett internationellt åtagande sedan Riomötet, nämligen att vi ska skydda biologisk mångfald. Vi har miljömålet Levande skogar. Vad jag förstår är vi i stort överens om mängden skog som ska skyddas, men ni har ett annat sätt. Ni vill gärna ha skötselavtal, frivilliga naturvårdsavtal, men halvera kontot. Det innebär för mig att ni klart och tydligt räknar med att skogsägarna ska göra det här gratis för att nå målet. Annars nås inte målet.

Jag vet inte om miljöpolitiken för mig är att leka och tävla om vem som har mest pengar. Miljöpolitiken är för mig en mycket allvarlig fråga, kanske den största och svåraste politiska frågan. Vi kanske skulle behöva ha större enighet. Det framgick i en tidningsartikel att många företag i klimatfrågan vill se mer av blocköverskridande politik. Jag ser en väg till det, kanske inte med moderaterna men med andra.

Anf. 31 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Sinikka Bohlin målar i sitt anförande upp en positiv bild av Sveriges miljöpolitik och utvecklingen av den den senaste tiden. Jag är den första att erkänna att det sker en del bra saker inom miljöpolitikens områden som leder i rätt riktning.

Låt oss titta på uppfyllandet av det mest överskuggande målet, nämligen klimatmålet. Det går inte särskilt bra för våra mål att minska utsläppen, snarare tvärtom. Vi når målet för vårt åtagande i Kyotoavtalet, men vi når inte vårt eget nationella mål. Är det en lyckosam miljöpolitik? För mig är det inte det när man samtidigt får se att det finns en helt handlingsförlamad regering som har utlovat en klimatproposition som fortfarande inte har kommit på riksdagens bord.

För tre veckor sedan frågade jag miljöminister Lena Sommestad när klimatpropositionen kommer. Hon sade: Den kommer.

Trots att den här frågan är så överskuggande får vi se den propositionen skjutas på framtiden vecka efter vecka efter vecka. Får vi alltså en klimatproposition innan det här riksmötet är slut, Sinikka Bohlin?

Anf. 32 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Klimatfrågan globalt är naturligtvis den största och svåraste miljöfråga som vi har att lösa tillsammans.

Det som framåt egentligen är intressant mellan målen – om vi sätter långsiktiga mål – är vart vi är på väg efter det som hänt i Montreal. Alla länder vill ju fortsätta att diskutera hur vi går vidare från år 2012. Till år 2012 har vi det riksdagsbeslut som i dag finns. Jag tyckte mig höra att det inte finns något klimatpolitiskt beslut, men ett sådant har vi.

Vad som finns just nu är rapporter om hur långt vi har kommit för att klara detta med minus 4 från år 1990. Vi är inte riktigt där ännu – det ska jag säga – men vi har kommit långt. Kanske är Sverige ett land inom EU som har kommit långt när det gäller att klara de mål som vi själva har satt upp. Vi ska komma ihåg att det inte är ett krav som EU har ställt utan det som vi själva har höjt.

Anf. 33 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Jag är fullt medveten om att det är vi själva som har ställt det kravet på oss. Men i stället för att från regeringens sida välja att ta ett helhetsgrepp inom klimatpolitiken väljer regeringen en form av snuttifiering. Man ska ha krav på mackar som ska tillhandahålla bränsle för att kunna få i gång en omställning. Men det är inte brist på mackar vi har i Sverige, utan det handlar om bristen på förnybara drivmedel.

På punkt efter punkt gör man en snuttifiering och åsidosätter marknadens villkor. I förra årets budget halverades energiforskningsmedlen – om än på ett annat utgiftsområde än det vi diskuterar. Vilka signaler sänder det, och vilka signaler sänds när vi inte får möjlighet att ta ett helhetsgrepp om den svenska klimatpolitiken? Detta är en global fråga. Men Sverige måste ha en linje, och då en linje som är aktuell.

Avslutningsvis kan jag väl konstatera att i förhållande till replikskiftena här tidigare har vi i alliansen en gemensam grundpolitik. Vi har en gemensam syn på miljöpolitiken. Det är inte som i vänsterkartellen *ett* parti som står för miljöpolitiken.

Anf. 34 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Jag är naturligtvis tacksam för att Claes säger att det finns *ett* parti som har en miljöpolitik. Det tackar jag så mycket för.

Naturligtvis väntar allihop på klimatpropositionen. Det har ju varit diskussioner om det skulle ha varit tillsammans med de andra miljömålen. Men eftersom det, tycker jag, handlar om den viktigaste miljöfrågan är det viktigt att vi har möjlighet att diskutera bara klimatfrågan. Den propositionen kommer.

Om jag kan tanka min etanolbil tycker jag inte är en liten fråga. Det har inte funnits så många tankar. Inom Norden är detta faktiskt också ett gränshinder. Jag åker till både Finland och Norge men kan inte tanka min bil. Därför är jag tacksam för att det kommer fler tankställen, men då inte bara för etanol. Det är viktigt att också utveckla andra bränslen, till exempel biogas som jag inte ens kan tanka om jag nu skulle ha en sådan bil.

Drivmedel, pumpar och bil hänger ihop, eller hur? Jag tackar ändå för att Centerpartiet tycker att jag har en bra miljöpolitik.

Fru talman! Ja, det finns den politik som finns i de vackra talen här och i högtidstalen. Det finns också politik på riktigt. Vad är då skillnaden? Jo, när det gäller politiken när man talar allmänt vackert om vad man vill har väljarna väldigt svårt att skilja partierna från varandra. Många tycker att allt låter så bra, så hur ska man välja?

Med politik på riktigt menar jag mycket de skarpa beslut som vi fattar här i kammaren. Då avser jag inte allmänna skrivningar eller mål och visioner i betänkandena, utan jag talar om våra huvuduppgifter: att hantera och att anslå pengar till olika saker, att ta in skatter och att lagstifta – kammarens riktiga huvuduppgifter.

Jag tycker att Claes Västerteg formulerade det ganska bra när han sade att det inte är de fagra talen och visionerna som räknas.

Budgetpolitik är just politik på riktigt. Under den här mandatperioden och under den förra när vi varit med och förhandlat har utgiftsområde 20, som handlar om miljö, stärkts väldigt tydligt. Det är någonting som stärkt miljöarbetet i Sverige.

Sett till de fyra partier som inte har varit med och budgetförhandlat kan man fråga sig hur det ser ut om man tar nedskärningsligan i förhållande till den budget som det finns en majoritet för här i kammaren.

Moderaterna leder. De vill minska med 35 %. Kristdemokraterna vill minska med 12 %. Folkpartiet vill minska med 6 %. Centern vill öka med 3 % – detta inte under en mandatperiod utan från ett år till ett annat, även när det gäller de 6 procenten. Det som Folkpartiet föreslår innebär en oerhört stor nedskärning.

Men man får tänka sig att det blir en förhandling mellan de här partierna. Går man efter partiernas storlek handlar det då kanske om 15 % nedskärning genom att Moderaterna har så stor tyngd. Men det kan ju hända att Centern ägnar väldig kraft åt en sådan förhandling så att det inte alls blir så mycket som 15 %. Så stora nedskärningar som 15 % på ett år är det inte många utgiftsområden som skulle drabbas av om de borgerliga fick styra.

Är man optimistisk kan man tänka att det kanske inte blir så mycket. Men jag undrar varför det är så viktigt att just skära ned med 20 miljoner kronor på SMHI, som alla är överens om. Klimatforskningen är ju så central på SMHI. Dessutom är det många som vill utnyttja intressanta data från SMHI, bland annat inom forskning och offentlig sektor. Man tycker att man redan får betala alldeles för mycket. Det är inte lätt att betala för de data som man behöver med vanliga forskningsanslag.

Jag är egentligen inte så bekymrad över att det är olika prioriteringar när det gäller de borgerliga partierna och den här splittringsdiskussionen. Det tråkiga är att det inte är en splittring som handlar om att plussa på. Man skulle ju kunna tänka sig att oppositionen var mer offensiv än majoriteten som faktiskt ska genomföra en budget. Men här tävlas det inte i att plussa på inom olika områden där man har olika prioriteringar, utan det tävlas i nedskärningar. Det tycker jag är tragiskt för miljöområdet.

Som Catharina Elmsäter-Svärd sade här är det inte bara anslag som är miljöpolitik. Det kan ju finnas annat som är väl så viktigt och tungt på miljöområdet. Vi har ju lagstiftningen. Kan det handla om miljölagstiftningen? Finns det i stället intressanta förslag där från borgerliga partier

som ska stärka miljöpolitiken? Nej, det finns det inte, så det är inte där vi hittar miljöpolitiken i stället.

Är det då fråga om ekonomiska styrmedel, såsom grön skatteväxling? Nej, där brukar flera borgerliga partier tala om att det i princip och teoretiskt är väldigt bra med grön skatteväxling men utan att någonsin presentera en egen grön skatteväxling.

Catharina Elmsäter-Svärd sade också att den gröna skatteväxlingen har inneburit skattehöjningar för hushållen. Det är helt fel. När det gäller grön skatteväxling under de första åren gjorde Finansdepartementet en väldigt noggrann utvärdering och gick igenom olika grupper av hushåll. Hushållen har fått större skattesänkningar än skattehöjningar genom den gröna skatteväxlingen. Vi har försökt att lägga upp det så att lika mycket som vi höjt skatter för företagssektorn har vi velat sänka skatter, och lika mycket som vi höjt skatter för hushållssektorn har vi velat sänka skatten på arbete. Men vi missade lite grann, så servicesektorn är den sektor som har förlorat något medan hushållen har tjänat på den gröna skatteväxlingen.

Mitt råd till alla er i de borgerliga partierna som är väldigt miljöintresserade är följande: När ni ska förhandla internt i era partier och stärka miljöfrågorna förhandla då om pengar och lagstiftning och om en riktig politik, och låt de inte i era partier köpa er bara med att ni får prata om radikala miljömål!

Anf. 36 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag beklagar att du, Åsa, har sagt att du inte kommer att fortsätta i riksdagen. Jag uppskattar dig som politiker som en rejäl och hederlig person, men nu tyckte jag att du var ute och svajade lite grann, för en gångs skull skulle jag vilja säga. Det var när du började rota i nedskärningsligan. Där är det viktigt att se till helheten. Ta frågan om biologisk mångfald till exempel och ställ anslaget till inköp av skog på utgiftsområde 20 mot åtgärder för skogsbruket på utgiftsområde 23, där pengarna till naturvårdsavtal ligger. Du vet att både Centern och vi där har rejäla påplussningar till en åtgärd som blir billigare och är verkningsfull. Man måste som sagt se till helheten.

Det var lite överdrivet när du talade om vilka dramatiska händelser som inträffar från ett år till ett annat. Jag tror att Åsa Domeij var i förhandlingsrummet – hon kan ge oss goda råd – även när anslaget till miljöforskningen skars ned 50 % på ett år. Det är visserligen återställt nu, men vad händer nästa gång? Om jag inte minns fel var Klimppengarna också drabbade av något utgiftstak vid något tillfälle. Det är inte så enkelt, utan man måste se till den långsiktiga inriktningen. Där kommer det att finnas en bra och kraftfull miljöpolitik. Jag tror att det är viktigt att göra som du säger, att förhandla om pengar på varje budgetpost så att det blir tydligt och klart vilken miljöpolitik som kommer att drivas.

Anf. 37 ÅSA DOMEIJ (mp) replik:

Fru talman! Vi kommer senare till utgiftsområde 23 där skogsfrågorna är med. Visst har kd en del påplussningar där, så det kanske inte blir en nedskärning på 12 %, men även om man tänker på den påplussningen är det totalt sett en väldigt stor nedskärning. Det är också en nedskärning på ett anslag där vi absolut inte når miljömålen. Även om man

jobbar med miljövårdsavtalen, och det kanske blir lite billigare till att börja med, tror jag att markägarna kommer att vilja ha full ersättning också. Då behövs det mycket mer pengar för att vi ska nå målet till 2010. Det är kanske lite synd att vi inte har någon opposition i kammaren som kan påpeka just det – till exempel att Folkpartiet hade haft en påplussning på biologisk mångfald. Det kan vara nackdelen med att sitta i förhandlingar.

När det sedan gäller utgiftstak är det riktigt att det har drabbat Klimpengarna och att pengarna har fått betalas ut året senare, även om de totalt sett har ökat under den här mandatperioden. Det är problem med systemet. Att plus och minus går ihop, saldot, är inte så viktigt enligt budgetlagen, men utgiftstaket är tungt.

Mitt råd till er i borgerliga partier, om ni skulle hamna i regeringsställning, är att ändra lagstiftningen så att det också lagstiftas om en viss budgeteringsmarginal. Annars kommer ni att få lika stora problem som vi har haft. Det ser jag när jag ser vilka anspråk ni har i de olika partierna. Det blir inte så lätt att förhandla.

Anf. 38 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! När vi hamnar i regeringsställning är jag övertygad om att vi kommer att ha en annan inriktning på politiken för biologisk mångfald. Det kommer att vara ett stort ansvarstagande och ett engagemang, men det kommer att vara tillsammans med dem som genom generationer har brukat, bevarat, vårdat och skött naturen och som nu får kartskisser och beslut dängda i brevlådan utan att kunna göra så mycket åt det och som naturligtvis, med rätta, reagerar när de ser att generationers arbete nu får läggas åt sidan och ser att framtida generationer inte får de möjligheter utifrån vilka man har planerat för bruk av marken.

Jag tror att arbetet med den biologiska mångfalden bäst sker i mycket närmare samarbete med markägare och brukare och med hänsyn till den produktion som sker, inte genom stora monumentala hektaravsättningar utan genom en träffsäker inventering som så att säga blir mer avskalad och där man tillsammans med dem som brukar marken kan komma fram till bra lösningar. Naturvårdsavtal är enligt många partier i oppositionen ett bättre sätt.

Anf. 39 ÅSA DOMEIJ (mp) replik:

Fru talman! Jag håller med Sven Gunnar Persson om att dialogen mellan myndigheter och markägare många gånger skulle kunna fungera bättre. Där kanske det behövs lite mer utbildning av tjänstemän i hur man får en dialog på ett bra sätt. Det är inga lätta saker.

Naturvårdsavtal har visat sig vara lite billigare, men man kan inte tro att det långsiktigt ska bli särskilt mycket billigare. När det gäller reservatsbildning skulle man i fler fall kunna välja att låta markägaren fortsätta att äga marken och få en intrångsersättning. Det kanske marginellt kan bli lite billigare genom att förhandlingen mellan staten och markägaren går smidigare, och skyddet blir lika bra ändå. Även om man skulle kunna göra det lite billigare är det ett faktum att det är en enorm brist på pengar i det här anslaget i förhållande till de mål som de flesta partier i kammaren är överens om. Vi hade nyss en uppföljning av miljömålen då vi såg detta.

Jag är lite rädd för att vi kanske har svårt att se det här som en investering. Vi ser det som någon typ av driftmedel. Det är en investering för kommande generationer att faktiskt bevara arter och biotoper. Har vi väl slagit ut dem är det en irreversibel förändring. Vi har svårt att se det som en investering, och därför tycker vi att det ser ut att kosta så mycket pengar, och därför sparar så många partier, tyvärr.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 14 december.)

3 § Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2005/06: MJU2
Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar
(prop. 2005/06:1 delvis och prop. 2005/06:41).

Anf. 40 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Fru talman! Först av allt yrkar jag bifall till reservation nr 5.

Vi moderater har tillsammans med allianspartierna på ett mycket tydligt och kraftfullt sätt visat att det behövs tillväxt i det här landet. Vi har valt arbetslinjen. Vi noterar att socialdemokratin har abdikerat på den punkten. Det handlar om att befria människor från det personliga helvete som det faktiskt innebär att inte ha ett arbete att gå till. Det är den största vinsten. Det handlar alltså om emotionella värden. Dessutom innebär det en samhällsekonomisk vinst av icke skådad art.

Då fordras det att vi underlättar företagandet. Vi måste ha fler företag och företagare som kan anställa fler. I detta sammanhang, som handlar om areella näringar, vill vi också stärka äganderätten som är grunden för tillväxt, vilket historien visar. Men regeringen och samarbetspartierna väljer delvis andra vägar. Man vill ta in skatter för att sedan kunna ge bidrag. Det visar inte minst livsmedelsstödet, som vi vill minska med 10 miljoner. Detsamma gäller ekologisk odling som man vill stödja. Det tycker vi är helt felaktigt eftersom sådana odlare på marknadsmässiga villkor klarar sig själva.

Sedan kan man fundera på om den avbetalning till Miljöpartiet som anskaffandet av en djurskyddsmyndighet var på något sätt har bidragit till tillväxt. Svaret är naturligtvis nej. Däremot har kostnadsökningen från 60 miljoner till 92 miljoner på några år visat att den slukar pengar. Jag kan säga att om den exponentiellt i den fortsatta utvecklingen skulle leva upp till det som det här visar är vi snart uppe i ett antal hundra miljoner. Låt oss därför ta bort den så snabbt som möjligt.

Landsbygden är den del av landet där de areella näringarna har fäste, och det är ju jordbruket och de areella näringarna som är grunden. Det är viktigt att ha detta i åtanke, därför att det handlar om att kunna leva i symbios med dem som inte är direkt sysselsatta i den areella näringen och det är detta som skapar en livsstruktur som är möjlig. Därför är det viktigt att infrastrukturfrågorna får ökat utrymme, och det har vi visat på i vår budget.

När det gäller landsbygdsutvecklingspengar tycker vi att det är onödigt att i detta läge öka beloppen i avvaktan på den nya landsbygdsutvecklingsutredningen som kommer 2007.

Fru talman! Svenskt jordbruk behövs. Jag vill bara slå fast det. Det finns en del som påstår att det inte behövs därför att vi kan köpa in vårt livsmedel från andra länder. Jag påstår att detta inte är sant. Det svenska jordbruket har en stor betydelse, inte bara direkt för livsmedelsproduktion utan det finns också väsentligt mycket andra värden. Men för närvarande drabbas det svenska jordbruket av en regering som inte har förstått problemet med att inte ge dem en konkurrensneutralitet.

Vi har från moderat håll tittat på möjligheten att ändra tillsynsavgifter, vilket innebär att man inte ska behöva betala så länge man sköter sig, vilket är fallet i dag, utan det är bara om man missköter sig som man ska behöva betala tillsynskostnaderna.

Vi pekar också på den felaktiga vägen att plocka in handelsgödselavgifter från det konkurrensutsatta jordbruket för att sedan ge ut i andra bidrag, vilket försämrar konkurrensmöjligheten. Vi har sedan tagit upp miljöregler, vattenskyddsområde och djurbestämmelser etcetera, etcetera.

När vi kommer in på skogsbruket, fru talman, kan vi konstatera att det har det största nettoexportvärdet av alla kategorier i vår nationella budget. Därför är det viktigt att slå vakt om det. Vi är nu väldigt tydliga på att vi vill ge möjlighet för ökad tillväxt i den svenska skogen genom att försöka hitta de tillväxtbegränsningsregler eller lagar som finns insmugna i olika delar.

Vi har nu ställt oss bakom en ny skogsmyndighet, en hopslagning av skogsvårdsområdena till en myndighet. Det tycker vi är bra. Men tågordningen är inte annat än klandervärd. Regeringen begär att vi först ska tala om vad vi ska ha för organisation och att vi därefter ska utreda den svenska skogen. Det här är en ordning som vi inte tycker är rimlig. Vi ser dessutom vilka effekter detta får nere i de delar där jag verkar när man flyttar de lokala centrumen från att ha varit mitt inne i skogscentrumet vid Växjö ut till Västervik. Där består åtminstone hälften av radien av hav och där kan det omöjligt växa skog. Då blir det ännu mindre förståeligt vad det är för syfte man har.

Fru talman! När det gäller fisket kan vi konstatera att de svenska fiskarna i stort sett sköter sig väldigt bra i jämförelse med omvärlden. Ändå belastar vi dem med en kontroll som inte är av denna värld. Det finns de som påstår att det för varje yrkesfiskare finns en kontrollant eller myndighetsperson i det här landet, och det är naturligtvis inte tillfredsställande.

Avslutningsvis, fru talman, är regeringen problemet för väldigt mycket inom den areella näringen. Jag tänker på pälsdjuren, att man vill förbjuda en näring som är kretsloppsanpassad, jag tänker på att man inte kan hantera rovdjurspolitiken, jag tänker på hampan och jag tänker på viltköttbesiktningen etcetera. Så, fru talman, det är regeringen som utgör det största hotet för närvarande för svenska areella näringar.

Anf. 41 ANITA BRODÉN (fp):

Fru talman! Känslan är enorm för bonden på våren när björken har fått musöron, jorden reder sig och sådden kan börja eller för fiskaren när

garnen fylls av fisk eller för skogsägaren att få se sin planterade skog växa upp och få skörda tidigare generationers möda.

Lika positivt som det kan vara att vara bonde, fiske- eller skogsföretagare lika svårt kan det te sig när vådrets makter, som storm och över-
svämningar, eller svårbegripliga politiska beslut omkullkastar fortsatt brukande.

Folkpartiet har i denna motion lyft fram inte minst landsbygdsföretagarnas betydelse för en hållbar tillväxt. Vi har krävt regelförenklingar för att öka andelen nystartade och växande företag. Det är därför väldigt intressant att ta del av LRF:s valmanifest där man utlovar 35 000 nya arbetstillfällen inom dessa sektorer. Det är något som vi inom Folkpartiet kommer att ta på största allvar. Redan i dag står ju de areella näringarna för hela 9 % av Sveriges bnp.

Hållbart jord- och skogsbruk är en mycket viktig del för framtiden. Det är nu hög tid att projekten Greppa Näringen och Odling i Balans får en mer framträdande roll tillsammans med ekologiskt brukande. Folkpartiet anser att LBU-satsningarna ska göras där de gör den effektivaste miljönyttan.

Vi har skissat på ett förslag till en effektiv organisation just för de areella näringarna. Det är en organisation som tar sin utgångspunkt i landsbygdsutveckling och där uppgifterna renodlas, tydliggörs och effektiviseras i Djurskyddsmyndigheten, Naturvårdsverket och Livsmedelsverket och där Lan – landsbygden och de areella näringarna – betyder att Glesbygdsverket, Jordbruksverket, Skogsstyrelsen och en del av Fiskeriverket slås samman.

Vad gäller skogsfrågorna pågår just nu en utredning, varför vi kommer att få tillfälle att återkomma till frågorna. Vi är positiva till att utredningen har kommit i gång eftersom skogen betyder så oerhört mycket för Sverige såväl ekonomiskt och ekologiskt som socialt och kulturellt. Att vi välkomnat utredningen har däremot inte hindrat oss från att föra fram kritik – densamma som Bengt-Anders Johansson förde fram – mot tilläggsdirektivet att organisationen först ska utredas och att man först därefter ska titta på hela skogsutredningen. Vi tycker att det är en bakvänd ordning.

Under den senaste tiden har det fokuserats på fisket alltmer. Det är nu oerhört angeläget att kloka och långsiktiga beslut tas för att garantera ett långsiktigt hållbart fiske. Det är under all kritik att två tredjedelar matfisk kastas överbord. Vi måste snarast få beslut så att detta vanvettiga resursslöseri upphör. 2 miljoner individer kastas överbord varje år. 700 000 individer landas. Folkpartiet anser att de så kallade havdagarna, antalet dagar till havs, är intressant att titta på och gå vidare med, dock med krav på att försöket följs mycket noggrant. Är regeringen beredd att titta på och öppna upp för dessa havsdagar? Det är viktigt att utöver en noggrann och effektiv kontroll faktiskt också föra fram nya system och lösningar. Vi inser att det konventionella fisket kommer att tvingas minska och anser att andra åtgärder vill till för att bevara levande kustsamhällen. Vi vill därför göra en extra satsning på fisketurism.

Folkpartiet vill också göra extra satsningar på forskning, då vi anser att det finns många angelägna forskningsområden. Vi pekar bland annat på alternativ användning av gröna material, småskalig livsmedelsförädling och energi.

För jämnt ett år sedan ställde jag i denna kammare frågan till jordbruksministern varför man inte ställde motkrav på bönderna när det gällde inblandning av alternativa drivmedel när diskussionen om skattesänkning då var aktuell. Jag fick då svaret att man inte var beredd att vidta två åtgärder samtidigt. Därför ställer jag frågan här i dag: Är man beredd nu?

Min andra fråga till ministern för ett år sedan handlade om inblandning av både etanol och RME. Kan vi också här få ett svar? Jag ställde samma fråga under förra veckans debatt till samhällsbyggnadsministern men fick inte heller vid det tillfället något svar på frågan.

Min tredje direkta fråga är denna: Genom ett enat MJU har riksdagen gett regeringen i uppdrag att undersöka förutsättningarna för odling av hampa för energiändamål. Finns det ett svar här?

Sist men inte minst, fru talman, är det viktigt att få beröra det internationella perspektivet. Jag är glad att LRF, kyrkan och Naturskyddsföreningen nu startat den så kallade triologin, ett viktigt samtal om att möjliggöra för de fattigare länderna att producera sina livsmedel och få avsättning för dem. Detta är också ett viktigt samtal för att man ska se att det inte behöver vara ett motsatsförhållande mellan ett lönsamt jordbruk i Sverige och ett lönsamt brukande i fattigare delar av vår värld.

Vi har dock all anledning att kritisera EU:s jordbrukspolitik, där ett fåtal länder blockerar lösningar genom att hålla fast vid ett högt tak, som de anser vara ett golv. En rättvis handelspolitik gentemot tredje världen kräver att i-länderna förändrar sin jordbruks- och handelspolitik vad gäller både subventioner och andra handelsstörande hinder. I morgon inleds ministermötet om WTO i Hongkong. Det är ett avgörande möte. Det är angeläget att Sverige slåss för rättskaffens villkor för tredje världen. För bönder behövs, både i fattiga länder och hemmavid.

Därmed yrkar jag bifall till reservation 3, men står givetvis bakom samtliga folkpartiyrkanden.

Anf. 42 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Fru talman! "Målet för livsmedelspolitiken är en ekologisk, ekonomisk och socialt hållbar livsmedelsproduktion som speglar konsumenternas efterfrågan." "Regeringen eftersträvar en jordbrukspolitik som främjar konkurrenskraftig produktion baserad på långsiktigt hållbara produktionsformer." De citerade målsättningsformuleringarna finns angivna på s. 41 och 43 i det betänkande vi nu debatterar.

Enligt min mening leder den socialdemokratiska politiken till att vårt land kommer allt längre ifrån dessa vackra inriktningsmål. Vad värre är, fru talman, verkar det som om ambitionerna att verkligen gå i rätt riktning saknas. Jag är starkt tveksam till om viljan att främja en konkurrenskraftig produktion verkligen finns. Om man bara ser till vackra ord och tabelluppställningar under utgiftsområden kanske detta inte är uppenbart, men ser vi till politiken som helhet börjar frågetecknen att hopa sig. Svenska särregler när det gäller skattenivåer, miljöskydd, djuromsorg och krav på hävd av jordbruksmarken bidrar, tillsammans med ett företagsklimat där byråkrati, regler runt riskkapital och sjuklöneansvar samt skatter i världstopp, till att talet om att främja en konkurrenskraftig produktion skorrar ganska falskt i mina öron. Att jordbruket under senare år

också fått vara en regulator för att klara budgetens utgiftstak genom senarelagda utbetalningar hör också till bilden.

Trots detta, fru talman, finns en optimism och en framtidstro inom de gröna näringarna, senast uttryckt i De gröna näringarnas regeringsförklaring, som presenterades förra veckan. I sin regeringsförklaring skriver man bland annat "med jorden skogen, vattnet och hela landsbygdens miljö kan vi erbjuda arbetstillfällen, livsmedel, upplevelser, kretsloppstänkande, råvaror till förnybar energi och mycket mer. De gröna näringarna stannar kvar. Skogen och åkermarken flyttar inte till Kina eller Brasilien." Så står det i den här regeringsförklaringen.

Man fortsätter med att rikta följande utmaningar till oss politiker:

"Vi vill att de politiska partierna på alla nivåer tar till sig vår vision och bidrar till att skapa framtidstro i en för Sverige viktig näring.

Vi vill att de politiska partierna ser de gröna näringarna som en viktig resurs i bygget av ett långsiktigt hållbart samhälle.

Vi vill skapa en gemensam vision för hur de gröna näringarna ska utvecklas."

Detta är en gemensam vision som man tydligen vill efterlysa och som man anser saknas – trots regeringens högstämda formuleringar. Hur ställer sig Socialdemokraterna till de här utmaningarna från de gröna näringarna?

Fru talman! Medan Socialdemokraterna, i famnen på stödpartierna, är på väg allt längre bort från en kraftfull politik är jag övertygad om att en ny regering, baserad på en majoritet för allianspartierna välkomnar de gröna näringarnas regeringsförklaring som *ett* viktigt underlag för en dynamisk jordbruks- och landsbygds politik.

Regeringens syn på jordbrukspolitik går ju att följa i regeringsförklaringarna. 1996 talas om att "jordbruket är en framtidsnäring". 1997 står det: "Jordbruksnäringen är avgörande för landsbygdsutvecklingen." 1998 kan vi läsa att "aktiva konsumenter gör lantbruket till en framtidsnäring". Sedan är det i stort sett tyst fram till 2002, då vi hörde följande: "Svenskt jordbruk är konkurrenskraftigt och kan tillvarata den potential ökad efterfrågan på ekologiska livsmedel utgör. Den nya djurskyddsmyndigheten ges utökade befogenheter. Kampen mot kemikalier fortsätter. Fler skyddsvärda skogar bevaras genom statliga skogsinköp." Alla som är någorlunda vakna och vid sina sinnen kan dra sina slutsatser om vart vänsterkartellens jordbrukspolitik är på väg!

Fru talman! Kristdemokraterna har en rad förslag till förändringar av regeringens budgetförslag. Det handlar om större anslag till planteringsstöd till följd av stormen Gudrun i enlighet med vad Skogsstyrelsen föreslår, så att en mer varierad artsammansättning kan uppnås. Vi vill också öka inslaget av naturvårdsavtal i stället för ökade statliga skogsinköp. Vi menar att återföringen av skatt på handelsgödsel ska komma näringen till del genom forskning och utveckling av metoder som minskar näringsläckage med mera i stället för att gå som medfinansiering i landsbygdsprogrammet. Vi vill införa ett statligt anslag för bidrag till avbytartjänst, inte minst för att familj jordbrukare ska ges möjlighet till ledighet med rimliga villkor. På andra utgiftsområden föreslår vi ytterligare sänkt dieselskatt för jordbrukets och skogsbrukets maskiner, så att vi kommer närmare EU-genomsnittet eller strax därunder.

Då Kristdemokraternas förslag till ramar redan hade fallit vid utskottets behandling av budgetärendet har det inte varit möjligt att yrka bifall till våra förslag, varför de summariskt beskrivs i ett särskilt yttrande.

Jag nöjer mig därför, fru talman, med att yrka bifall till allianspartiernas reservation nr 5, där det självklara kravet finns om att tidpunkten för utbetalning av EU-stöden inte ska utgöra fästet i regeringens kamp med att hålla utgiftstaken på plats när budgetstormarna drar in.

Anf. 43 JAN ANDERSSON (c):

Fru talman! Nästintill varje vecka kan vi via medierna följa hur näringslivet flyttar verksamhet utomlands. I ett tidigare skede har flytten gått till öststaterna och Baltikum. Nu är det Kina och Indien som är nya populära länder att flytta verksamhet till. Det är en ständig jakt på produktionsvillkor som gör att man kan konkurrera på världsmarknaden. Och ve den börs-vd som inte kan presentera visioner om produktion i andra länder och på andra kontinenter!

I skenet av detta är det glädjande att se att det finns en näring som presenterar visioner och idéer och som kan skapa jobb och tillväxt på hemmaplan.

Jag tänker så klart på LRF:s plan för att skapa 35 000 nya arbetstillfällen i Sverige. Det är en tydlig signal om att näringen vill satsa. Man visar att det inte bara är snack, utan att det också finns ett innehåll. Det gör man genom att från näringens sida avsätta pengar på den satsningen. Man avsätter en kvarts miljard för att uppnå visionen.

Vi ska ha klart för oss att satsningen görs i ett mycket pressat läge. Vi pratade ju tidigare om hur industrin har möjlighet att söka produktionsvillkor på andra ställen. Den möjligheten saknar de gröna näringarna. De har sina produktionsvillkor inom Sveriges gränser, och för de enskilda företagen gäller att de för det mesta finns inom sockengränserna.

Det är därför oerhört viktigt att vi, som politiskt påverkar konkurrensförutsättningarna för dessa företag, tar utmaningen på allvar. Hur man lyckas med detta beror, skulle jag vilja säga, till stor del på inställning och attityd, vilket i sin tur givetvis avspeglas i den politik som förs. Och här sviker regeringen.

Jag ska peka på några saker som tydligt visar vilken inställning regeringen har till de gröna näringarna. För det första gäller det inställningen till att hämta hem pengar från EU; det handlar om ganska mycket pengar. S-regeringen är erkänt dålig på att nyttja de möjligheter som EU-medlemskapet ger. Sedan, när man väl fått hem pengarna, använder man dem som budgetregulator och flyttar dem över årsskiftet litet som man tycker det passar. Också det visar vilken inställning man har. För det andra speglas inställningen tydligt i att man vill lägga ned en av de lönsamma näringarna inom jord och skog i Sverige, nämligen minknäringen. Det kommer dessutom att innebära en belastning för kycklingbranschen. Jag pekar alltså på den inställning som speglar regeringspolitiken.

Om vi tittar på vad Centerpartiet vill göra, och vad vår inställning och attityd är, kan man i budgeten utläsa att vi gör en mycket kraftfull satsning på förnybar energi – positivt och framtidsinriktat. Vi avsätter extra pengar för att kunna plocka hem mer av LBU-stöden och för att positionera oss inför kommande LBU-period – positivt och framtidsinriktat. Vi avsätter pengar till forskning om hur vi kan förbättra pälsdjurens situat-

Prot. 2005/06:49
12 december

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringar*

ion – också en framtidsinriktning. Det är tre var för sig viktiga exempel, men framför allt pekar de på vilken attityd vi har till de gröna näringarna och till att bedriva produktion av livsmedel, energi och naturvärden på hemmaplan.

Jag ska även säga något om skogen. Skogsfrågorna har under det senaste året dominerats av följdverkningarna efter stormen Gudrun, som drog fram över södra och västra Sverige för snart ett år sedan. Vi kan väl konstatera att i fråga om uppröjningsarbetet har man gjort bättre ifrån sig än vi från början förväntade oss. Jag tycker också att man kan konstatera – det gäller ju att ta tillfället i akt när man har chansen – att regeringen faktiskt gjort bättre ifrån sig än jag förväntade mig. Det är inte ofta vi får chansen att säga detta, och jag tycker alltså att man gjort bättre ifrån sig än förväntat.

Det finns säkert en och annan som säger att 50-kronan är som att kasta pengarna i sjön, eftersom virket ändå hade kommit ut. Det finns två viktiga tillfällen då 50-kronan gjort nytta. Dels var det i inledningsskedet när många i dessa bygder kände att samhället svek dem. De hade varken el eller telefon, och många livsverk låg slagna i spillror. Där hade 50-kronan betydelse, inte minst genom den signaleffekt den gav för att få människor att ta tag i uppröjningsarbetet.

Den viktigaste fasen för 50-kronan kommer emellertid nu när mycket av det virke som inte betalar sig ligger kvar och behöver tas ut; det kommer bara att kosta pengar att hämta ut virket ur skogen. Där kommer 50-kronan att påverka vilka skogstillgångar vi har framöver, vilket är den kanske viktigaste biten.

Budgetmässigt har vi satt av mer pengar till att teckna naturvårdsavtal. Vi har satt av mer pengar för att klara en bättre återbeskogning, och framför allt har vi satt av mer pengar till rådgivning för att öka produktionen i våra skogar. Det kan till och med vara så att när vi ser sluteffekterna av stormen Gudrun det på kanske 20–30 års sikt kommer att innebära ökad virkesproduktion i de drabbade områdena.

Avslutningsvis vill jag säga att jag försökt teckna bilden av en politik som har en annan attityd och en annan inställning till de gröna näringarna. Ett regeringsskifte efter nästa val kommer att innebära ett attitydskifte i den politik som bedrivs, och jag är övertygad om att det attitydskiftet kommer att resultera i fler nya jobb i den gröna sektorn.

Jag yrkar bifall till reservation 5.

Anf. 44 SINIKKA BOHLIN (s):

Fru talman! Världen har blivit mindre. Det märks tydligt när vi gör en omvärldsanalys och inte tittar på vår egen navel. Vad händer utanför Sveriges gränser? Det som tydligast visar att vi är en del av en global värld är jordbrukspolitiken.

Just nu pågår WTO-förhandlingar i Hongkong. Det finns riksdagsledamöter där som följer dessa förhandlingar, som inleddes redan år 2000. Jordbruket är en nyckelfråga i förhandlingarna. Det kan tyckas märkligt eftersom jordbrukets andel av världsekonomin minskar, även i en majoritet av världens utvecklingsländer.

Jordbrukets nyckelroll gäller emellertid inte främst de rent ekonomiska faktorerna. Den är grunden för världens livsmedelsproduktion, där starka och ibland motstridiga krafter verkar, precis som i Sverige. Det

handlar om livsmedelsförsörjning, om utvecklingsländernas rätt att konkurrera på lika villkor på världsmarknaden och om länders vilja att behålla egen produktionskapacitet. Vidare handlar det om landsbygdens fortlevnad, jordbrukarnas försörjning, livsmedelsindustrins lokalisering och garantier för livsmedlens säkerhet.

Fru talman! I stort sett samma diskussion för vi i Sverige. Naturligtvis kommer WTO-förhandlingarna att ha bäring även hos oss. Vår jordbrukspolitik är gemensam med 25 länder inom EU. Vi talar fortfarande efter tio år om EU:s jordbrukspolitik och om Sveriges jordbrukspolitik. Visst kan vi åstadkomma nationella åtgärder inom den gemensamma politiken, men vi vill ju så gärna ha gränserna kvar. EU är en stor aktör globalt och det innebär att även vi, som en liten nation, har möjlighet att, tillsammans med andra, förändra en gammaldags jordbrukspolitik.

En fråga som har haft och har en nära koppling till de pågående förhandlingarna är sockerreformen, som nu fått sin nästan slutgiltiga form. Det återstår några steg, eller egentligen bara ett steg, nämligen hur vi i Sverige kan forma vår sockersektor inom ramen för den gemensamma reformen. Naturligtvis råder det inom sockersektorn i Sverige stor oro och osäkerhet inför framtiden.

Samtidigt för vi diskussioner om det kommande landsbygdutvecklingsprogrammet. Det är klart att det är en utmaning att behålla en levande landsbygd med möjligheter för människor att bo och försörja sig som företagare inom de gröna näringarna. Det gäller att inom givna ramar och regelverk finna de möjligheter till finansiering som kan skapa en utveckling på landsbygden som rymmer de målsättningar vi har – det som vi redan fått höra från Kristdemokraterna.

Det handlar om att produktionen ska styras av konsumenternas efterfrågan. Vi ska inte skapa överproduktion i onödan. Produktionen ska vara långsiktigt hållbar både ekonomiskt och ekologiskt, och den ska medverka till global livsmedelssäkerhet, alltså precis det som nu förhandlas inom WTO.

Fru talman! Det är inte bara den yttre världen som påverkar våra möjligheter att producera livsmedel. Naturgivna förutsättningar i form av klimat och geografi i Norden, relativt små enheter, en hög andel träda, stort beroende av ersättningar, som minskar hela tiden, ger oss ibland en bild av en sektor med lönsamhetsproblem.

Men det finns också en annan bild, som jag sett när jag besökt ett antal företag under året – en bild som visar på hög arbetsproduktivitet, pågående strukturförändringar, exportframgångar, nya affärsidéer och ett starkt förtroende hos de svenska konsumenterna.

En annan styrka som det svenska jordbruket kan visa upp är satsningarna på miljöanpassade och långsiktigt hållbara produktionssystem som också tar hänsyn till miljön och etiska aspekter och skapar mervärden i de svenska livsmedlen – jag tycker att jag har hört här i debatten att de andra partierna inte riktigt värdesätter det. Det finns också en kreativ samverkan som bedrivs mellan näringsforskning, medicinsk forskning och livsmedelsindustriell verksamhet som redan har resulterat i ett antal högkvalitativa nya produkter, både nationellt och på exportfronten.

Men vi vet att konkurrensen på en alltmer öppen livsmedelsmarknad kommer att öka. I dagsläget vet vi fortfarande inget om det finansiella perspektivet från 2007 med stor risk för ytterligare budgetrestriktioner.

Prot. 2005/06:49
12 december

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringar*

Men det är viktigt att se om sitt hus. Vad mer kan man göra för att försvara sina positioner på hemmamarknaden men också öka sina exportsatsningar? Jag ser flera vägar att gå. Det handlar om fortsatt strukturförändring med både specialisering och diversifiering, ökad förädling, lyhördhet för konsumenternas krav, förmedling av mervärden, exportsatsningar, nya användningsområden för lantbrukets produkter, till exempel energi, och en harmonisering av medlemsländernas livsmedels-, djurskydds-, och miljöregler – givetvis utifrån vår nivå.

Visst spelar den gemensamma jordbrukspolitiken en stor roll för företagen, men den gröna sektorn har naturligtvis ett stort ansvar själv för sin framtid. Man har nu också visat i en liten bok vad man vill. En del kallar det här för valmanifestet och någon annan för en regeringsförklaring. Jag funderar över när LRF blev ett parti, men så är det kanske i verkligheten.

Fru talman! Inte heller i detta betänkande ser jag ett gemensamt agerande från de borgerliga partierna. Det finns en klar splittring. Man har i varje fall lyckats att enas om att djurskyddet inte är så viktigt. Alla vill minska anslaget till Djurskyddsmyndigheten. Det som förvånar mig är att både Folkpartiet och Centern även vill minska anslaget till Livsmedelsverket. Det här med säkra livsmedel är kanske inte så viktigt längre.

När det gäller åtgärder för landsbygdens miljö och struktur är de borgerliga partierna delade. Moderaterna vill minska, och Centern vill öka. Återföring av skatt på handelsgödsel och bekämpningsmedel är en gammal följetong. Här har de tre borgerliga partierna Moderaterna, Folkpartiet och Centern en gemensam minskning med 64 miljoner när Kristdemokraterna vill öka med 50 miljoner. Och den ekologiska produktionen är faktiskt inte så viktig för Moderaterna och Folkpartiet.

Fru talman! I detta budgetbetänkande behandlas även en proposition: *Följändringar i vissa lagar med anledning av en ny skogsmyndighet*. Skälet till ändringarna är att regeringen avser att låta den nuvarande skogsvårdsorganisationen, som består av Skogsstyrelsen som centralmyndighet och de tio regionala skogsvårdsstyrelserna, från och med den 1 januari 2006 bilda en samlad myndighet, Skogsstyrelsen. Det finns inga reservationer, men det som förvånar mig lite grann är faktiskt Folkpartiets särskilda yttrande. Man skriver att man vill vänta tills Ansvarsutredningen kommer med sitt förslag. Detta gäller Skogsstyrelsen. Man ska inte göra någonting nu. Samtidigt skissar man redan i årets budget – det ska vara klart i juli 2006 – på en stor förändring vad gäller areella näringar. Man splittrar upp en del myndigheter och för över resurser till en ny myndighet. Det är kanske för mycket att begära av Folkpartiet att man någon gång ska få en helhetsbild över hur ni egentligen ser på Myndighets-Sverige. Nu finns det egentligen flera olika förslag, att man ska vänta, göra nu, göra något sedan eller inte göra något alls.

Fru talman! Jag tror på den gröna näringen. Jag tycker att det finns tecken på att vi är många som har en samsyn när det gäller att det svenska jordbruket skulle spela en större roll på en växande marknad och att det är en viktig kraft för att bevara och utveckla en levande landsbygd.

Fru talman! Med dessa ord vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 45 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Sinikka Bohlin nedlät sig till att påstå att vi moderater inte tycker att djurskyddet är viktigt. Först och främst är påståendet ogrundat. Dessutom är det skamligt av det skälet att vi anser att djurskyddet ska ligga på Jordbruksverket, men vi är inte beredda att gå omvägen via en ny djurskyddsmyndighet för att den vägen göra avbetalningar till Miljöpartiet för att de ska kunna ha en generaldirektör där. De pengarna skulle vi kunna använda väsentligt mycket mer till djurskydd i stället för till administration.

Sedan, fru talman, ska jag gå över till betänkandet när det gäller jordbrukets konkurrenskraft, vilket är en viktig fråga för oss. På inte mindre än tre sidor i betänkandet säger man med olika vokabulärer att regeringens ambition är att stärka det svenska jordbrukets konkurrenskraft. Sedan varierar man det lite grann. Och när vi sedan tittar på politikens inriktning för framtiden när det gäller konkurrenskraften säger man avslutningsvis så här:

”Regeringen avser att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att analysera och lämna förslag bl.a. vad gäller ansvarsfrågor vid samexistens mellan GMO-grödor, konventionella grödor samt ekologiska grödor.”

Det är det enda konkreta förslag som vänsterkartellen presenterar i betänkandet för att öka jordbrukets konkurrenskraft. Är det så, Sinikka Bohlin, att detta är vad ni har att erbjuda? Då kan jag garantera att det finns en och annan aktiv lantbrukare i det här landet som funderar på om ni över huvud taget har förstått frågans innebörd.

Anf. 46 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Om jag börjar med djurskyddet och de mervärden som vi har haft i svenskt jordbruk – och detta har man faktiskt gjort tillsammans, näringen och politiken – vill jag säga att vi har nått väldigt långt, i varje fall i konsumenternas ögon. Sedan kanske vissa partier inte tycker att det är så viktigt, och när Bengt-Anders Johansson säger att ni inte bryr er om djurskyddet gör jag ändå den tolkningen när ni skriver i ert särskilda yttrande att ni vill avveckla Djurskyddsmyndigheten. Den behövs inte, utan de här arbetsuppgifterna kan utföras av Jordbruksverket. Så långt är det väl, men när vi inrättade Djurskyddsmyndigheten flyttade vi pengar från Jordbruksverket till den nya myndigheten. Nu vill ni avsluta den här myndigheten, men det går inga pengar tillbaks till Jordbruksverket. Någonstans måste naturligtvis också arbetet med djurskyddet betalas.

Anf. 47 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Jag noterar att Sinikka Bohlin tar tillbaka sitt påstående om att vi inte står upp för djurskyddet. Det tackar jag för, därför att det är med sanningen överensstämmande.

Sedan fick jag inget som helst svar när det gällde jordbrukets konkurrenskraft. Kära åhörare! Detta är symtomatiskt. Socialdemokratin har inte förstått vad konkurrensneutralitet innebär. Det blir dessutom flagrant när man läser det här betänkandet. Som jag sade tidigare är ju det enda konkurrensförbättrande, enligt regeringens synpunkt och vänsterkartellen i utskottet, att det ska tillsättas en utredare när det gäller GMO-grödor. Man kan ta sig för pannan för mindre.

Då upprepar jag frågan till Sinikka Bohlin: Är det så att vänsterkartellens svar i fråga om konkurrenskraften är att tillsätta en utredare när det gäller GMO-grödor? Räkna annars upp de konkurrensförbättringar som ni har i bakfickan därför att vi, från alliansens sida, har inte sett något som helst praktiskt exempel på hur detta skulle kunna gå till!

Anf. 48 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Jag har följt den så kallade konkurrensneutraliteten under ett antal år. Jag har fått bära den ryggsäck som jag fick av LRF under ett antal år. Jag tycker faktiskt att jag i den diskussionen och på den vägen har lättat på de här tegelstenarna, som jag har fått bära.

Nu har vi kanske fortfarande kvar vissa delar, men det som jag tycker är viktigt som man gör nu är att man ser över regelverket för all småskalig livsmedelsverksamhet till exempel.

Vi har nu fått den frågan på vårt bord. Det är ett steg i konkurrensneutraliteten för att också underlätta för de små företagen på landsbygden.

Jag tycker inte att det är att nonchalera när man säger att man analyserar GMO och den samexistens som är väldigt viktig om vi över huvud taget ska öka vår konkurrenskraft liksom att man tittar på de nya grödorna i framtiden på förädlingssidan.

Problemet kan vara samexistens. Jag vet att Danmark är väldigt duktigt på det och redan har tittat på det här. Man har ett klart förslag. Vi tittar också inom Norden på om vi kan hitta regler som är så pass klara att vi kan ha GMO, ekologisk odling plus vanlig konventionell odling.

Anf. 49 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Sinikka Bohlin ironiserade i sitt anförande över hur vi uttryckte oss om det manifest, eller vad vi ska kalla det, som LRF har presenterat och huruvida det är en regeringsförklaring eller inte. Inledningsvis skriver de: Till vår nästa regering, de gröna näringarnas regeringsförklaring.

Jag hoppas inte att referatet påverkar förhållningssättet till det mycket dynamiska och spännande materialet och präglar hennes sätt att läsa det, ta till sig det och använda det i fortsättningen, och att det är representativt för förhållningssättet.

Både jag och Sinikka citerade från målen för livsmedelspolitiken och jordbrukspolitiken. Jag är djupt orolig för att vi inte är på väg åt rätt håll i relation till målen. Jag fick inte riktigt klart för mig av ditt anförande om du anser att vi är på väg åt rätt håll i relation till målen.

Tycker du att svenskt jordbruk är på väg mot de mål som regeringen och för all del riksdagen har ställt upp?

Anf. 50 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Vi kan titta på de tre målen. Jag tycker fortfarande att det är väldigt viktigt att produktionen ska styras av konsumenternas efterfrågan. Vi ser att våra svenska konsumenter kanske inte bara vill ha mat utan mat med andra värden.

Det är vår livsstil som har förändras, och man ska lyssna på konsumenterna. Där tycker jag att vår produktion har blivit bättre. Det gäller miljöfrågor, djurhållningen och hela den delen. Det som kanske fortfarande är svårt för näringen är att sälja de mervärdena. Det tog jag också

som ett exempel på möjligheter. Kan vi sälja våra mervärden i Sverige på ett bättre sätt?

Produktionen ska vara långsiktigt hållbar både ekonomiskt och ekologiskt. Där tycker jag att vi går framåt hela tiden. På den ekologiska sidan har vi nästan nått de mål som vi har om ekologisk odling. Vi är nu uppe på 19 % av arealen, och vi ska komma till 20 %. Det är viktigt. Vi har minskat läckagen från jordbruksmarkerna miljömässigt.

Men vi har också gått framåt på den ekonomiska sidan. Man ser företag som i dag satsar. Jag har som sagt besökt ett antal företag som har satsat ganska stort speciellt på mjölksidan. Jag ser fortfarande att det finns en konkurrenskraft.

Vi ska medverka till global livsmedelssäkerhet och frihandel. Det har vi arbetat för inom EU och arbetar för nu i Hongkong inom WTO. Vi är på väg mot alla de tre mål som riksdagen har ställt sig bakom. Sedan kan det finnas vissa skillnader i tankesätt.

Jag nedvärderar absolut inte det som LRF har gjort. Jag tycker att det är väldigt bra att man för en gångs skull i stället för att bara ställa krav också visar möjligheterna den här gången. Jag reagerade kanske bara på orden ”valplattform” och ”regeringsförklaring”. Jag brukar höra dem i andra sammanhang annars.

Anf. 51 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! För att något hjälpa Sinikka att kanske göra en lite bredare analys av hur långt mot målen vi har nått vill jag nämna några andra siffror.

På tio år har antalet mjölkkor och antalet svin minskat med drygt 20 %. Priserna på jordbrukets produktionsmedel har ökat med i genomsnitt 28 % medan producentpriserna på jordbruksprodukter minskat med i genomsnitt 12 %. Priset har varit störst för nötkött och griskött. Priset har minskat med ungefär en tredjedel på tio år. Arrendepreiserna har stigit med i genomsnitt 36 %.

Priserna på jordbrukets produktionsmedel har stigit mycket starkare i Sverige än i andra jämförbara länder. Importen av nötkött har mer än fördubblats på mindre än tio år. Importen av griskött har också mer än fördubblats. Exporten av nötkött har ökat lite grann, men exporten av griskött har minskat under samma tid.

Konsumenterna efterfrågar nötkött, kyckling och griskött bland annat. Men den svenska andelen som produceras i Sverige av det som svenska konsumenter vill ha har minskat. Vad säger det om svenskt jordbruks konkurrenskraft och de fina formuleringar som regering och riksdag har ställt sig bakom?

Anf. 52 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Vi kan titta på den positiva effekten, till exempel exporten av våra livsmedel. Vi talar inte bara om den primära produktionen utan också om livsmedelsproduktion, det vill säga färdiga livsmedel. Där har exporten ökat från år till år.

En stor del av de råvaror som vår livsmedelsindustri använder är svenska råvaror. Det är beklagligt att vi till exempel på nötköttssidan inte har, som vi förut talade om, självförsörjningsmålet. På något sätt läm-

Prot. 2005/06:49
12 december

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringsar*

nade vi det målet när vi blev medlemmar i EU, eftersom vi har en gemensam marknad. Men fortfarande använder vi de gamla måtten.

Mycket av exporten till oss som kommer inom nötkött, kyckling och sådant går till livsmedelsindustrin och delvis till storköken. Konsumenten vill fortfarande många gånger oftast välja det svenska som vi ser i affären. Visst finns det också annat att välja där, och det ska det finnas att välja.

Men den stora delen av exporten till oss går till det som vi inte direkt ser utan köper utan att fråga vad det innehåller. Där kanske också konsumentmakten skulle bli lite starkare.

Det är som näringen själv säger. Vi måste bli bättre på att sälja våra mervärden för att Sven Gunnar Persson som svensk konsument ska uppskatta det och då kanske öka vår produktion.

Det är självklart att antalet företag har minskat under åren i olika omgångar. Det kan man räkna från 50-talet och ända hit. Men om vi tittar på mjölken producerar vi i stort sett lika mycket som vi gjorde då.

Anf. 53 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag ställde fyra frågor till Sinikka Bohlin under mitt anförande. Jag lyssnade väldigt spant på att få svar på åtminstone några av dem, men det fick jag inte. Jag kommer nu att upprepa två i taget. Men innan jag kommer till själva frågorna vill jag ändå ta Sinikka Bohlin på allvar och svara på några av de frågor som Sinikka Bohlin ställde till Folkpartiet.

Vi vill ha en slimmad verksamhet och också en slimmad myndighetsverksamhet och en ny myndighetsstruktur. Jag är alldeles övertygad om att om ett år har vi en början till en ny form av Lan där landsbygden och de areella näringarna får se dagens ljus. Det är lite grann av det som jag skissade. Det är alldeles nödvändigt att vi ser till att slimsa, effektivisera och slå ihop verksamheter där det är möjligt. Men det ska också vara ett tydligt myndighetsansvar.

Jag saknade någonting i debatten förut om livsmedel och ekologisk odling. Jag förde i mitt anförande fram odling i balans och att greppa näringen tillsammans med ekologisk odling. Men konsumenterna förs sällan fram. Det är viktigt med konsumentmakt. Det får vi inte glömma.

Så till de konkreta frågorna till Sinikka Bohlin. Vad säger regeringen om havdagar? Är man beredd att ändra på det? Den andra frågan som jag nu vill ställa handlar om inblandning för bönderna. När man hade dieselskattesänkningen, varför tog man inte tillfället i akt? Är man beredd att göra det nu?

Anf. 54 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Naturligtvis ska vi ha slimmad verksamhet. Det är väl ingen som har något emot det. I det här budgetbetänkandet ser man att den 1 juni 2006 ska man ha fram en ny myndighet, Lan.

Det finns faktiskt människor som arbetar på de här myndigheterna. Man kanske skulle behöva ha ett halvt år till för att diskutera med dem som har flyttat runt, efter den diskussion som vi har fört om omlokalisering av vissa andra myndigheter. Jag saknar lite grann av långsiktighet i frågan.

Vad gäller odling och balans och att greppa näringen så tycker jag att det är ett bra initiativ från näringens sida. Det är ju inte bara den ekologiska odlingen, så att vi har 19 % och nu kommer till 20. Den konventionella odlingen är lika viktig. Där måste man hela tiden minska miljöbelastningen. Jag tycker att det är ett väldigt bra initiativ. Frågan är om detta når konsumenten på något sätt. Där kanske det också är näringens roll att göra det bättre.

Vad jag förstår är det redan beslutat att det blir havdagar, så det behöver vi inte diskutera.

När det gäller motkrav i inblandningen så känner jag så här: Är det tvunget – ska jag ställa krav på att det ska vara så här – eller är det frivilligt för företagarna att ha möjlighet att göra inblandningen? Eftersom det finns så många alternativa bränslen känner jag i det här läget att det ska finnas en frivillighet. Jag önskar naturligtvis att jordbruksföretagen skulle vara de som är ledande i diskussionen och inblandningen eftersom de också har möjlighet att på det viset visa en del av den valplattform som Folkpartiet uttryckte från LRF. Det är bra om man verkligen gör någonting och inte bara talar.

Anf. 55 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag svarar på den andra frågan, eller kommenterar den i alla fall. Det handlar om stimulans. Det är en stimulans också till bönder. Här är det en viss begränsad del som man kan ha inblandning i. De allra flesta traktorer och arbetsmaskiner framförs på diesel, och det är oftast RME som är aktuellt.

Jag fortsätter med mina frågor till Sinikka. De handlar också om etanol och RME. Fortfarande hänger det i luften. Vi har alltså inte lyckats. Regeringen har ännu inte lyckats komma fram till en ökad inblandning. Jag vet att det är i EU som man beslutar om etanol, men hur går förhandlingarna där?

Det som gäller RME är däremot ett nationellt beslut. Det är oerhört angeläget. Nu satsar näringen trots att man inte har fått ett besked.

Det vore också spännande att få besked från Sinikka Bohlin om hampa.

Avslutningsvis kan jag inte låta bli att kommentera en debattartikel som Sinikka Bohlin skrev för ett tag sedan tillsammans med jordbruksministern. Ni skrev att Sverige är extrem nettobetalar i EU. Jag måste påminna om att det är Socialdemokraterna som har fört förhandlingarna gentemot EU. Där faller det tillbaka på er.

Anf. 56 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Vi är alla överens om att vi försöker att få EU och medlemsländerna med i diskussionen om etanol. Det som har bromsat tror jag inte är den politiska viljan, utan lobbyismen på den andra sidan. Det börjar lossna lite grann, men många bilföretag säger att om man gör en större inblandning än i dag så garanterar de inget till exempel när det gäller bilgarantin. Man vet inte om motorn håller i alla bilmärken. Det handlar både om lobbyism och, kanske, om verklighet. Jag tror att vi är på väg dit, men frågan är om vi går till 10 eller 15 % inblandning.

Då kommer nästa problem. Var ska vi få tag i all etanol? Det är en viktig fråga att diskutera. Hur mycket etanol och hur mycket andra bräns-

len kan vi producera i landet, i Sverige, inom Norden och i Europa? Jag tror att det är lite farligt att bara fastna i diskussionen om etanol. Ni kanske har läst alla de artiklar som har funnits nu och där man varnar lite grann för att gå över bara till etanolen.

Man kanske ska titta också på RME och hur man kan blanda in det. Det kommer nya syntetdieslar som är på gång. Vi har också det som ingen ska glömma bort, nämligen biogasen. Om det finns någonting som vi antagligen alltid kommer att producera så är det avfall. Vi bör på ett bra sätt ta reda på det avfallet innan vi börjar ta vara på den produktiva skogen, som vi kan förädla och få större värden till hela landet från.

Det är viktigt att titta på helheten och att analysera hela den biomassa som jorden producerar i både Sverige och resten av Norden. Vad kan vi göra av den? Låt oss föra en bred diskussion om det här för att garantera att vi klarar av framtidens bränslen och energi i det här landet!

Anf. 57 JAN ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Först ska jag säga något om WTO-frågan, som Sinikka berörde här. Det är ju ganska enkelt att förenkla den frågan. Men samtidigt är inte mat riktigt som andra varor. Det har kanske inte så stor betydelse om man behöver vänta i en vecka eller två eller kanske någon månad på en bil, cykel eller ficklampa. Men jag var i kaféet för tre timmar sedan och nu känner jag redan att jag snart behöver ha lite mat igen. När det gäller mat har vi alltså inte samma möjlighet att vänta på leverans som vi har för andra varor. Det skiljer sig oerhört mycket när det gäller livsmedelsförsörjningen.

Jag har två frågor till Sinikka Bohlin. Den första gäller förhållandet till EU och det som jag var inne på tidigare här – att Socialdemokraterna har varit erkänt dåliga på att nyttja medlemskapets möjligheter. Jag tror att en del av det speglas i det bud som ordförandelandet lade fram nu senast. Sveriges LBU-program riskerar att halveras om det är det budet som går igenom. Nu kommer det kanske inte att göra det, men vi ser ändå vilken inriktningen är.

Den andra frågan gäller nationell nivå. Jag vet att regeringen jobbar hårt med sysselsättningsfrågorna. Samtidigt vet vi att man är beredd att politiskt besluta att ta bort en hel näring i Sverige, som direkt rör sig om 2 000–3 000 arbetstillfällen. Jag tänker på minknäringen. Min fråga till Sinikka är: Hur känns det att veta att vi med klubban här kanske kommer att klubba bort 2 000–3 000 arbetstillfällen i näringslivet under denna vår?

Anf. 58 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! WTO-förhandlingarna är speciella. Det är mycket av ett spel – ett diplomatiskt spel, skulle jag kunna tänka mig. De som oftast förlorar i de här diplomatiska spelen är de fattiga länderna. På något sätt känns det ändå bra från Sveriges sida att vi är eniga i den här riksdagen och att vi försöker rätta till de orättvisor som finns mellan fattiga och rika länder. Fattiga länder ska också kunna producera sin egen mat och i framtiden eventuellt också kunna sälja inom EU. Mat är alltså inte som alla andra varor, utan det finns ett stort beroende.

När det gäller frågan om EU:s budgetförslag så är det lite oroande när vi i dag ännu inte vet hur 2007 års budget ser ut. Vi vet varken hur mycket pengar det rör sig om eller hur de kommer att fördelas.

Det är olika inriktningar vad gäller jordbruket i de olika EU-länderna; det vet vi från början. I olika frågor har Sverige haft allianser. I miljöfrågor hittar vi några länder och i jordbruksfrågor hittar vi kanske andra. Så går det när man förhandlar. Jag tror att vi allihop har erfarenhet av det. För att få fram sin vilja så måste man hitta en kompis. Men jag känner också lite osäkerhet, speciellt vad gäller LBU-pengarna, eftersom i alla fall vi tycker att det har varit en bra satsning för landsbygden, för en levande landsbygd och för näringarna. Men det gäller också miljöfrågor.

Anf. 59 JAN ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Tack för svaret på en av de två frågorna! När det gäller minknäringen uteblev svaret. Sinikka får så klart chansen igen att tala om hur det känns att klubba bort 2 000–3 000 arbetstillfällen inom landets gränser och i stället skicka i väg dem till länder som förmodligen har betydligt sämre krav när det gäller djurskydd av pälsdjuren.

Sinikka säger att det gäller att hitta allianser och kompisar som kan driva samma typ av frågor som vi vill göra när man ska förhandla i EU. Jag tycker att vi har valt synnerligen dåliga kompisar när det gäller att förhandla om LBU-stöd och jordbruksbitarna om vi lutar oss mot England, Danmark och andra länder som inte har särskilt mycket gemensamt med de svenska naturgivna förutsättningarna.

Om vi tittar på LBU-pengar ser vi att Finland och Österrike ligger på betydligt högre nivåer än vad Sverige gör. Österrike har ungefär lika mycket som Sverige när det gäller arealstödet men betydligt mer på LBU-sidan. Jag tycker att det är den typen av inriktning som vi borde söka stöd för. Jag tror att det vore bra med andra kompisar än dem vi nu har haft i de här förhandlingarna.

Sedan har vi frågan om minknäringen. Hur känns det, Sinikka?

Anf. 60 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! När vi har försökt förhandla oss fram inom EU, vare sig det handlar om direktstödet eller LBU-stödet, har vi väl försökt söka lite olika varje gång. Man skulle kanske prata lite mer om jämförelserna med Österrike. De har ju väldigt mycket mer för ekologisk odling än vad vi har. Jämför man med Danmark har de nästan ingenting inom LBU. Det är lite svårt att jämföra, men man måste på något sätt gå vidare i de här förhandlingarna.

Finland är väldigt speciellt. Först är det bara halva Sverige. De har inte Östergötland, Skåne eller något annat bördigt område, utan det är ett jordbruk som man över huvud taget aldrig har omstrukturerat. Där kan man köra med nationella stöd.

Frågan om pälsnäringen finns inte i budgeten nu. Därför tänker jag inte svara på hur jag mår i den frågan. Den frågan är formulerad som en djurskyddsfråga. Låt oss återkomma till den frågan när den blir aktuell under våren eller någon annan gång. Jag vet inte när den kommer. Den finns inte i budgeten, så för tillfället mår jag neutralt.

Anf. 61 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v):

Fru talman! På vårt utgiftsområde finns 36 anslag fördelade på sju politikområden. För budgetåret 2006 föreslås att sammanlagt 16,4 miljarder anslås för utgiftsområdet.

Det lite speciella med vårt utgiftsområde är att i totalsumman finns EU-stöd på ca 8 miljarder som finansieras från EG-budgeten. Det handlar om gårdsstöd, intervention och miljöersättningar. Den absolut största delen av de pengar som vi får tillbaka från EU går till jordbruket. Detta är en fråga som kan diskuteras. Är det bra? Är det rättvist att vi subventionerar jordbruket i denna omfattning?

Det finns tre övergripande mål för Sveriges arbete med att förändra jordbruks- och livsmedelsproduktionen inom EU. Jordbruks- och livsmedelsföretagens produktion ska styras av konsumenternas efterfrågan. Det är det första.

Det andra är att produktionen ska vara långsiktigt hållbar både från ekologiska och ekonomiska utgångspunkter.

Det tredje är att EU ska medverka till global livsmedelssäkerhet, bland annat genom att hävda frihandels principer även på jordbruks- och livsmedelsområdet.

Men vi vet att trots nyligen genomförda reformer behöver det göras betydligt mer. Budgetkostnaderna i EU är i dag alltför stora när det gäller jordbruket. Konsumentpriserna är till vissa delar för höga samtidigt som det sker en betydande överproduktion. Byråkratin är fortfarande omfattande.

Det finns också ett stort internationellt tryck på att EU ska reformera sin jordbrukspolitik. EU:s jordbrukspolitik har en negativ påverkan på världshandeln, och det gäller inte minst u-länderna. Av budgettexten framgår det att det är prioriterat för Sverige att u-ländernas förutsättningar att delta och konkurrera på jordbruksmarknaderna förbättras. För detta krävs att i-länderna kraftigt minskar sina handelsstörande stöd och tar bort de handelsstörande exportstöden samt kraftigt sänker sina, för många produkter, väldigt höga tullar.

Sverige anser att EU:s exportbidrag bör avskaffas snarast. Frågan är bara om Sverige gör tillräckligt i förhandlingarna för att till exempel ta bort exportstödet. Det får inte bara bli fina ord, utan det fordras handling. Alla EU-länder tycks inte vara speciellt pigga på att göra de här förändringarna. Det kan ju innebära att de själva får lite mindre av kakan.

Vi bör också tänka på att av världens 1,3 miljarder extremt fattiga, det vill säga de som lever på mindre än 1 dollar om dagen, bor 900 miljoner på landsbygden. För dessa människor spelar jordbruket och fisket en central roll både som livsmedel och som inkomstkälla. Många utvecklingsländer är mycket beroende av att sälja sina jordbruks- och fiskeprodukter på världsmarknaden för att kunna utvecklas till moderna ekonomier. Att då subventionera stora delar av den rika världens jordbruk är mycket orättvist.

När det gäller skogsfrågor har 2005 varit ett tufft år på grund av stormen. De är många som har gjort ett fantastiskt arbete, men mycket återstår att göra. I samband med vårpropositionen beslutade riksdagen om en del åtgärder för att lindra effekterna för de skogsägare som drabbades av stormen i södra Sverige i januari 2005. Bara skattereduktionen med 50 kr per kubikmeter för uttransporterat virke beräknas kosta 2 mil-

jarder. Men det är säkerligen en mycket god investering, annars hade kanske inte så mycket virke kommit ut. Som någon sade här, har det nog också gett bra signaler till de skogsägare som har drabbats.

Naturvårdsavtal och biotopskyddsområden är två verktyg för naturvård som administreras av skogsvårdsorganisationen. För att vi ska nå delmålen i miljökvalitetsmålet Levande skogar, krävs att takten i områdesskyddet ökas genom tydliga prioriteringar, ökade resurser och ett effektivare arbete. Det behövs också ett fortsatt stöd från skogsvårdsorganisationen till skogsägare genom rådgivning och information för att nå delmål två som är att öka mängden hård död ved, öka arealen äldre lövrik skog, öka arealen gammal skog samt öka arealen mark föryngrad med lövskog.

Fru talman! Svenskt jordbruk håller en mycket god internationell klass vad gäller kvalitet, miljö, djuromsorg och landskapsvård. Vi behöver en fortsatt hög andel svenskproducerade baslivsmedel på våra matbord. Det underlättar och påskyndar möjligheterna att uppnå de miljö- och hälsopolitiska målen för en hållbar utveckling i Sverige.

I samband med förhandlingarna om långtidsbudgeten inom EU har jag varit lite orolig för miljö- och landsbygdsprogrammet. Under innevarande programperiod har anslutningen till programmet varit god, och en majoritet av bidragen har gått till miljöersättningar.

Åtgärderna inom ramen för miljö- och landsbygdsprogrammet är uppdelade på två insatsområden. Det första är ett ekologiskt hållbart lantbruk, och det andra är en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling på landsbygden.

Jordbruket kan bidra till bosättning, hållbar tillväxt och utveckling på landsbygden. Jordbruket skapar attraktiva livsmiljöer, vilket generellt är en förutsättning för en livskraftig landsbygd.

Det finns tyvärr tydliga tendenser i befolkningsutvecklingen på landsbygden. Det sker en befolkningsminskning i de mindre tätorterna när det gäller personer i åldrarna 16–64 år. Samtidigt ökar befolkningen i de större tätorterna och den tätortsnära landsbygden. I norra Sverige minskar befolkningen i alla områdestyper. Tendenserna är särskilt påtagliga när det gäller yngre personer mellan 20 och 34 år. Det tycker jag är oroande.

Utvecklingen i mindre gynnade områden och i norra Sverige speglar den allmänna strukturutvecklingen i landet mot färre och större gårdar. Här tror jag att miljö- och landsbygdsprogrammet är avgörande för att det öppna landskapet ska finnas kvar. Programmet kan även bidra till att motverka nedläggningen av åker- och betesmark.

Eftersom vi i Vänsterpartiet inte har några reservationer här yrkar jag bifall till förslagen i betänkandet, även om vi kanske inte är helt överens med regeringen om bland annat Sveriges EU-politik.

Anf. 62 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! När man lyssnar på Sven-Erik Sjöstrand är det notabelt att han som vänsterpartist med rötter i kommunismen talar väldigt mycket om stöd och samhällets inbrott i än det ena och än det andra och att man ska styra träslagsval i skogen och så vidare. Jag noterar att det är denna stöd som regeringen använder sig av för att behålla makten i det här landet.

Prot. 2005/06:49
12 december

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringar*

Jag tog i mitt replikskifte med Sinikka Bohlin upp frågan om det svenska jordbrukets konkurrenskraft. Sven-Erik Sjöstrand ingår, som sagt var, i ett stödparti för att Socialdemokraterna ska kunna ha makten i det här landet. Han sitter dessutom i EU-nämnden och borde ha en bra insyn i frågan om jordbrukets konkurrenskraft, eftersom han då är ganska nära dessa frågor.

Det vore intressant att höra av Sven-Erik Sjöstrand, eftersom Sinikka Bohlin inte lyckades reda ut frågan på ett nöjaktigt sätt, om han skulle kunna ange åtminstone tre olika konkurrensförbättrande åtgärder som han tänker arbeta med under det kommande budgetåret. Betänkandet ger inget som helst stöd om vad man tänker arbeta med, bara att man ska tänka.

Anf. 63 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik:

Fru talman! Det är riktigt, som Bengt-Anders säger, att jag sitter med i EU-nämnden. Jag vet inte om jag får så mycket mer information än Bengt-Anders, för jag tror att många av de här frågorna hanteras i fackutskotten. EU-nämnden har mer ett samrådsförfarande, och vi går inte in på så mycket detaljer. Om vi kommer in på detaljer brukar man alltid säga att det får hanteras i fackutskottet. Så är det egentligen.

Det som Sinikka tog som exempel i replikväxlingen med Bengt-Anders var småskalig livsmedelsteknik. Jag tycker att det är väldigt bra. Vi har gjort ganska mycket för att förenkla. Jag tror att grunden för en bra utveckling i de areella näringarna är att vi skapar förenklingar för mindre företag, att vi tar bort besvärliga regler, till exempel slakteriavgifter, och miljöregler som kan anses vara väldigt kostnadskrävande för mindre företag.

En annan konkurrensfördel kan vara att vi satsar på forskning och utbildning. Jag tycker att vi gör det i Sverige. Vi ska se till att vi har en hög kvalitet.

Att vi har en hög livsmedelssäkerhet är också en konkurrensfördel. Men vi kanske inte riktigt har nått ut och kunnat marknadsföra de svenska mervärdena. Där tror jag att det återstår mycket att göra. Ändå kan vi ha en samlad politik.

Det finns nog fler, men jag kan återkomma till det.

Anf. 64 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Ja, det vore värdefullt om Sven-Erik Sjöstrand återkom, eftersom han hänvisade till det. När det gäller de här delarna har nog inte de som är i näringen uppfattat detta som förenklingar.

Att livsmedelssäkerheten skulle vara en konkurrensfördel har inte visat sig, åtminstone inte när det gäller prisbilden, därför att konsumenten är uppenbarligen inte beredd att betala för detta. Den kan vi alltså avföra som konkurrensförstärkande del.

När det gäller förenklingarna vore det intressant att veta vilka förenklingar man ska jobba med nu. Att bara svepa ur sig att man ska göra förenklingar låter ju bra, men vi är vana vid att det är mycket prat och lite verkstad som den här regeringen ägnar sig åt. Då är frågan: Vad är det för förenklingar man ska genomföra utöver det man nu har aviserat när det gäller den småskaliga livsmedelsproduktionen, där det finns vissa förenklingar och vissa inslag som måhända inte är lika förenklande?

Det skulle vara intressant att få reda på: Vad är det rent praktiskt man ska åstadkomma för förbättrad konkurrenskraft, utan svepande formuleringar.

Anf. 65 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik:

Fru talman! Vi får väl se om det blir svepande formuleringar. När vi tittar på jordbrukssektorn – det försökte jag säga i mitt inlägg – styrs mycket av EU. Kommissionen styr det. Det är mycket byråkrati. Jag tror att många lantbrukare upplever det som väldigt konstigt att fylla i alla blanketter och att hålla sig informerade om allt som händer och sker. Där tror jag att det finns oerhört mycket att göra, och det behövs ett förenklingsarbete.

Jag tycker att vi är alldeles för mycket involverade i EU, och vi har inte så stor möjlighet att fatta nationella beslut, även om vi genom MTR-reformen har lyckats få ned lite mer på nationell nivå. Jag tror att det skulle vara viktigt att vi kräver att vi ska få fatta mer beslut i Sverige, i de nationella länderna. Då kommer det också närmare den enskilde företagaren eller lantbrukaren. Det är ett sätt att förenkla, och där hoppas jag att det går att göra mer.

Sedan tror jag att väldigt mycket ligger på skattesidan och den finansiella sidan. Det kanske finns mycket som vi inte vet ännu i vårt utskott, så jag hoppas att mina kolleger i skatteutskottet kan återkomma. Jag hoppas också att Bengt-Anders kan ställa frågor till dem, för jag tror att de svarar på ett betydligt bättre sätt på skattefrågor än vad jag svarar i dag.

Anf. 66 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag vill fortsätta den diskussion som jag påbörjade med Sinikka Bohlin men som inte hann bli avslutad då vår tid tog slut. Jag efterfrågade ökad inblandning av etanol och RME. Jag vill nu koncentrera mig på RME, rapsmetylester, eftersom det där krävs enbart ett nationellt beslut.

Som läget är nu har man möjlighet att blanda in fler procent, men då uppstår ett problem. Har man diesel och blandar in rapsmetylester, rapsdiesel, innebär det att man straffbeskattas. Det blir miljöklass 2, och det blir alltså ökade kostnader. Här kan man, på grund av en teknisk parameter vad gäller kokpunkten, nationellt se till att det ges möjlighet till ökad inblandning men att det fortfarande är miljöklass 1. Jag vill veta lite grann vad Sven-Erik anser om det här.

Med koppling till det här pratade jag i diskussionen med Sinikka Bohlin om mångfalden och vikten av mångfald. Vi kommer denna vecka att debattera den nya tvångslag som man planerar att införa, som innebär att varje större mackägare ska ha en alternativpump. Det är positivt i sig, men som det är nu kommer det att innebära enbart att det blir bara en del, förmodligen etanol, som det styrs mot eftersom det är den billigaste investeringen. Hur ser Sven-Erik på den problematiken? Man kanske missar gas eller andra alternativ, eftersom det blir så att regeringen styr åt enbart en del.

Prot. 2005/06:49
12 december

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringar*

Anf. 67 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik:

Fru talman! Jag vill också betona vikten av mångfald. Jag tycker att det som Anita Brodén påpekar är viktigt. Det gäller väl också att vi har en teknikneutralitet. Och visst finns det en uppenbar risk att vi går mot att man bara satsar på etanol, eftersom det kanske är betydligt billigare att sätta upp etanolfpumpar. Det skulle vara beklagligt, för jag tror att det blir mycket sårbart om vi bara satsar på etanol.

Vi har haft diskussioner i mitt parti där vi betonat mycket av det här med teknikneutralitet och behovet av att satsa på bland annat biogas och kanske också andra alternativ.

Själv har jag varit på en del platser där man satsat ganska mycket på biogas. Jag kan ta Kristianstad som exempel, där man har lyckats väldigt väl. Man använder slakteriavfall och gör biogas av det. Det görs i Karpalund utanför Kristianstad, och man har en ledning som går in mot Kristianstads centrum. Man har två biogaspumpar. Man har gjort ett förträffligt arbete, och Kristianstad har fått många lovord för det miljöarbete man har gjort när det gäller biogasen. Andra exempel är Västerås, Norrköping och Linköping. Det händer mycket när det gäller biogas i Sverige, och jag hoppas att det kommer att hända ännu mer.

Den stora biten är att man kan öka uppblandningen av etanol. Jag tror att det på lite sikt kanske är det allra mest avgörande vi kan göra. Om vi ser till att förbättra miljön och få ett bättre klimatarbete är det en bra sak.

Anf. 68 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag fick inget svar om rapsmetylester, hur Sven-Erik ser på det nationella beslutet. Har ni drivit den frågan? Det har vi påpekat ett antal gånger i olika frågestunder och i skriftliga frågor.

Om du är så positiv till teknikneutralitet och mångfald, Sven-Erik Sjöstrand, hur kommer du då att ställa dig när det kommer till skarp omröstning? Är då det viktigaste att slå vakt om möjligheterna att alla blommor får blomma och att hela mångfalden av alternativa drivmedel får komma på marknaden?

Anf. 69 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik:

Fru talman! Jag är inte så orolig över det. Vi har poängterat vikten av mångfald. Jag tror också att det i de diskussioner som vi har haft med regeringen har tydliggjorts. Jag tror att frågan kommer att lösas – jag är inte alls orolig för det – i alla fall på lite kortare sikt. Sedan tror jag att det krävs betydligt större satsningar på längre sikt om vi ska få en bra utbyggnad av till exempel biogasanläggningar, och om vi ska få det över hela landet – det är viktigt.

När det gäller RME är jag inte någon expert. Jag tror att Anita hade fått ett bättre svar om hon hade pratat med min kollega Kjell Eriksson som kan de här frågorna ordentligt. Men jag tycker att det är viktigt att vi satsar på våra nationella grödor som vi har i landet, på våra nationella råvaror. Det skapar arbetstillfällen inom vårt land. Jag hoppas också att vi kan forska, att vi kan utveckla de här bränslena betydligt mer och satsar på det. Inte minst ger det arbetstillfällen, och det ger en bättre miljö. Så vi är positiva till det i Vänsterpartiet.

Fru talman! Ledamöter! Eftersom det här är den sista budgetdebatten den här mandatperioden tänkte jag passa på att summera och beskriva några viktiga frågor när det gäller budgeten och vad som har hänt under alla de här åren.

Jag skulle vilja börja med genomförandet av MTR-reformen, EU:s jordbruksreform. Där tycker jag att det blev en bra uppgörelse mellan Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna. Efter förhandling visade det sig att det blev 400 miljoner mer till miljö- och landsbygdsutveckling än vad som var förväntat. Jag ser det som ett första steg till en jordbrukspolitik där vi slutar prata om stöd och bidrag och där vi mer pratar om vilka tjänster vi vill köpa in från lantbruket, att vi börjar se jordbrukarna även som tjänsteproducenter av naturvård och mycket annat i stället för bidragstagare och bara matproducenter.

Om man tittar på budgetbetänkandet är det faktiskt stor uppslutning bland partierna för den inriktningen. Jag konstaterar till exempel att Moderaterna tycker att 300 miljoner av de 400 är helt okej. Jag blev positivt överraskad av att Moderaterna vill satsa mer på miljö och landsbygdsutveckling. Folkpartiet och Kristdemokraterna tyckte att 400 miljoner var en lagom nivå. Centern vill satsa ännu mer. Så det är en jättestor fråga, där det är en ganska stor enighet i Sverige om att det är den här vägen vi ska gå.

Jag hoppas också att vi får ett lantbruksuniversitet som börjar jobba mer med den här typen av nya tjänster från lantbruket och att den utredning om SLU:s sektorsansvar som vi har fått i gång ska kunna leda till att vi får ett lantbruksuniversitet i tiden som tittar på nya typer av tjänster från lantbruket, ekosystemtjänster till exempel.

En viktig sak som jag vill nämna är forskning för hållbar utveckling. Efter segslitna förhandlingar om forskningspropositionen blev det tre olika områden. Förutom medicin och teknik blev det ett område om hållbar utveckling. Det påverkar också vårt utgiftsområde genom pengar till Formas. Det tycker jag var väldigt bra, för om Sverige hade haft en forskningspolitik utan en satsning på hållbar utveckling hade det inte känts särskilt framåtsyftande.

En annan viktig sak som har hänt den här mandatperioden är satsningar på småskalig livsmedelsförädling. Om vi ska prata om pengar handlar det om ett nationellt resurscentrum för kunskapsspridning, både i produktionsteknik och marknadsföring. Det handlar om pengar till Livsmedelsverket för att sänka avgifter och göra regelförenklingar. Här konstaterar jag också att det finns en rätt stor enighet inom utskottet. För 15 år sedan hade det varit tönt, flum och lite gröna vågen att prata om småskalig livsmedelsförädling, men nu verkar det som om vi gemensamt ser att det är en väldigt spännande förändring för landsbygden att ta fram nischade produkter och skapa intressanta arbetstillfällen. Det är bara Moderaterna som vill ta bort pengarna till det nationella resurscentret. Däremot vill Moderaterna behålla pengar för regelförenkling och avgifts-sänkningar. Folkpartiet och Centern skär ned på Livsmedelsverket så det kan bli svårare att klara av det men pekar inte ut att man ska ta bort just den här satsningen. Så det tyder på att vi är en enig riksdag som stöder den utvecklingen. Inte minst viktigt blir det nu när EU:s hygienpaket ska

införas. Jag vet att Livsmedelsverket jobbar väldigt aktivt för att se till att det blir så lite krångliga regler som möjligt för småföretagarna.

Jag skulle också vilja nämna fisket, för där har det faktiskt hänt en del, i budgeten också, under den här mandatperioden, även om det är de stora internationella fiskeförhandlingarna som märks i medierna. Där har vi satsat en del. Vi har satsat en del på att förbättra fiskevärden. Vi har satsat på att bygga upp ett fiskerisekretariat så att miljöorganisationerna får större möjligheter att jobba med fiskefrågor. Jag tycker att det är ett stort steg framåt att inte se fiskeripolitik som snäv näringspolitik utan också se det som miljö- och resurspolitik.

Vi har förbättrat fiskerikontrollen, även om det finns mycket mer att göra. En del mer borde hända där, till exempel omfördelning av kvoterna så att de blir bättre regionalpolitiskt. Jag måste säga att jag tycker att Folkpartiets förslag till satsning på turistfiske är väldigt intressant. Jag tror att det blir mer näringsverksamhet och inkomster av att jobba så per kilo fiskkött.

Till sist vill jag bara säga att miljö, hållbar utveckling och areella näringar hör ihop. Vi glömmer ofta bort att det är inom de areella näringarna som det finns möjligheter att skapa det soldrivna samhället. Så jordbruk och skogsbruk är något som bör uppvärderas, inte minst i miljödebatten.

Jag vill önska alla i kammaren, talman, sekretariat, utskottsrepresentanter och kolleger i utskottet en riktigt god jul och gott nytt år, för det här var vår sista debatt före jul.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 14 december.)

4 § Arbetsmarknad och Arbetsliv

Föredrogs

arbetsmarknadsutskottets betänkande 2005/06:AUI

Utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv (prop. 2005/06:1 delvis).

Anf. 71 PATRIK NORINDER (m):

Fru talman! Jag vill inleda den här debatten med att yrka bifall till reservation 1 under punkt 1. Jag står naturligtvis bakom samtliga moderata reservationer.

Jag ber också att få hälsa arbetslivsministern välkommen till debatten, självklart även statsrådet Jens Orback som det väl är första gången vi har äran att ha med i den här debatten. Jag uppskattar att statsråden deltar, och det är min förhoppning att vi efter debattens slut har kunnat bli överens om hur sysselsättningsläget är på den svenska arbetsmarknaden.

Det är något som det har varit svårt att få enighet om. Det verkar som om vi inte alltid har samma grund att stå på. Därför är det viktigt att vi reder ut hur förutsättningarna ser ut på arbetsmarknaden så att vi kan vidta korrekta insatser för att öka antalet personer i arbete – ett mål som jag utgår från att vi kan enas kring.

Jag förväntar mig även ett klarläggande av arbetslivsministern och utskottsordföranden om hur ni ser på vilken roll regler och lagar spelar för företagandet och ett ökat arbetsutbud.

Fru talman! Med denna lilla inledning går jag snabbt över till fakta. I oktober var 5,6 % av arbetskraften öppet arbetslösa. Tar man med personer i konjunkturberoende program hamnar vi på 8,5 %.

Sammanlagt rör det sig om nästan 1,4 miljoner människor i arbetsför ålder som är frånvarande på arbetsmarknaden. Det är en uppseendeväckande hög siffra då Sverige har ca 5,7 miljoner i arbetsför ålder. Ungefär 24 % av dessa är frånvarande. Är det detta som arbetslivsministern kallar full sysselsättning?

Vad beror nu detta på? Är det betingat av konjunkturella skäl? Knappast. Vi har haft en god konjunkturell utveckling de senaste åren. Ändå sjunker den genomsnittligt arbetade tiden under de senaste tre åren. Det finns alltså andra skäl än konjunktur till en försämrad sysselsättning, och det är strukturella orsaker, det vill säga grunder som går att påverka politiskt.

Det är bara att konstatera att regeringen kapitalt har misslyckats med sin sysselsättningspolitik. Den har inte haft förmågan att fatta gångbara beslut för att öka efterfrågan och utbudet av arbetstillfällen. Regeringen har satt upp mål på 4 % öppen arbetslöshet och 80 % sysselsättning. Det är mål som i dag verkar mycket främmande.

År 2004 var endast 67 % av befolkningen sysselsatta utan vare sig lönesubvention, sjukpenning eller ersättning för vård av barn. Det är den sanna bilden av Bidrags-Sverige och socialdemokratisk bidragspolitik. Arbete åt alla, skriver arbetslivsministern i dag i Svenska Dagbladet. Hur stämmer detta?

Mycket av regeringens politik minskar arbetsutbudet. Att införa friår, medfinansiering av sjukförsäkring och nu förslaget om lagstadgad rätt till heltid är rent kontraproduktiva åtgärder mot fler jobbtillfällen. Jag vet att det är beställningsjobb från facket och partikongressen. Statsrådet har sagt att han kommer att lägga fram ett förslag om lagstadgad heltid, men utan det undantag för småföretag som Heltidsutredningen har föreslagit.

Vi i arbetsmarknadsutskottet har de senaste åren haft en relativt lugn tillvaro beroende på sparsamhet av förslag från regeringen. Det är något som vi i oppositionen och hela arbetsmarknaden kanske borde vara tacksamma för.

Om nu regeringen menar allvar med sitt prat om att sysselsättningsfrågorna är prioriterade, borde den då inte lägga ned lite arbete på att komma med förslag som ökar sysselsättningen? När den kommer med förslag skulle det vara klädsamt om de bidrog till fler arbeten och inte färre.

Konsekvensen av Heltidsutredningens förslag blir färre jobb inom småföretagen. Denna uppfattning delas av Konjunkturinstitutets chef Ingemar Hansson. På samma brutala sätt slår även experterna i utredningen fast att förslaget kommer att öka arbetslösheten, i synnerhet bland kvinnor. Arbete åt alla, säger Hans Karlsson.

Fru talman! Jag skulle också vara mycket tacksam om arbetslivsministern ville förklara för kammaren hur en annan beställd utredning – förslag om rätt till deltid – går ihop med rätt till heltid.

Prot. 2005/06:49
12 december

*Arbetsmarknad
och Arbetsliv*

Om regeringens mål nu är att fler ska arbeta heltid, hur kommer det att fungera när rätten till deltid kommer att kräva ett ökat behov av vikariat och fler deltidsanställda? Det är något svårt att förstå, men det bästa vore förstås att, helt i linje med utredaren Claes Stråths yrkande, lägga utredningen direkt i papperskorgen.

Till råga på allt elände lägger arbetslivsministern fram ett förslag som ruckar på principerna inom kollektivavtal för svensk arbetsmarknad. Tågordningen är där att förändringar av arbetstiden ska överenskommas mellan arbetsgivare och arbetstagare. Det är alltså ett ingrepp i arbetsledningsrätten. Är detta regeringens nya linje – att överge kollektivavtalsmodellen och lagstifta i stället?

Arbetslivsministern borde vara medveten om att åtgärder som lagstiftad heltid, rätt till deltid, arbetsgivares sjuklöneansvar och friår lägger sten på börda och hämmar fler arbetstillfällen. Självklart går det ut över dem som står utanför arbetsmarknaden. Det är de som blir mest lidande; det är ungdomar och invandrare. Jobb som skulle ha kunnat utföras tillkommer inte. Människor som har haft problem med hälsan stängs ut från arbetsmarknaden då den ekonomiska risken med att anställa dem blir alltför stor för ett litet företag. Långtidssjukskrivna sägs upp. Arbete åt alla, låter Hans Karlsson skalla!

Varför lyssnar inte statsrådet på företrädare för företagarna, eller åtminstone på Konjunkturinstitutets chef Ingemar Hansson som knappast kan beskyllas för att gå vare sig företagens eller Moderaternas ärende? Är regeringen så bunden av LO:s önskemål att den helt medvetet fattar beslut som man vet hämmar sysselsättning och tillväxt?

Fru talman! Arbetsmarknadspolitiken under utgiftsområde 13 är budgeterad till 70 miljarder kronor nästa år. Men det är inte hela sanningen. Till detta kommer ungefär 17 miljarder som ges som stöd via krediteringar på skattekonton. Det är ett lömskt sätt att dölja det verkliga förhållandet. Insatserna för att hålla nere arbetslösheten kostar ytterligare 25 %. Det är pengar som borde kunna användas betydligt effektivare.

Det är inte plusjobb, friår, aktivitetsgarantier eller utbildningsvikariat som ger tillväxt eller långsiktig sysselsättningsutveckling.

Plusjobben, som är den centrala delen av regeringens program, är inriktade uteslutande mot den offentliga sektorn. Åtgärden kommer att ge undanträngningseffekter och troligen kommer det att endast handla om okvalificerade uppgifter som bara i ringa omfattning ger ökade yrkeskunskaper. Att plusjobben ger reguljärt arbete efter programtidens slut är inte troligt.

Medicinen för att öka arbetsutbudet heter bättre förutsättningar för företagande.

Fru talman! Min son Calle fick för ett par månader sedan ett erbjudande att arbeta utomlands – ett erbjudande som han inte kunde motstå. Han är ung och har livet framför sig. Kommer han att flytta tillbaka till Sverige igen? Som förälder hoppas jag naturligtvis att han gör det. Men varför skulle han göra det?

Är skolor och universitet för hans barn så mycket bättre i Sverige än i andra länder? Knappast. För att Sverige ska kunna tävla på en global marknad måste vi ha en utbildning i absolut världsklass. Vi måste se till att äldre kunskaper uppdateras och stärks.

Det är därför obegripligt att regeringen har lämnat möjligheten till individuell kompetensutveckling. Allianspartierna är övertygade om att vidareutbildning av detta slag är viktigt för det livslånga lärandet och svensk konkurrenskraft.

Är sjukvården så mycket bättre i Sverige än i andra länder? Ska man ta det sedan mer än 60 år socialdemokratiskt styrda Gävleborg som exempel vågar nog inte sonen bli sjuk inom Sveriges gränser. Fullt kaos råder. Landstingsledningen med s, v och mp får inte igenom sin egen budget inom sin egen koalition ens. Underskott och dålig styrning är legio. Köerna är långa. Framtiden ser inte ljusare ut med samma konstellation vid rodret. Privata alternativ är det inte tal om för bokstavstroga socialdemokrater, trots bevisligen bättre resultat, utan nu är det neddragningar av personal som gäller för Landstinget i Gävleborg.

Skulle Calle ändå våga ta steget tillbaka och kanske eftersträva att bli företagare, vilka möjligheter bjuds då? Skulle han, trots ekonomiska och arbetsrättsliga risker med att anställa, tjäna en slant lär han inte få mycket kvar av den eftersom 3:12-regler, lex Uggla, fastighetsskatt, förmögenhetsskatt och skatt som hämmar utbildning tar det mesta av vad han tjänat.

Okej, då kanske han vill flytta hem till Hälsingland för den vackra naturen och friluftsliv med jakt. Glöm det! Varg och björn har nu tagit över helt enligt regeringspartiernas politik. Han lär inte vilja släppa någon hund med vargar lurande i bergen eller med en ilsken björnhona med ungar i tätskogen. Varför ska människor bo kvar i glesbygden? Konsekvensen blir utflyttning och därmed ett sämre serviceunderlag och en allt svagare utsikt att kunna hålla glesbygden levande.

Detta var några exempel som visar på att med fortsatt socialdemokratiskt regeringsinnehav ter sig framtidsutsikterna ganska dystra för att Calle ska flytta hem.

Svartmålning, kanske arbetsmarknadsutskottets ordförande kommer att säga. Nej, det är verkligheten. Jag ser den på nära håll. Många ungdomar i min hembygd har flyttat, och jag har fått till svar att det inte är troligt att de flyttar hem igen.

Fru talman! Det kommer troligen att ta lång tid att reparera det socialdemokratiska tillkortakommandet med arbetsmarknadspolitiken. Med en annan politik för utbildning, företagsamhet, hushållsnära tjänster och bidragsberoende är jag dock övertygad om att Sverige kommer att kunna öka arbetstillfällena och bibehålla kompetens och välfärd.

Arbetsmarknaden måste också komma i bättre balans. Facket borde inse att man äventyrar kollektivavtalen genom missbruk av otillbörliga sympatistrejker eller genom att med skadliga konflikthot rubba balansen på arbetsmarknaden.

Den svenska modellen med kollektivavtal är ett bra sätt att genom överenskommelser skapa en balanserad arbetsmarknad. Alltför fackligt ambitiösa politiker måste dock lära sig att hålla fingrarna borta från frestelsen att ensidigt gynna en av arbetsmarknadens parter genom lagstiftning.

Fru talman! Avslutningsvis skulle jag vilja ställa några frågor till regeringssidans företrädare.

Trots en gedigen tillväxt i ekonomin förblir den totala arbetslösheten, hur man än räknar den, skamligt hög. Räknar arbetsmarknadsutskottets

ordförande med att antalet arbetade timmar ökar nästa år och att arbetslösheten därmed blir lägre?

Aktivitetsgarantin kostar 5 miljarder kronor och sågas av forskare. Ams har inte gjort någon löpande uppföljning och kan inte redovisa hur aktivitetsgarantin fungerar. Aktivitetsgarantin tar också så mycket resurser från arbetsförmedlingarna att de inte hinner förmedla arbeten. Den enda tröst regeringen kan få, enligt forskare vid Växjö universitet, är att många känner att aktivitetsgarantin är så tråkig och meningslös att de gör allt för att få ett jobb i stället. Anser utskottets ordförande att regeringen bör fortsätta att satsa på aktivitetsgarantin i nuvarande form?

Till arbetslivsministern vill jag ställa följande frågor:

Varför kommer det så få propositioner till riksdagen i ett läge då arbete åt alla är regeringens viktigaste uppgift?

Anser arbetslivsministern att rätt till heltid och deltid kommer att ge fler arbetstillfällen?

Anf. 72 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Välkomna, herrar ministrar!

Socialdemokratin kommer att förlora sin själ. Den som sade detta var Olof Palme, en person som bör ha vetat vad han talade om. Palme sade det i en situation där den öppna arbetslösheten i Sverige höll på att stiga till 3,5–4 %. Året var 1971. Palme manade sina statsråd och myndigheter att ta fram planer, uppslag och idéer om meningsfulla arbeten som kunde komma till stånd omedelbart.

Palmes motiv var utpräglat ideologiskt: ”Om vi inte får bukt med arbetslösheten så kommer tiotusentals människor i vårt land att förlora sitt egenvärde, och sin stolthet. Och socialdemokraterna kommer att förlora sin själ.” Citatet är från en bok av Thage G. Peterson.

Det var då det. I dag – efter elva år vid regeringsmakten, Anders Karlsson – är i Socialdemokraternas Sverige den öppna arbetslösheten 5,6 % och den totala arbetslösheten drygt 10 %. Knappt 1,4 miljoner personer i arbetsför ålder är inte sysselsatta på den reguljära arbetsmarknaden.

Hur man än räknar är detta nivåer långt, långt över dem som Olof Palme oroade sig för när han talade om att Socialdemokraterna skulle förlora sin själ. Ni socialdemokrater säger, efter elva år i regeringen, att ni är om inte nöjda så ändå stolta över detta – en politik som år efter år håller Sverige på arbetslöshetsnivåer som Olof Palme menade gör att människor förlorar sitt egenvärde och sin stolthet och som brukar kallas för massarbetslöshet.

Människor må i Socialdemokraternas Sverige förlora sin stolthet på grund av arbetslöshet, men någon känsla av förlorad stolthet har vad jag sett aldrig drabbat det socialdemokratiska partiet eller LO. Partiets och LO:s pampar är ändå stolta, även när arbetslösheten är tvåsiffrig och frånvaron på den reguljära arbetsmarknaden som sagt är över en miljon personer.

Ministern slarvar med sanningen i dagens tidning, Svenska Dagbladet, när han skriver att Sverige har en ”väl fungerande arbetsmarknad ... som gör att andra länder ser oss som ett föredöme” och att Sverige ”jämfört med övriga EU har ... lägre arbetslöshet”.

Vad slarvet med sanningen består i är lätt att slå upp, och jag förstår egentligen inte varför ministern säger så här. Sverige har en arbetslöshet, lågt räknat, på drygt 5 %. Österrike har 4,1 %, Irland 4,6 %, Luxemburg 4,6 %, Danmark 4,9 %, Nederländerna 4,2 % och Storbritannien 4,7 %. Detta är länder som har lägre arbetslöshet än Sverige. Varför skulle de vara avundsjuka på oss? Det är de ju inte.

Vid vilken nivå, Anders Karlsson och Hans Karlsson, på arbetslösheten tänker ni socialdemokrater sluta att vara stolta över er samhällsmodell som resulterat i tvåsiffrig total arbetslöshet år efter år? Är det vid 15 %? Är det vid 10 %? Vid vilken procentsats sammanlagd arbetslöshet upphör er stolthet? När förlorar ni som tillhör dagens socialdemokratiska elit er själ?

Det är intressant att jämföra dagens socialdemokratiska retorik med Olof Palmes. Efter elva år vid makten anges oftast inte längre ideologi som främsta motiv för att bekämpa arbetslösheten, utan syftet är mer instrumentellt: Det är nödvändigt med lägre arbetslöshet som medel och metod för att bidragssystemen ska bli finansierade och kunna fortsätta leverera bidrag och för att skatteintäkter ska finnas för offentliga utgifter.

Javisst, arbete är grunden för allt välbstånd. Så är det. Men arbete är ofta helt avgörande för en människas självrespekt och sociala ställning, särskilt i ett land som Sverige. Arbete och arbetslöshet definierar inte sällan en individs identitet och hans eller hennes ställning och värde i en social gemenskap. Hur många gånger har vi inte själva fått eller ställt frågan till någon vi träffar: Och vad jobbar du med då?

Att inte ha ett arbete eller att sakna en trovärdig vision om att få ett arbete kan bryta ned och stänga en människa ute från gemenskap och från sammanhang med andra människor.

En ideologisk grund för kampen mot arbetslöshet saknas numera i Socialdemokraternas regeringsinnehav. Utan ideologi har regeringen fastnat i byråkratiska pseudolösningar på arbetslöshetens övergripande problem i Sverige och Västeuropa. Regeringen nöjer sig med, och förefaller till och med stolt över, plusjobb och andra Amsåtgärder som politikens egentliga mål, som om dessa skulle lösa grundfrågan. Vad är grundfrågan? Jo, att trots en hög bnp-tillväxt är arbetslösheten rekordhög. Bnp-prognoserna för Sverige är förvisso goda, men arbetslösheten minskar enligt samma prognosmakare ändå bara marginellt. Ministern slarvar med sanningen när han skriver att vi är duktiga i Sverige jämfört med övriga Europa.

Trots en hög inhemsk efterfrågan, låga räntor, hyperexpansiv finanspolitik fortsätter arbetslösheten att vara rekordhög. Enligt Konjunkturinstitutets och Statistiska centralbyråns beräkningar – 5,2 % till exempel för nästa år – och Riksbankens prognos är den för hög. Den är väldigt hög. Den är långt över Olof Palmes nivåer.

Slutsatsen kan bara bli en enda. Det är att Socialdemokraterna efter elva år vid makten saknar insikt om recepten för att få ned arbetslösheten. Regeringen saknar både förmåga och verktyg att rätt analysera orsakerna till dagens höga arbetslöshet.

Lösningen på konkurrensen från till exempel Kina är inte aktiv arbetsmarknadspolitik och fler Amsplatser. Svaret på konkurrensen från länder som Indien, USA, Norge eller Polen är inte att skjuta till mer pengar i offentlig sektor för fler platser i kommuner och landsting.

Förslaget att lagstifta om rätt till heltidsjobb är inte bara feltänkt, det är värre än så, det är en dumhet och ett hån mot de redan arbetslösa och mot landets företagare. Det är en dumhet att kräva heltid för alla, om än successivt, när 470 000 personer i dag inte har något jobb över huvud taget att gå till och ytterligare 270 000 personer är undersysselsatta. Det är ett hån att tala om rätt till heltid när de inte har något jobb över huvud taget.

En lag om heltid är inte aktiv arbetsmarknadspolitik utan det är aktiv antianställningspolitik.

Politiken är i dag inriktad på dem som har jobb. De ska nämligen nu ges rätt till mer jobb. Politiken är inriktad på dem som har 80 % i bidrag i stället för att, som vi i alliansen vill, fokusera på att med alla medel se till att människor har hundra procent i lön.

Varför inte diskutera och fokusera på förstahandsalternativet, arbete och hundra procents lön, och inte, som Socialdemokraterna gör, omedelbart retirera till hur man ska försvara 80 % i ersättningsnivåer. Se till att människor undviker att komma i behov av dessa ersättningsnivåer genom att minska arbetslösheten och få upp sysselsättningen!

Efter elva år vid makten, fru talman, råder en renodlad intressepolitik och den är inriktad på att befästa de på arbetsmarknaden privilegierades situation mot dem som försöker tränga sig in.

Välstånd skapas i Sverige i dag genom fler privata jobb. Långsiktigt är en bättre skola och utbildning viktigast för att vi i landet ska ha goda löner och nya jobb när de gamla jobben försvinner.

Arbetsrätten är till sitt syfte defensiv. Den skapar få nya jobb – utom för jurister naturligtvis – i stället för de jobb som försvinner. Ändå är det den som dagens socialdemokrati defensivt helt fokuserar på som skydd mot arbetslöshet, i tillägg till arbetsmarknadspolitik.

Men vi måste ha både–och, en arbetsrätt som bejakar och bygger på insikten att anställningsbeslut är frivilliga handlingar i företagen som görs av enskilda företagare.

Globaliseringen kan mötas med en mer defensiv och striktare arbetsrätt, javisst, men den skapar inte nya jobb i stället för de som försvinner på grund av strukturomvandling och globalisering.

Vår slutsats är att företag och företagare vid en borgerlig valseger 2006 ska känna att de utsätts för en positiv chock så att de både vill och vågar anställa fler. Företagen ska i sin anställningskalkyl kunna räkna hem ökade fördelar och minskad risk med att anställa ytterligare medarbetare.

Det är en helt felaktig föreställning som Hans Karlsson torgför i Svenska Dagbladet i dag, att Sveriges arbetsmarknad fungerar bättre än arbetsmarknaden i övriga Europa. Som jag sade har ett tiotal länder i Europa lägre öppen arbetslöshet än Sverige.

Efter elva år med socialdemokratiskt styre.

Jämförelsen med övriga Europa blir ännu mer oförmånlig om man tar hänsyn till arbetsmarknadsprogram och olika typer av offentligfinansierad frånvaro.

Efter elva år med socialdemokratiskt styre.

För sex år sedan satte Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet upp målet att 80 % av befolkningen i arbetsför ålder skulle ha ett reguljärt arbete år 2004. Det målet nåddes inte, inte ens under den goda kon-

junkturen i slutet av 1990-talet. Sedan dess har läget på svensk arbetsmarknad blivit sämre.

Efter elva år med socialdemokratiskt styre.

Sverige har högre ungdomsarbetslöshet än EU:s genomsnitt, och Sverige är även sämre än de flesta EU-länder på att sysselsätta sina invandrare.

Efter elva år med socialdemokratiskt styre.

Prot. 2005/06:49
12 december

Vi har fått ett socialt landskap präglat av utestängning från arbetsmarknaden. Varje högkonjunktur har lämnat fler människor utanför än vid föregående högkonjunktur. Så var också fallet med högkonjturen som kulminerade 2002.

Efter elva år med socialdemokratiskt styre.

Fru talman! Folkpartiet och alliansen menar att regeringens politik bygger på en felaktig analys av arbetslöshetens grundläggande orsaker.

Anf. 73 STEFAN ATTEFALL (kd):

Fru talman! Det blir bättre. Vi går åt rätt håll. Nästa år kommer jobben. Så har det låtit ett tag från socialdemokratiskt håll.

Jag tittade efter i finansplanen hur det ser ut de kommande åren. Den öppna arbetslösheten räknar man med ska sjunka något. Men räknar man in alla som är i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder ligger siffrorna kvar runt och till och med drygt 8 % år 2004, 2005 och 2006. År 2007 är de något lägre. Alltså möter regeringen problemet på arbetsmarknaden med ett ökat antal arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Mera Amsåtgärder är alltså lösningen.

Frågorna man måste ställa sig när man sett den här utvecklingen under flera år och att den kommer att bestå under kommande år och bara motverkas med hjälp av fler Amsåtgärder är, som Carl B Hamilton var inne på: Varför har ni socialdemokrater gett upp? Varför har ni tappat engagemanget? Varför har ni tappat drivkraften att försöka göra någonting åt de riktiga problemen?

När jag tänker på Socialdemokraterna tänker jag på ett barnprogram som gick på 70-talet när jag var ung. Där lanserades uttrycket att vara vilse i pannkakan. Det är så man upplever Socialdemokraterna.

Vi från allianspartierna har en gemensam reservation där vi pekar på att man kan spegla arbetsmarknaden på många olika sätt. Den öppna arbetslösheten är bara en faktor. Vi talar om den totala arbetslösheten, de som är öppet arbetslösa, de som är i åtgärder och, som man gör i andra länder, vi räknar in de studerande som egentligen vill arbeta och som står till arbetsmarknadens förfogande. Då hamnar man på över 10 %.

Tittar man på hur många som är frånvarande från arbetsmarknaden av arbetsmarknadspolitiska skäl kan vi se att vi kommer upp i siffror på nästan 1,4 miljoner människor. Tittar man på antalet arbetade timmar i relation till den arbetsföra befolkningen ser vi att vi är nere i samma nivåer som under den värsta ekonomiska krisen på 90-talets början.

Det som är nyckeln till jobben, tillväxten och välfärden är att vi får fler arbetade timmar, att fler människor kommer in på arbetsmarknaden som i dag inte får vara där.

Vad är då receptet? Är det fler tillfälliga jobb, fler människor i åtgärder? Nej, alliansen och vi kristdemokrater ställer mot detta en rad konkreta förslag.

Det handlar om sänkt skatt för lågavlönade och medelinkomsttagare, som skapar fler jobb. Det handlar om ett bättre företagsklimat, skattefrågor, regelkrångel och särskilda insatser för att stötta och underlätta för småföretagsamheten och för nyanställningar.

Det handlar om nystartsjobb. Det handlar om avdragsrätt för hushållstjänster. Och det handlar också, som vi kristdemokrater vill lyfta fram i motioner inför det här året, om en särskild reform för de kanske 10 000–

20 000 människor som står längst ifrån arbetsmarknaden, som vi vet att aktivitetsgarantin inte biter på. De behöver en extra form av stöd. Vi kallar det en bruk-för-alla-reform som vi tror är nödvändig för att hjälpa de människor som står längst ifrån arbetsmarknaden.

Vi behöver också en ny arbetsmarknadspolitik där fler fristående aktörer förmedlar jobben och där myndigheten anger de resurser som den arbetssökande får hos olika aktörer som förmedlar jobb.

Detta prövas i andra länder med gott resultat. I till exempel Australien har man halverat kostnaden per åtgärd och fått ut många fler människor i arbetslivet därför att man samarbetar med aktörer som jobbar nära näringslivet och som har goda kontakter och kanske också är speciellt inriktade på olika typer av arbetssökande människor.

Detta är ett paket som skulle skapa riktiga jobb och som skulle motverka arbetslösheten. Men Socialdemokraternas recept är fler Amsåtgärder.

Det stora i årets budget är plusjobb. Men det är plusjobb som ger bara minustecken. Det är en dyr åtgärd – 290 000 kr per jobb. Det skapar undanträngning. Vi vet att Konjunkturinstitutet och IFAU har räknat på detta och ser att för två plusjobb tränger man ut ett ordinarie jobb från arbetsmarknaden.

Det skapar en osund konkurrens när man konkurrerar ut privata initiativ som kan finnas på den marknaden. Och det är tillfälliga åtgärder som av någon konstig anledning råkar sammanfalla med valåret. Också Sacos ordförande Anna Ekström riktar i tidningsartiklar kritik mot att det är påfallande mycket av valrörelseretorik över arbetsmarknadspolitik. Det hade varit mycket bättre om arbetsmarknadspolitik hade skötts med större distans till valrörelsen, säger hon. Jag kan instämma i det.

Mot detta kan man ställa exempelvis avdragsrätt för hushållstjänster som skapar nya fasta jobb, vilket är samhällsekonomiskt sunt, och särskilda insatser, som sagt, för de människor som står längst från arbetsmarknaden där man behöver rikta insatserna. Det kan också handla mycket om social träning och liknande. Det är sådana åtgärder som behövs i stället för de åtgärder som regeringen vidtar, även om plusjobben i många kommuner säkerligen kan upplevas som ett positivt tillskott. Man kommer säkert att hitta fram till åtgärder som människor upplever är bra att de vidtas, saker som inte görs i dag. Men det görs på ett dyrt sätt, det blir undanträngningseffekter, och det skapar osund konkurrens. Det tycker vi är fel sätt att bedriva denna politik.

I budgetpropositionen finns det också ett antal förslag som rör personer med funktionshinder på arbetsmarknaden. Två utredningar har undersökt hur Samhall ska fungera och hur lönebidragen ska fungera. Och äntligen får vi ett svar från regeringens sida. Det är en trestegsmodell som lanseras och som också har fått en stor uppslutning i arbetsmarknadsutskottet av alla partier. Och jag vill gärna instämma i att jag tror att det i allt väsentligt är en riktig struktur som man ger dessa förslag.

Men jag vill ge två kommentarer till detta som jag tror är viktiga att komma ihåg.

Det ena är att det är viktigt att det blir lika spelregler för alla som erbjuds dessa trygghetsanställningar, som ska vara steg tre i denna modell, så att man inte låter en aktör få ha en gräddfil i detta sammanhang, exempelvis när det gäller hur man utformar anordnarbidraget.

Prot. 2005/06:49
12 december

*Arbetsmarknad
och Arbetsliv*

Det andra som kanske är viktigare och mer kontroversiellt är att man måste få in många människor med funktionshinder eller med olika former av nedsatt arbetsförmåga på den ordinarie arbetsmarknaden. Då vet vi att det förs en politik i motsatt riktning i dag. Medfinansieringen i sjukförsäkringen slår direkt mot de människor som har en längre sjukdomshistoria i bagaget och som har problem med sin hälsa och därmed svårare att konkurrera på arbetsmarknaden. Alla som anställer människor säger att de i dag tittar noggrannare på just sjukdomshistorien därför att de får ökade kostnader.

Då är motargumentet att om man ser till helheten tjänar företagen på detta system. Men det intressanta är den enskilda företagaren, särskilt småföretagen, som på sitt företag räknar på vilka risker som en anställning skapar. Då vet vi att medfinansieringen gör att människor med en lång sjukdomshistoria får svårare att få ett ordinarie arbete. Och det är ett exempel på åtgärder som motverkar de goda ansatser som finns med trestegsmodellen och de andra åtgärderna när det gäller personer med funktionshinder på arbetsmarknaden.

Jag vill också ge ett positivt uttryck för att det finns klarare skrivningar också i betänkandet angående de människor som har lönebidrag och som har uppnått 65 års ålder. Vi har länge drivit kravet att man ska få stanna kvar om man har lust tills man är 67 år som alla andra på arbetsmarknaden. Och det har varit en oklarhet om detta, och det finns nu ett tydligt uttalande från arbetsmarknadsutskottet och ett tillkännagivande till regeringen på den punkten. Det tycker jag är bra, och det känns mycket angeläget att människor med lönebidrag ska ha samma rättigheter på arbetsmarknaden som de som inte har det stödet.

Jag vill också betona att vi kristdemokrater i våra budgetförslag tar upp en rad olika åtgärder, men eftersom våra förslag till ramar har fallit vid tidigare omröstningar så är detta i form av ett särskilt yttrande. Men jag yrkar bifall till reservationerna 1, 5 och 9. Vi tycker att det är väsentligt att de blir föremål för kammarens prövning.

Anf. 74 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v):

Fru talman! Det är ett stort betänkande som vi debatterar i dag. Och hur vi än lägger upp den här debatten kommer det att sluta med att vi inte heller kommer att ha möjlighet att lyfta fram även viktiga frågor. Men det betyder inte att dessa frågor inte är viktiga, utan vi är tvingade att begränsa oss.

Detta är ett budgetbetänkande, och det är en budget för nya jobb. 55 000 personer kommer att få möjlighet till arbete, utbildning och praktik när riksdagen har fattat beslut enligt det som arbetsmarknadsutskottet vill. Det innehåller viktiga beslut om reformering av Samhall och över huvud taget arbetet med lönebidrag och insatser för personer med funktionshinder som har nedsatt arbetsförmåga. Det innehåller också uttalanden från utskottet om att lönebidrag ska kunna beviljas tills man är 67 år och ett uttalande om att den så kallade utvecklingsanställningen ska kunna kvalificera till rätt till a-kassa. Detta är några axplock ur det betänkande som vi har på bordet i dag.

Man kan av debatten väldigt tydligt märka att vi är på väg in i en valrörelse. Det är bra att de olika alternativen till att skapa jobb och bekämpa arbetslösheten kommer upp på bordet. Det är nämligen stora

skillnader mellan vad den borgerliga alliansen vill göra och den politik som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har drivit och driver.

Den analys som man kan göra av läget är att det som vi definitivt inte behöver är någon borgerlig politik. Tvärtom menar jag att vi behöver mer av en vänsterpolitik, inte minst när det gäller över huvud taget målsättningarna för den ekonomiska politiken. Det är verkligen dags att återupprätta en politik för full sysselsättning och att ändra på de målsättningar som vi har i dag om att Riksbanken ska styras av att inflationsbekämpningen är nummer ett. Det betyder att Riksbanken har till uppgift att hålla kontroll på arbetsmarknaden. Och om man ser att sysselsättningen är så att säga på gång och att det är en positiv utveckling på arbetsmarknaden är det Riksbankens uppgift att dämpa den utvecklingen genom att höja räntan eftersom inflationsbekämpningen är så hårt prioriterad.

Detta är en åsikt som vi i Vänsterpartiet har haft sedan länge och delar med många ekonomer. Nu pågår det också en sådan diskussion inom socialdemokratin som vi välkomnar, i och med att deras partikongress har slagit fast vad som ska vara det viktigaste målet för politiken.

Det är den ena delen som måste till. Vad kan man mer göra? Som många har konstaterat här har vi en lite annorlunda situation i den svenska ekonomin. Det är ju inte så att ekonomin går dåligt eller att företagen inte gör vinster. Tvärtom har vi god tillväxt, en bra konkurrenssituation, och näringslivet gör större vinster än någonsin. Men vi har en så hård prispress på arbetsmarknaden att det inte så att säga växlar ut i nya jobb. I stället pressar man ut mer och mer av de människor som redan finns på arbetsplatserna, vilket leder till hög arbetslöshet men också höga sjukskrivningstal. Det kunde vi se i en rapport som LO lade fram för någon vecka sedan. Man har slimmat arbetsorganisationerna, både inom privat och inom offentlig verksamhet. Det är för få människor ute på arbetsplatserna.

Det är helt klart att det som man brukar kalla marknadskrafter inte klarar detta. Återigen är det därför, som många gånger tidigare, den offentliga ekonomin som kan stimulera och i grunden förändra situationen.

Satsningar i det offentliga skapar direkta arbetstillfällen. De stärker infrastrukturen. Det innebär att efterfrågan i ekonomin ökar och är en viktig satsning utifrån arbetslöshetsproblematiken, utifrån ett kvinnoperspektiv och utifrån regionalpolitiska aspekter.

Det här är lite intressant. Tidningen Affärsvärlden presenterade en undersökning för ett par veckor sedan där man hade frågat företagare: Vad menar ni är de största hindren för att få företagen att växa? Då säger de inte det som borgerligheten säger, att det är regler eller skatter. Bara en liten del av företagarna lyfter fram det som hinder. Vad är det man beskriver som hinder? Jo, mer än hälften av de här företagen pratar om efterfrågan i ekonomin. Det är en analys som vi delar, att det är där vi måste börja. Det är där vi måste stimulera och få i gång – alltså precis tvärtemot borgarnas recept.

Det handlar om en ekonomisk politik för full sysselsättning och satsningar i den offentliga ekonomin kombinerat med en aktiv arbetsmarknadspolitik där det är viktigt med trygga jobb och rätt till heltid. Det är ju märkligt att när vi diskuterar att kvinnor också ska ha rätt till heltid, då har man inte råd. Det är märkligt att män aldrig erbjuds deltider utan att

Prot. 2005/06:49
12 december

*Arbetsmarknad
och Arbetsliv*

det är ett så tydligt kvinnoproblem. Självklart ska även kvinnor som vill arbeta heltid ha den rättigheten.

Vi måste också ha en a-kassa som skapar trygget och säkerhet och som också håller uppe lönenivåerna i ekonomin. Även här finns det studier som har visat att det finns ett samband mellan hur vi organiserar a-kassa och socialförsäkringssystem och vilken motivation man har att söka arbete. Studien visar det motsatta jämfört med vad borgerligheten påstår, nämligen att generösa socialförsäkringssystem skapar motivation att söka arbete.

Därför undrar man ju vad agendan hos borgerligheten egentligen är. När man går in och tittar på deras så kallade recept är det en väldig fokus på individen. Det går inte att utläsa på något annat sätt än att det är de arbetslösa fel att de är arbetslösa. Man påstår att vi inte kan fortsätta blunda för att det i dag inte alltid lönar sig att gå från bidrag till arbete. Vad har borgerligheten för erfarenheter av att gå på a-kassa, vara sjukskrivna eller gå på socialbidrag när man menar att det inte alltid lönar sig att gå från bidrag till arbete? Vad är det för bidrag som ger mer än arbete? Nämn ett exempel!

Och lösningen på detta är att sänka a-kassan, skruva åt för de arbetslösa. Det ska skapa drivkrafter, säger man. Men det skapar väl inte nya jobb? Det finns väl ingen som med trovärdighet kan påstå att om jag som arbetssökande får lägre ersättning skapar det arbete? Däremot är det en mycket effektiv politik för att sänka löner. Får vi en borgerlig regering kan de som finns ute på arbetsmarknaden vara helt säkra på att det kommer att bli lönesänkningar, för det finns ingenting som är så effektivt som att sänka sjukersättning och a-kassa. Och det är en mycket tråkig människosyn.

Samma inriktning, samma resultat, kan det också bli av de så kallade nystartsjobben. Det är en sak att via anställningsstöd fokusera på vissa, tydligt avgränsade, grupper på arbetsmarknaden, att slipa ned trösklar och underlätta för människor att komma in på arbetsmarknaden. Det är en helt annan politik än den borgerligheten vill föra, nämligen att öppna upp fullständigt. Alla som har varit borta från arbetsmarknaden i mer än ett år, som har varit sjukskrivna, haft pension eller varit arbetslösa, ska få lägre lön.

Vad betyder det? Jo, det kommer att betyda att för alla jobb som utannonseras kommer det att finnas sökande som arbetsgivaren har att betala lägre lön till. Och vad resulterar det i? Jo, det resulterar ju i att de som inte har den här så kallade förmånen kanske blir tvingade att erbjuda sig att säga: Okej, jag sänker också min lön så kan jag konkurrera på samma villkor. Det är ingen politik för fler jobb borgerligheten vill föra. Det är en politik för sänkta löner. Och den kommer att fungera om man får möjlighet att driva igenom sina förslag.

Fru talman! Vi menar att det som behövs är precis det motsatta. Det är inte stora skattesänkningar. Det är satsningar i offentlig sektor. Det är inte att minska Amsåtgärder så att det blir 20 000 färre platser. Det är att ha en aktiv arbetsmarknadspolitik. Det är inte att försvaga arbetsrätten som är lösningen. Det är att stärka arbetsrätten, stärka de arbetslösa rättigheter, stärka demokratin i arbetslivet. Det är vägen till full sysselsättning.

Därmed vill jag yrka bifall till två av våra reservationer. Dels är det reservation 2, som just handlar om arbetsmarknadspolitiken och vikten av att den är aktiv. Dels är det reservation 31, som handlar om att det är dags att vi tar ett helhetsgrepp när det gäller demokrati och inflytande ute på våra arbetsplatser.

Prot. 2005/06:49
12 december

*Arbetsmarknad
och Arbetsliv*

Anf. 75 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Camilla Sköld Jansson, och Vänsterpartiet, och Kristdemokraterna har inte samma åsikt om hur man skapar jobb. Det är ingen slump, och det kanske också är bra för debattens skull. Jag tycker att attackerna mot oss i alliansen var ganska många. Ibland förstod jag inte ens hur du fick ihop de argument som du använde dig av. Du måste kanske läsa på lite bättre vad vi står för.

Denna attack försökte väl dölja, misstänker jag, vad som står i reservation 2 från Camilla Sköld Jansson. Där skriver du: "På dagens arbetsmarknad, som kännetecknas av väsentligt högre arbetslöshet och ett betydligt större inslag av strukturella faktorer, kommer denna arbetsmarknadspolitik till korta." Det är en mycket kraftfull kritik mot dagens arbetsmarknadspolitik, som Camilla Sköld Jansson och Vänsterpartiet är med och administrerar och skapar.

Sedan 1998 har ni suttit och samarbetat med Socialdemokraterna, och så underkänner ni hela den arbetsmarknadspolitik som ni själva har skapat, vidmakthållit och går till val på. Det måste innebära att antingen försöker Camilla Sköld Jansson smita undan sitt ansvar eller så är det ett kraftigt instämmande i att dagens politik inte fungerar. Då ger du oss rätt i den kritiken. Sedan kanske du har andra lösningar på hur vi ska komma åt detta. Men det är en kraftfull kritik. Frågan är: När ska Camilla Sköld Jansson ta ansvar för att hon suttit och administrerat den här politiken som kommer till korta. När ska du göra det? Före eller efter valet?

Anf. 76 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik:

Fru talman! Det är väl ganska symtomatiskt att det är Kristdemokraterna som står för en, uppenbarligen, väldigt konservativ syn, att saker och ting inte kan utvecklas. Vissa saker är perfekta som de är i dag. Det är inte Vänsterpartiets ansats. Vår ansats är att den ekonomiska politiken kan utvecklas. Arbetsrättslagstiftningen kan utvecklas. Arbetsmarknadspolitiken kan utvecklas. Den ingången skulle vi ha även om vi hade egen majoritet. Även om vi hade det skulle vi alltid ha tankar runt hur man utvecklar saker och ting. Och det har vi även i dag.

Stefan Attefall tycker att jag ska läsa på. Jag citerade ordagrant vad alliansen säger. Alliansen säger: "Vi kan inte fortsätta blunda för att det i dag inte alltid lönar sig att gå från bidrag till arbete." Vad är det för bidrag man avser? Vilka bidrag är det som ger mer än arbete? Man säger att svenska och internationella erfarenheter visar att en politik som gör det lönsamt att arbeta är avgörande för att skaffa fler jobb och minska frånvaron. Drivkrafterna för arbete måste vara starkare. Och ni menar att drivkrafterna bland annat är sänkt a-kassa. Vad har ni för argument för det när studier visar på det rakt motsatta sambandet, att generösa, höga ersättningsnivåer skapar motivation? Ni har inga belägg. Anledningen till att det inte håller ihop är att er politik inte leder till fler arbeten utan till lägre löner. Det är er agenda.

Anf. 77 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Den sammantagna effekten av bidrag, skatteregler och ökade kostnader när man ska ta sig till arbetet och sådana saker kan i vissa lägen, det visar många studier, vara hämmande för att gå från bidrag till arbete. Det här är en problematik med marginaleffekter som även den socialdemokratiska regeringen har poängterat och påpekat i vissa sammanhang. Men jag förstår att Camilla Sköld Jansson tar avstånd även från denna del av den gemensamma regeringspolitiken.

Visst kan arbetsmarknadspolitiken utvecklas. Men Camilla Sköld Jansson tillhör inget oppositionsparti. Hon samarbetar med regeringen, med Socialdemokraterna, kring arbetsmarknadspolitiken. Och så reserverar hon sig och underkänner den i texten! Det innebär inte att man är för en allmän utveckling av politiken. Det här gör man upp. Man förhandlar med regeringspartiet. Men du skriver faktiskt här att du underkänner en politik som du själv har skrivit under i budgeten. Det är ett försök att stå på två ben samtidigt, att både vara opposition och sitta med i ett regeringssamarbete.

Camilla Sköld Jansson måste vara så renhårig mot sina väljare att hon går fram och säger: Jag står för den politik som har förts. Jag tar ansvar för den. Men det vågar inte Camilla Sköld Jansson, utan hon vill spela på två planhalvor. Då får hon både vara med och förhandla och slipper ta ansvar för det hela. Det är faktiskt inte ansvarsfullt, Camilla Sköld Jansson!

Anf. 78 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet står bakom de gemensamma propositioner som har lagts fram och de beslut som har fattats inom ramen för samarbetet. Men alliansen, som uppenbarligen tänker lägga fram ett gemensamt förslag – vilket kommer att betyda att det inte spelar någon roll om man röstar på Kristdemokraterna eller på Centerpartiet eftersom ni ska driva samma politik – kommer inte att driva sina egna frågor och lägga fram förslag på hur man kan utveckla saker och ting. Skulle det, till all olycka, bli en borgerlig regering kommer vi att få en mycket tyst samhällsdebatt. Det är inte att ta ansvar. Att ta ansvar är att sitta ned och kompromissa men också att föra en diskussion om hur utvecklingen ska föras framåt.

Stefan Attefall påstår att han har belägg för att det går att tjäna på att vara sjukskriven jämfört med att arbeta. Den enda rapport jag har sett har presenterats i Dagens Nyheter. Den har visat sig vara ett falsarium. Det har varit falska beräkningar gjorda av en person som påstod att hon hade Karolinska Institutet som auktoritet på området. Hon hade deltagit i något projektarbete. Om det är den undersökningen ni har som grund måste ni också ha fått reda på att den inte håller.

Det finns ett samband mellan ersättningsnivåer och vilja till att arbeta. Generösa ersättningsnivåer skapar stark motivation för arbete. Så ser det ut.

Anf. 79 PATRIK NORINDER (m) replik:

Fru talman! Camilla Sköld Jansson har varit i riksdagen under två mandatperioder, och hon har varit ledande arbetsmarknadspolitiker. Hon har varit regeringen nära. Är det inte ett underkännande av den egna

politiken när antalet personer utan arbete har ökat under hela perioden? Sedan år 2000 har antalet personer utan arbete blivit allt högre. Är det inte ett underkännande av den egna politiken när den genomsnittliga arbetade tiden har minskat?

Camilla Sköld Jansson har haft möjligheter att påverka politiken, och hon säger nu att det gäller att satsa i den offentliga sektorn. Varför har Camilla Sköld Jansson inte gjort det under perioden? Varför har man inte kunnat visa att det har blivit fler arbeten? Försvaret inte Camilla Sköld Jansson regeringens politik? Är det friår och plusjobb som ska rädda den svenska arbetsmarknaden?

Camilla Sköld Jansson är skyldig att i den här kammaren berätta om sin egen politiks tillkortakommanden i stället för att försöka skylla på alliansen. Berätta nu varför man har misslyckats och varför man inte har kommit längre med att skapa fler arbetstillfällen.

Prot. 2005/06:49
12 december

*Arbetsmarknad
och Arbetsliv*

Anf. 80 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik:

Fru talman! I förra replikskiftet fick jag försvara varför jag diskuterade den egna politiken. Det tyckte Stefan Attefall att jag inte skulle göra. Nu efterfrågar Patrik Norinder att jag pratar om min egen politik. Jag menar att jag har gjort båda delarna.

Man måste ändå kunna göra en analys och titta efter vad som behövs. Då kan man konstatera att det inte är vad borgerligheten säger med sänkta ersättningsnivåer i a-kassan utan det är tvärtom det som vi inom samarbetet säger, nämligen höja golvet och taket i a-kassan. Det är inte som alliansen påstår, nämligen stora skattesänkningar, utan tvärtom satsningar i offentlig sektor. Det har också gjorts under mandatperioden, men det behöver göras mer.

Över huvud taget menar jag att borgerligheten utövar en konservativ, bakåsträvande politik, som ytterligare ökar segregationen och som ytterligare ökar arbetslösheten. Det är ingen väg att gå. Regeringen, Miljöpartiet och Vänsterpartiet är på rätt väg, men det behövs mer. Det är min förhoppning att vi under nästa mandatperiod ska kunna fortsätta på den vägen med den inriktning vi har tagit. Kompassriktningen är helt rätt.

Anf. 81 PATRIK NORINDER (m) replik:

Fru talman! Vi är på rätt väg, säger Camilla Sköld Jansson. Är det rätt väg när fler personer är utan arbete år efter år med socialdemokratisk politik och vänsterpolitik? Är det vad Camilla Sköld Jansson menar är att vara på rätt väg?

Jag har inte hört ett enda ord från Camilla Sköld Jansson om bättre förutsättningar för företagande. Tror Camilla Sköld Jansson inte ett dugg på att det är där det kommer att skapas arbetsuppgifter? Är det bara i offentlig sektor vi ska ha de nya jobben? Vi behöver inga fler företagare eller företag. Vi behöver inga fler anställningar inom svensk företagsamhet. Det är i den offentliga sektorn alla jobben ska till. Är det plusjobb eller rätt till heltid som skapar de nya jobben? Tala om för kammaren om det är den vägen Camilla Sköld Jansson vill gå.

Anf. 82 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik:

Fru talman! Livet blir mycket enklare om man ibland slår dövörat till och hör bara det man vill höra och tvärtom. Det blir inte särskilt utveck-

lande. Tvärtom ska man lyssna även om man hör det man inte vill höra. Det Patrik Norinder uppenbarligen inte ville höra var att jag bland annat refererade till en stor undersökning som Affärsvärlden presenterade för några veckor sedan. Det visade sig att de var fullständigt ointresserade av er politik. Det är inte fråga om skatter eller regler, säger företagarna själva, utan om efterfrågan i ekonomin.

Nutek har frågat vad det är som gör att företag väljer att förlägga produktion till Sverige. Vilka är de viktigaste kriterierna? Som nr 1 kommer efterfrågan från offentlig sektor. Det är en politik för ökad sysselsättning, mot arbetslöshet och också en politik som är en drivkraft för svenskt näringsliv. Om nu Patrik Norinder slog dövörat till när jag tog upp detta i mitt anförande finns det att läsa i protokollet. Det går kanske lättare att då ta till sig det man inte vill höra.

Anf. 83 MARGARETA ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag inleder med att yrka bifall till reservationerna nr 1 och nr 5, och jag står givetvis bakom övriga centerreservationer men nöjer mig med att yrka bifall till dessa två.

Fler arbetade timmar – det är det som alliansen och Centerpartiet står bakom. Det är något av det viktigaste i den svenska ekonomin. Vi behöver alltså fler människor som arbetar fler timmar. Timmarna och lönerna kommer att generera mer pengar till välfärden. Det kommer alltså att på det sättet bli mer pengar till den offentliga sektorn. Vi behöver fler timmar i tillverkningsindustrin, i den delen av ekonomin som producerar varor och tjänster som säljs på den fria marknaden, ibland också utanför Sveriges gränser. Timmarna ska utföras av de människor som i dag finns på arbetsmarknaden, men det ska också komma in nya människor. Det är människor som i dag står utanför arbetsmarknaden. Därför har vi från alliansens sida sagt att nystartsjobben är viktiga. Människor som i dag står utanför ska få möjlighet att komma in framför allt i den privata sektorn. Vi anser att det är där de nya jobben måste skapas. Mot det ställer regeringen och samarbetspartierna plusjobben.

Jag tycker inte att människor som får ett plusjobb gör ett dåligt jobb. De gör säkert ett bra jobb, de kommer att uppleva arbetstillfredsställelse och de kommer att känna att de äntligen har fått lite guldkant på tillvaron. Det är fler människor som kan ta hand om äldre, barn, se till att det blir lite lugnare på bussar eller vad som går att hitta på. Det är framför allt jobb i offentliga sektorn, och det är jobb som i dag inte högprioriteras och som i dag kan betalas med hjälp av den vanliga produktiviteten.

Det är alltså en viktig skillnad. Nystartsjobben ger alltså som ett resultat av en ökande ekonomi i andra hand pengar till välfärden. Därför tycker vi att reformen är viktig.

Var Camilla Sköld Jansson har hittat att vi har föreslagit lägre löner kan jag inte förstå. Det finns inte med i det vi har skrivit. Vi anser att folk ska arbeta enligt de kollektivavtal och löner som finns på arbetsmarknaden. Det är oerhört viktigt.

Sedan kan vi jämföra med andra länder i västvärlden med en betydligt högre lönenivå och där det förs en politik som vi från Centerpartiet och alliansen vill föra. Där är lönerna högre än i Sverige.

För att gå in på den mer direkta arbetsmarknadspolitiken kan jag säga att det behövs fler aktörer på arbetsmarknaden. Vi behöver nischade arbetsförmedlingar. Se bara på antalet arbetslösa akademiker, unga människor med god utbildning. 87 000 av dessa är i dag arbetslösa.

I morse när jag åkte hit hörde jag på radion en ung kvinna som hade lämnat Sverige. Med sin goda utbildning hade hon fått ett toppjobb i New York. Vi kan inte acceptera att 87 000 människor ska behöva lämna landet för att få ett bra jobb. Vi måste alltså hitta fler sätt för de här människorna att få jobb.

Vi behöver arbetsförmedlingar som inte bara har ganska enkla och korta utbildningar att erbjuda utan som också kan erbjuda *trainee*-jobb och praktik på olika sätt för akademiker så att arbetsgivare och arbetstagar i mycket större utsträckning möter varandra. Matchningen är det viktigaste för arbetsförmedlingarna. Men så är det inte i dag för många arbetsförmedlare.

En satsning på unga människor oavsett om de har akademisk eller annan utbildning är detta med *trainee*-jobb. Vi är ju ett stort antal 40-talister som om några år kommer att lämna arbetsmarknaden med pension. För att få en mjuk övergång både för dem som är på väg att lämna arbetsmarknaden och för dem som är på väg in på arbetsmarknaden skulle det här kunna vara någonting väldigt positivt.

Vi i Centerpartiet tycker att det är värt att satsa en del pengar på detta och se till att människor får komma in på arbetsmarknaden. Man skulle då kunna behålla sin a-kassa och få betalt upp till överenskommen lön via Ams. Arbetsgivaren betalar bara skillnaden mellan avtalsenlig lön och arbetslöshetsförsäkringen.

Fru talman! Det finns fler saker som vi i Centerpartiet är kritiska till och som vi på olika sätt vill förändra. Friåret, som har blivit en kvinnofälla, kostar mycket att administrera. Tyvärr ger det också lägre lön, Där, Camilla Sköld Jansson, har vi lägre löner för dem som haft ett friår. De kvinnorna – det är mest kvinnor som har utnyttjat den här möjligheten – har halkat efter i avtalsförhandlingarna. Att kvinnor har använt friåret beror på att just många kvinnor drabbats av ohälsa i mycket högre grad än männen.

Vi i Centerpartiet vill införa en rehabiliteringsgaranti. Människor ska inte gå omkring sjuka i årtal och vänta på undersökningar och rehabilitering. Det behövs en modern arbetsorganisation där kvinnor framför allt känner delaktighet och får vara med och planera så att man känner att man kan påverka sin arbetssituation.

Det finns många möjligheter på olika ställen. Förra veckan var jag på studiebesök på Science Park vid Högskolan i Jönköping. Jag fick då träffa ungdomar som höll på att starta egna företag med utgångspunkt i det de hade lärt sig på högskolan. Nya företag ger nya arbetstillfällen. På Högskolan i Jönköping har man de mest företagsamma studenterna i landet. Av ungefär 150 idéer som kommer upp och som Science Park har att ta ställning till blir det ungefär 60 nya företag. Det ger nya möjligheter för framtiden och nya möjligheter för människor att få jobb. Man är där väldigt noga med att inte sälla bland idéerna, utan man ser till att alla får komma fram. Sedan sällas de av sig själva.

Vad som också görs för att underlätta för studenterna är att man försöker koppla ihop de studenter som har en idé med det första uppdraget. Många gånger är det ju så att man har en god idé, en företagsidé, men ingen vågar sedan köpa den. Men om man får lite skjuts vid första genomförandet kan man skapa sitt eget företag och sin egen försörjning och se till att man kommer i gång och kanske så småningom också erbjuder andra arbetstillfällen.

Vad vi i Centerpartiet tycker är väldigt viktigt i allt detta arbete är att se de enskilda människorna. Varför ger inte arbetsförmedlingarna stöd åt den som har blivit arbetslös förrän det gått hundra dagar? Det är någonting som jag aldrig någonsin har kunnat fatta. Det är ju samma sak som att inte ge sjuka rehabilitering förrän det har gått tre eller fyra månader. Det är också ett fel i systemet att man får vänta så länge. Man hinner tappa både kunskaper och självförtroende – framför allt det senare.

Det finns en passus i vårt betänkande som handlar om hantverkare med utländsk bakgrund. Det är inte många människor, men de står utanför arbetsmarknaden därför att vi inte validerar deras kunskaper. Jag kan också nämna kulturarbetares situation på arbetsmarknaden och behov hos arbetsgivare i landsbygd och glesbygd där det inte finns människor att rekrytera till de olika jobb som finns. I det så kallade Ragundaprojektet – Göteborgsprojektet, som man säger i Ragunda – rekryteras invandrare som bor i Göteborg för att flytta till Ragunda där de kan få möjlighet till utbildning, bostad och arbete. Det är sådana projekt som är viktiga.

Men det handlar inte om att med ett penndrag lösa problemet för 50 000 personer. Vi kan aldrig lösa människors problem i så stora klumpar, utan det handlar om enskilda individer. Vi ska se människan. Det är det som är så viktigt.

Jag tycker att man från regeringens sida har tagit ett gott steg i rätt riktning när det gäller lönebidragen. Vi i Centerpartiet har länge föreslagit en ökning av lönebidragen och sagt att man ska se till att man kan ha lönebidrag tills man fyller 67 år. Här har både regeringen och utskottet sett till att det gått i rätt riktning. Men man behöver gå en bit till för att det här ska fungera på ett bra sätt.

Det är många olika politikområden som är inblandade för att människor ska få ett bra liv och för att vi ska få arbete åt alla. Det handlar om näringspolitik, skattepolitik och utbildningspolitik. De frågorna är viktiga. Samhället hänger ihop. Vi kan inte dela upp det i stuprör, utan vi måste se till att alla människor lever ett helt liv. Där är arbetsmarknadspolitik och rätten till ett arbete åt alla så oerhört viktigt. För den frågan kommer vi i Centerpartiet att arbeta vidare nu och i valrörelsen.

Anf. 84 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik:

Fru talman! Margareta Andersson ifrågasätter vad jag säger om att sänkta ersättningsnivåer i a-kassan skulle innebära sänkta löner. Så är det! När det gäller arbetslöshetsersättningen är det en uttalad ambition att hålla uppe de så kallade reservationslönerna. Självklart är det så att arbetsgivarna, om a-kassenivåerna sänks, kan sänka lönerna. Där finns det ett glasklart samband. Det är, som sagt, ett uttalat syfte med att hålla uppe arbetslöshetsersättningen.

Får er politik med sänkta ersättningsnivåer genomslag kommer det att sätta press nedåt på lönerna. Oavsett om ni uttalar det eller ej och oavsett om det är omedvetet eller medvetet kommer det att bli resultatet av sänkta ersättningsnivåer.

Prot. 2005/06:49
12 december

*Arbetsmarknad
och Arbetsliv*

Anf. 85 MARGARETA ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Camilla Sköld Jansson har inte läst hela Centerpartiets och alliansens förslag till ekonomisk politik. Där ingår också en sänkning av skatterna så att mer blir kvar av lönen när skatter och avgifter betalats. Det är också en viktig faktor att inte behöva ha så höga ersättningar. Trots allt måste ju svenska företag också slåss på en internationell marknad för att komma ut och sälja de produkter som tillverkas i det här landet.

Därför är det viktigt att vi ser till att vi har ett attraktivt konkurrens-
läge på världsmarknaden. Jag förutsätter att fackföreningsrörelsen även i fortsättningen arbetar för bra löner i förhållande till det arbete som utförs. Såvitt jag förstår kommer det inte att innebära att lönenivåer sänks. Ersättningar till arbetslösa eller sjukskrivna kommer inte att sänkas till sådana nivåer att man inte hamnar på ungefär samma nivå som man gör med den politik som regeringen och samarbetspartierna i dag för. Där hamnar man ju på ungefär 65 % efter ett eller ett och ett halvt års sjukskrivning eller arbetslöshet bland annat när det gäller aktivitetsgarantin.

Anf. 86 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Det är en väldigt bra budget som Miljöpartiet, Vänstern och Socialdemokraterna har lagt fram. Det ska jag börja med att slå fast inledningsvis.

Arbete åt alla, ropen skalla. Visst är det viktigt med arbete. Men frågan är hur mycket vi ska arbeta. Jag håller med dem som lägger in orden att arbete är viktigt för självkänslan och självsäkerheten och för att kunna ha ett liv. Men problemet på den svenska arbetsmarknaden i dag är att väldigt många jobbar för mycket och att väldigt många inte arbetar alls. Jag tror fortfarande på idén om sänkt arbetstid. Det har jag inte fått igenom i den här budgeten, det kan ni snabbt se. Men jag menar att det är dit vi måste gå, att de som arbetar för mycket ska arbeta lite mindre för att ge timmar till dem som inte arbetar alls. Det är det livspusslet som vi måste ta itu med på den delade arbetsmarknad som finns i Sverige i dag. Då tror jag att det är väldigt viktigt att ta de här stegen.

I den budget som vi har presenterat i höst är den stora nyheten plusjobben, det tvååriga sysselsättningspaketet för att skapa fler arbeten. Det kan man ha väldigt många invändningar mot, och det finns väldigt många bra saker i det. Men det är viktigt att slå fast att detta är ett nytt försök att komma till rätta med arbetslösheten. Alla försök är välkomna, och där är Miljöpartiets politik kanske inte hundra procentig. Men det kanske inte är det viktiga, utan det viktiga är att vi tar steg för att få ned arbetslösheten.

Akademikersatsningen med 4 000 platser är utmärkt. Lärlingsplatser för ungdomar med 3 000 platser är alldeles utmärkt. Det finns inget värre för ungdomar än att komma ut till vuxenvärlden och bli satta åt sidan och inte kunna få ett arbete. Ett sådant Sverige ska vi inte ha. Då är detta kanske ett bra försök att få ned arbetslösheten. Det gör att jag helt och

hållet ställer mig bakom budgeten med försöken att skaffa nya arbetstillfällen.

Men det som inte syns när vi diskuterar utgiftsområdena 13 och 14 är vad våra tre partier också vill göra för att skapa fler arbetstillfällen. Vi har i budgeten lagt in att det ska bli enklare för ensamföretagare att ha ännu en anställd. Vi sänker arbetsgivaravgifterna för dem. Vi kommer att ta bort 3:12-reglerna, och vi har tagit bort arvs- och gåvoskatten. Det gör det enklare att skaffa nya arbetstillfällen. Det syns inte på detta utgiftsområde, men ni får inte glömma det från den borgerliga alliansen. Vi gör så mycket mer än vad som syns på de här sidorna.

Meningen är att det ska gå ihop på ett väldigt bra sätt, och det gör det också. Det som jag som miljöpartist kan sakna lite är fler arbeten inom den gröna sektorn, att vi ska satsa ännu mer på miljöteknik, skapa de gröna entreprenörerna. Svensk export av miljöteknik har gått framåt. År 2004 ökade den med 8 %, och vi kan öka den ännu mer. Vi kan göra den gröna miljötekniken till en ny svensk exportvara. Där har vi fler steg att ta. Våra tre partier i majoriteten har tagit några steg, och vi har också klargjort att vi ska avskaffa oljeberoendet. Dessa steg för en bättre miljö och för fler arbetstillfällen kommer att skapa jobb i Sverige. Vi har påbörjat de stegen, och det är sådana steg vi även ska ta under nästa mandatperiod när Miljöpartiet sitter i regeringen. Då kommer vi att ta ännu fler steg än vad vi har gjort hittills.

Som vanligt går oppositionen in på att friåret är så hemskt och så vidare. Vilka är det som tar friår? Jo, det är kvinnor. Två tredjedelar av dem som tar friår är kvinnor i åldern 50–64 år. Det är precis den gruppen i samhället som också har höga sjukskrivningstal. Det finns ett samband här som man måste se.

Det är inte rätt politik att slita ut människor. Det ska vara jäkligt skojigt att gå till jobbet. Man ska inte känna sig trött och utsliten när man går därifrån. Då kan man kanske behöva ett andrum, att få göra någonting annat för att ladda batterierna. Nu ger vi 14 000 människor per år chansen att göra det. Se detta som en del i den viktiga politiken för ett bättre samhälle. Det kanske inte är det bästa sättet, men hittills har det varit ett jäkligt bra förslag som har gynnat väldigt många på den svenska arbetsmarknaden som har provat friåret. Där ska vi gå vidare.

Jag har lämnat tre reservationer. En reservation handlar om jämställdheten. Vi ska öka jämställdheten i arbetsmarknadsinsatserna. Detta har också tagits upp av s-ledamoten Anne Ludvigsson. Vi konstaterar båda att nästan dubbelt så mycket pengar satsas på arbetsmarknadspolitiska program för män som för kvinnor. Denna skillnad är extra tydlig när det gäller lönebidrag och anställningsstöd. Varför är det på det sättet? Ja, statistiken från Arbetsmarknadsverket har blivit bättre på detta område, men man har inte analyserat varför det är på detta sätt. Ska vi ha en ökad jämställdhet måste det gälla även dessa områden. Därför har jag valt att i en reservation lyfta fram att mer måste göras på detta område. För tids vinning tänker jag inte, fru talman, yrka bifall till den utan markera att den finns i underlaget.

En reservation som jag däremot tänker yrka bifall till är den som finns under punkt 4, reservation nr 5 om ökad mångfald när det gäller arbetsförmedlingens arbete. Arbetsförmedlingens kärnverksamhet är att förmedla jobb. Trots detta ligger arbetsförmedlingens betydelse som

arbetsförmedlare på en väldigt låg nivå. Enligt Ams undersökningar anmäls inte mer än drygt en tredjedel av alla de tjänster som tillsätts externt till arbetsförmedlingen. Det är en för låg siffra.

De som får jobb får det många gånger inte via arbetsförmedlingen utan via andra kanaler och kontakter. Det är tyvärr så att företagarna inte bryr sig om att anmäla till arbetsförmedlingarna utan väljer andra kanaler. Arbetsförmedlingen får kritik från två av tre arbetsgivare för att sakna tillräckliga kunskaper om branschen eller företaget och från sju av tio arbetsgivare för att man är dålig på att hitta rätt person. Detta måste det naturligtvis göras någonting åt.

Därför har vi i reservationen velat ge Ams i uppdrag att öppna för privata aktörer på denna marknad. Nu vet jag att en del socialdemokrater blev jätteupprörda: Herregud, kan vi ha privata aktörer? Men denna möjlighet finns redan. Det finns redan en förordning i dag som ger privata aktörer och andra aktörer tillåtelse att göra detta. Vad vi från Miljöpartiets sida menar är att vi måste öka den andelen ytterligare. Vi tycker inte att Ams har gjort tillräckligt, utan det borde kunna göras mer.

Det har den borgerliga alliansen tyckt är en bra idé och har därför tillstyrkt detta, och det tackar jag för. Jag tror att vi ska kunna göra en bra politik av detta framöver. Jag tror att det är väldigt viktigt att arbetsförmedlare, oavsett om de är offentliga eller privata, lever upp till målet att förmedla fler arbeten.

Några ord till slut om några andra områden. Det gäller den individuella kompetensutvecklingen, som de borgerliga åter gör en stor affär av. Där är det ett problem. Jag läser ur reservationen från den borgerliga alliansen som skriver: Enligt vår mening bör dock inte låginkomsttagarnas mer begränsade handlingsutrymme föranleda beloppsgränser som gör hela reformen meningslös.

Men det är detta som är kärnan. I de förslag som vi plockade fram var problemet hela tiden att vi får ett kompetensutvecklingssystem bara för de högavlönade, medan de som är i störst behov av att få kompetensutveckling på företagen är låginkomsttagarna.

Det är inte acceptabelt att ha ett sådant system i den svenska arbetsmarknadspolitiken som bara gynnar höginkomsttagarna. Det vill tydligen den borgerliga alliansen gå vidare med, men vi från Miljöpartiet säger blankt nej till detta.

Jag ska ta upp ytterligare några saker.

När det gäller JämO har vi från majoriteten valt att prioritera avskaffandet av lönediskriminering på grund av kön. Därför har vi lagt till 6 miljoner till JämO för nästa år för att fortsätta denna kartläggning och lära företagen hur man gör denna lönekartläggning för att vi ska få bort den orimliga lönediskrimineringen. De fyra borgerliga partierna säger ingenting om detta.

Till HomO har vi gett 1 miljon kronor till. Av någon anledning – och jag kan kanske förstå varför – väljer Kristdemokraterna att ta bort denna extra satsning på HomO. Det är helt obegripligt med tanke på att vi för två veckor sedan fick en rapport om att hatbrotten i Sverige ökar markant. Då är det HomO som måste ha mer pengar, mer resurser för att kunna göra något åt detta. Detta vill Kristdemokraterna bara ta bort.

Prot. 2005/06:49
12 december

*Arbetsmarknad
och Arbetsliv*

När det gäller Samhall är det en utmärkt utveckling att vi går vidare och följer det förslag som fanns tidigare. Vi tror också att trestegsmodellen är bra och att det är viktigt att vi släpper in den sociala ekonomin i detta arbete för att gå framåt.

Med detta yrkar jag bifall till reservation 5 under punkt 4. Övriga punkter finns på papper för eftervärlden, och det är bra nog.

Anf. 87 MARGARETA ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Jag vet att Ulf Holm har arbetat väldigt mycket för friåret och att han tycker att det är en väldigt bra reform. Jag är inte alls övertygad om samma sak, bland annat därför att det har visat sig att de kvinnor som har tagit friår har fått ungefär 3 % lägre löneökningar än de som inte har tagit friår. Och det är ju inte precis de högavlönade kvinnorna, tyvärr, som tar friår. Vad anser Ulf Holm om det?

Anf. 88 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Det är faktiskt bekymmersamt att en friårsledighet ska resultera i lägre lön från arbetsgivaren. Det tycker jag inte är acceptabelt. Därför står det både i budgetpropositionen och nu i utskottsbetänkandet att försöket måste vidareutvecklas. Och det finns säkert problem med friåret som vi måste rätta till. Det kan vi i så fall gå vidare med och se på i nästa års budget.

Men det är ju precis samma sak när man är föräldraledig. Då missgynnas man också. Majoriteten tänker ta fram ett förslag för att man inte ska missgynnas under sin föräldraledighet. Möjligtvis måste vi göra samma sak när det gäller de som är tjänstlediga från jobbet eller de som har friår från jobbet upp till tolv månader. Det är möjligt att en liknande lagstiftning måste finnas även för dem, för det är inte acceptabelt att man ska få lägre lön på grund av att man har friår och kanske använder den tiden till att vidareutveckla sig själv och ladda batterierna. Det borde uppskattas av arbetsgivaren i stället.

Anf. 89 MARGARETA ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Det låter ju hoppfullt, om nu friåret ska fortsätta att finnas, att man ska hantera det på ett annat sätt. Men anser Ulf Holm att de kostnader som vi har för friåret står i relation till den nytta vi får av friåret?

Jag har träffat på en hel del friårslediga som upptäckte att det inte alls var särskilt intressant och roligt, att det inte gav någon riktig fortsättning. Behöver man då inte hitta nya möjligheter att styra friåret, eller ska man fortsätta att ha det på det här sättet? Ibland leder det ju ingenstans, utan man går tillbaka till jobbet och är ganska missnöjd med ledigheten, tyvärr.

Anf. 90 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag vet inte riktigt var Margareta Andersson har hittat de negativa erfarenheterna. De allra flesta är ju väldigt positiva och har sett detta som utvecklande. Vissa har valt att starta företag, vilket betyder att de kanske inte ens går tillbaka till sitt arbete. Vissa har valt att studera. Vissa har valt att bara vara lediga. Och vissa har valt att resa runt jorden.

Det finns väldigt många olika sätt att utnyttja denna friårsledighet, men den gemensamma nämnaren brukar vara att man är nöjdare när man kommer tillbaka.

Hälsa är svårt att mäta i pengar. Faktum är dock att friåret inte kostar lika mycket som det ser ut i budgetpapperen. Staten slipper ju betala en del kostnader för den som går in som friårsvikarie. Det ska gå med plus minus noll. Det fina med den här reformen är att den inte ska kosta någonting, utan det ska vara positivt för den som går in som friårsvikarie och som alltså har stått utanför den svenska arbetsmarknaden under lång tid. Undersökningar har visat att det framför allt är personer med utländsk bakgrund som har fått en chans att komma in på den svenska arbetsmarknaden. Vi vet att alla partier har haft svårt att ha en bra politik när det gäller hur vi ska få in personer med utländsk bakgrund på den svenska arbetsmarknaden. Lyckas vi med detta tack vare friåret, då ska vi vara glada för varenda person vi kan få in på den svenska arbetsmarknaden, och det måste räknas som plus.

Anf. 91 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Ulf Holm sade inledningsvis att han inte fått igenom sänkt arbetstid i den här budgeten, som han i övrigt gillade. Men då kan jag upplysa honom om att veckoarbetstiden för befolkningen har minskat sedan år 2000, så ni har inte lyckats bara i år utan under flera år. Det är väldigt bekymmersamt i Sverige att Miljöpartiet har lyckats driva ned arbetstiden.

Som lök på laxen i den destruktiva politik som ni driver är detta med friåret. Tvärt emot vad Ulf Holm säger kostar det ju mer än vad som står i budgettabellerna. Hans Karlsson och jag hade en debatt om detta förra året. Det kanske kostar 4–5 miljarder om man räknar ihop både kostnaderna över budgeten och den samhällsekonomiska förlusten.

Sedan är det inte alls så som Ulf Holm säger, att det finns ett positivt samband, att friåret leder till bättre hälsa eller mindre frånvaro. Detta har utvärderats av IFAU vid Uppsala universitet som säger att resultaten visar att de som varit friårslediga inte arbetar i större omfattning efter friåret än vad de annars skulle ha gjort. Det har alltså inte gett en ökad arbetsförmåga. Friåret tycks inte heller bidra till minskad sjukfrånvaro men kan leda till tidigare pensionering.

Det är alltså helt andra fakta från forskarna vid Uppsala universitet som utvärderat friåret än de fantasier som Ulf Holm levererar här i talarstolen.

Anf. 92 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Nej, fantasier är det väl inte. Det handlar om en ökad livskvalitet för väldigt många människor. Samhällsekoniskt positivt, ja. Jag vet inte var Carl B Hamilton får 4 miljarder ifrån. Det är väl också en fantasisumma i Carl B Hamiltons värld, där han adderar och adderar för att kunna få fram en så hög siffra som möjligt.

Om människor går från arbete och är lediga under tolv månader med 85 % som högsta ersättning, eftersom det finns ett tak, samtidigt som arbetslösa för vilka staten i dag betalar a-kasseersättning går in som vikarier och får lön, kan inte kostnaden för 14 000 personer på helårsbasis bli

Prot. 2005/06:49
12 december

*Arbetsmarknad
och Arbetsliv*

4 miljarder. Det borde en nationalekonom som Carl B Hamilton själv kunna räkna ut.

Sedan vet både Carl B Hamilton och jag att det är svårt att i budgetpapperen räkna ut vad hälsan kostar. Vi vet vad ohälsan kostar i form av sjukskrivningar – en summa som har ökat och ökat under många år. Den har nu äntligen börjat plana ut och gå nedåt sakta men säkert, inte en dag för tidigt. Men det är en kamp för att få ned dessa tal ytterligare där vi från regeringsmajoriteten eller från majoriteten – jag sitter tyvärr inte i regeringen, men jag önskar att jag gjorde det – har fått ned ohälsotalen sakta men säkert. Och friåret är ett sätt att få ned dessa.

Men livskvalitet, Carl B Hamilton, är ledordet för genomförandet av friåret.

Anf. 93 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Jag läser ur rapporten från forskningsinstitutet vid Uppsala universitet: Något stöd för påståendet om en förbättring av hälsan för de berörda av friåret kan IFAU inte finna. Resultaten visar att de som varit friårslediga inte arbetar i större omfattning efter friåret än vad de gjorde innan.

Här finns inget stöd för de påståenden som Ulf Holm gör. Det här har ju utvärderats. Ur Ulf Holms synvinkel är det ju beklagligt att den här utvärderingen har dödat den här tanken såsom en rationell och förnuftig tanke, men så är det. Se sanningen i vitögat, Ulf Holm!

Livskvalitet, säger Ulf Holm. Är det rimligt att skattebetalarna ska betala det som Ulf Holm kallade att resa jorden runt? Här ska pengar användas för vård, skola och omsorg. Är det inte viktigare att satsa offentliga medel på sådana uppgifter än att finansiera att de som är lediga ska resa jorden runt på det arbetande folkets bekostnad? Det är orimligt! Er politik är orimlig beträffande friåret och kravet på minskad arbetstid.

Anf. 94 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Ja, vad staten ska satsa pengar på för att öka livskvaliteten hos medborgarna kan man diskutera många gånger. Det finns ju faktiskt kommuner – det borde Carl B Hamilton veta – som betalar solresor för pensionärer under vinterhalvåret för att de ska må bättre och få en ökad livskvalitet. Jag tycker att det kan vara ett bra förslag, om det kan göra att pensionärerna blir gladare och mår bättre därför att de kommer till ett varmare klimat.

Samma sak gäller många av de hårt arbetande kvinnorna. Om det var IFAU:s vet jag inte, men utredningar säger att det framför allt gäller offentliganställda kvinnor i åldern 50–64 år som har slitit inom offentlig sektor i kanske 40–50 år. Tänk att ge dem ett friår att kunna göra vad de vill med!

Det är möjligt att Carl B Hamilton tycker att det är dumt och att det är bättre att vi fortsätter att köra slut på offentliganställda för att de sedan ska få sjukersättning resten av livet och förtidspensioneras. Det är möjligt att det är en bättre variant à la Folkpartiet – jag tycker det inte.

Syftet med friåret har aldrig varit att vi ska jobba mer. Tvärtom – vi ska orka jobba längre, och vi ska också tycka att det är skoj att gå till arbetet. Tyvärr är det väldigt många som inte tycker att det är skoj att gå till arbetet. Man gör det för att man måste och känner hur kroppen börjar

sätta emot. Det är inte så det ska vara, Carl B Hamilton. Arbetet ska inte vara ett löneslaveri. Det ska vara roligt att gå och jobba. Många av oss tycker att det är skoj att gå och jobba och få pengar för det, och så vill jag att fler ska ha det. Det är livskvalitet, Carl B Hamilton!

Prot. 2005/06:49
12 december

*Arbetsmarknad
och Arbetsliv*

Anf. 95 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Hatbrotten ökar, och därför ska HomO få ökade anslag, säger Ulf Holm. Det är möjligt att vi kristdemokrater har missuppfattat någonting, men jag trodde att brott utreds och beivras av polisen. Därför har vi satsat mycket stora resurser på polisen – bland annat för hatbrottens skull, för det är en mycket oroväckande tendens. Orsaken till att vi ligger 1 miljon kronor lägre när det gäller anslaget till HomO är helt enkelt att vi tycker att antalet ärenden inte berättigar till den ökning av anslaget som HomO har fått.

Ulf Holm gör en lite ful sak, tycker jag, när han citerar ur vår reservation om individuell kompetensutveckling men stannar upp innan meningen: ”I stället borde det vara möjligt att införa någon form av extra skattecredit eller bidrag till låginkomsttagare som börjar kompetensspara.” Vi vill alltså stötta låginkomsttagarna.

Men det är också så: Skapar man system där idén är att alla ska ha exakt lika utfall, då är man kommunist eller socialist. Men jag trodde inte att miljöpartister var sådana. Vi vill skapa system där vi öppnar upp möjligheter för människor att kompetensutveckla sig och på olika sätt stöttar människor som är låginkomsttagare och medelinkomsttagare. Det är den kristdemokratiska politiken, och tydligen också alliansens politik. Och Miljöpartiet var med på den vagnen ett tag. Men nu försöker Ulf Holm med dålig citatteknik dölja att han faktiskt har svikit sina löften och sina väljare i den här frågan.

Anf. 96 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Det finns väldigt många sätt att öka kompetensen bland anställda i företag. Jag tror inte att bästa sättet är förslaget om individuell kompetensutveckling som den borgerliga alliansen lägger fram i sin reservation, därför att det finns så många ”om” och ”men”. Framför allt utgår den från att det är de som redan har arbete, de mest betalda, som ska kunna sätta av mest pengar till detta, och det är därmed de som gynnas. Det kan inte samhället subventionera hur mycket som helst, och det är därför det förslag som vi hade arbetat fram för några år sedan föll. Det finns också komplikationer med EU-regler och så vidare, men vi ska inte gå in på den detaljen.

Jag tycker fortfarande som miljöpartist att tanken är god, men problemet är att vi inte har hittat ett bra system som gör att vi gynnar dem som faktiskt bäst behöver kompetensutbildningen. Om jag inte missminner mig – statsrådet får kanske rätta mig senare – är den gruppen som i dag får minst kompetensutveckling inom byggbranschen, till exempel. Kan Stefan Attefall berätta hur den gruppen människor ska kunna gynnas av den här kompetensutvecklingen, avdraget för de mest gynnade i deklARATIONER och så vidare? Förklara det gärna för mig! Sedan lägger man också till följande: ”Om sparmedlen inte kommer till användning för kompetensutveckling bör de kunna användas för att förstärka pensionen.”

Ja, förstärka pensionen för dem som redan har hög pension, ja! Det är inte ett sådant system som vi ska lägga grunden för.

Det finns andra sätt. När vi avvecklade de individuella kompetensutvecklingspengarna ordnade vi dem på annat sätt, det vill säga för att göra det bättre för äldre personer när det gäller att kunna få studiemedel till exempel. Jag tror faktiskt att det är ett bättre sätt.

Anf. 97 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Det var bara en liten del som gick till det. Det mesta av de pengar som var avsatta för det här förskingrade ni och Socialdemokraterna på diverse olika saker.

Byggnadsarbetare, är det de mest lågavlönade vi har i Sverige? Jag vet andra grupper som jag upplever som mera ömmande i så fall, till exempel inom vården och omsorgen.

Jag menar att man kan skapa system som gör att människor får nya möjligheter på arbetsmarknaden. Hur kan det komma sig att TCO och Saco själva sade: Titta på den borgerliga reservationen och det borgerliga förslaget i de här frågorna! Det låg mest i överensstämmelse med vad de såg som viktigt.

Men problemen kommer när man krånglar till systemen så till den milda grad. Vi vet ju alla att man på Finansdepartementet var emot det här, medan man på Näringsdepartementet var för det. Och så krigade man internt i Regeringskansliet, och så lyckades Finansdepartementets tjänstemän begrava den här frågan i en massa tekniska krångligheter. Man skulle bygga upp en egen statlig myndighet som skulle sköta de här sakerna i stället för att utnyttja befintlig struktur via bankernas IPS-system och liknande saker. Det fanns många andra lösningar som man kunde ha valt, men man ville inte ha systemet, därför att man ville att det skulle vara exakt samma utfall för alla. Och så fungerar skolpolitiken när Socialdemokraterna styr, så fungerar det individuella kompetenssparandet – så fungerar en massa olika saker när socialdemokrater och vänsterpartister styr. Det tråkiga var att Miljöpartiet drogs in i den fällan också och blev lika socialistiska som de andra samarbetspartierna är.

Anf. 98 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Sakta i backarna nu här! Nu får vi inte dra alltför långtgående slutsatser av den här enskilda frågan, som har vänts, stötts och blötts i många år.

Jag kan dela Stefan Attefalls åsikter om att de inom vård och omsorg också skulle behöva mer kompetensutveckling och få chansen till detta. Jag tror att det är eftersatt inom den offentliga sektorn också. Men det är inte den kategorin människor som detta kommer till del genom den reservation som ni har, därför att den gynnar mest höginkomsttagare. Mest grupper som redan i dag har en bra kompetensutveckling via sina arbeten vill ni gynna ytterligare, och det tycker inte jag är rätt. Jag vill satsa mer på dem som faktiskt behöver det, och ett sådant system har vi inte kommit fram till.

Sedan glömde jag faktiskt, fru talman, att besvara den första frågan från Stefan Attefall, nämligen om varför vi måste stärka HomO ytterligare med 1 miljon. Jo, det beror ju på att vi behöver mer pengar till informationssatsningar för att se till att den dolda sexuella diskriminering

som finns på många arbetsplatser inte fortsätter. Vi måste stötta HBT-personer och måste ta ett allvarligt steg här.

Det är sant att det inte är HomO som utreder hatbrotten, men i många av fallen spelar nog HomO en avgörande roll för att personer ska våga gå vidare i rättssystemet. Det finns ännu många tabun på detta område. Det borde Kristdemokraterna veta, men tyvärr är de fortfarande ett HomOfientligt parti ut i fingerspetsarna. Jag beklagar det men är glad över att Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet står upp för den gruppen och ger HomO mer pengar.

Anf. 99 ANDERS KARLSSON (s):

Fru talman! Sverige växer bäst i Europa! Så löd rubriken på förstasidan i Svenska Dagbladets näringslivsbilaga onsdagen den 30 november i år. När man sedan slog upp s. 4 kunde man läsa följande rubrik: Arbetslösheten sjunker nästa år – regeringens paket står för hälften av de nya jobben. Men det var inte slut med det, utan på s. 13 i samma tidning löd rubriken: Stark svensk tillväxt. OECD spår ljus framtid för ekonomin under de närmaste åren.

För oss socialdemokrater var det positiva nyheter, i synnerhet som det stod att läsa i Svenska Dagbladet, och en bekräftelse på en lyckad ekonomisk politik. Denna tidning brukar ju inte stå på svensk socialdemokratis sida, åtminstone inte på ledarplats. Tillåt mig därför ge en eloge till den objektiva journalistik som präglar Svenska Dagbladet på nyhetsplats.

Fru talman! De allra flesta av oss sätter likhetstecken mellan välfärd och ett samhälle där vi gemensamt bidrar efter förmåga och får del av tryggheten efter behov. Men tanken kring välfärdssamhället är något mycket större. Det handlar i grunden om att alla ska få en chans oavsett bakgrund, ursprung eller pengar i plånboken.

Tänkarna kring välfärdssamhället föddes i arbetarrörelsens barndom i slutet av 1800-talet, i protest mot klassamhället som gjorde skillnad på besuttna och dem som saknade pengar. Klassamhällets systemfel var att det inte gav möjligheter till det stora flertalet utan endast till de redan privilegierade. Ett sådant samhälle kan aldrig blomstra eller utvecklas. Det är dömt att gå under eftersom det ställer människor utanför.

Fru talman! Det största jobbpaketet i mannaminne – så beskrev finansminister Pär Nuder den satsning som vi nu debatterar, och jag håller gärna med. Det här är den största jobbsatsningen på många år och definitivt den största under mina år som ordförande i arbetsmarknadsutskottet. Det är just den typen av insatser och åtgärder vi i den socialdemokratiska utskottsgruppen efterlyst när vi tvingats konstatera att den förväntade svängningen i konjunkturen inte gett de sysselsättningseffekter som vi räknat med.

Därför är vi socialdemokrater beredda att satsa totalt 20 miljarder kronor på olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder för att få ut så många arbetslösa som det någonsin går – i plusjobb, på utbildningsvikariat och i arbetspraktik, för att nämna några av de insatser som vi nu sätter i sjön.

Fru talman! Mot denna satsning står sänkt ersättning i a-kassan, fyrdubblad medlemsavgift i a-kassan, endast 64 % i ersättning efter 300 dagars arbetslöshet. Men inte nog med det. Högerkartellen lanserar dessutom en för dem revolutionerande idé. De kallar det nystartsjobb, vilket innebär att arbetsgivaravgiften tas bort för dem som varit arbetslösa mer

Prot. 2005/06:49
12 december

*Arbetsmarknad
och Arbetsliv*

än ett år. Det motsvarar en subvention på 32,6 %. Det ska jämföras med de anställningsstöd som finns i dag och motsvarar lönesubventioner upp till 85 %. I dag har vi drygt 27 000 personer som har allmänt, förstärkt eller särskilt anställningsstöd på detta sätt. Försök med sänkt arbetsgivaravgift, för att skapa fler arbetstillfällen, har prövats vid olika tillfällen. De utvärderingar som gjorts ger anledning till stor skepsis beträffande åtgärdens effektivitet.

Det finns med andra ord ingenting som talar för att nystartsjobben skulle vara en bättre lösning än de arbetsmarknadspolitiska program som redan finns i dag. Mina frågor till högeralliansen blir därför: Hur kan ni garantera att det blir 50 000 nya jobb? Hur har ni kommit fram till 50 000 nya jobb till en kostnad av dryga miljarden?

I det här sammanhanget förtjänar det också att påminna om att högerkartellen är enig om att sänka skatterna till den så kallade OECD-nivån, det vill säga med 250 miljarder kronor, vilket motsvarar en femtedel av statens hela budget. Vi kan ju leka med tanken vad 250 miljarder i skattesänkningar skulle innebära för den svenska välfärden. Mina frågor till högeralliansen blir därför: På hur lång tid ska skatten sänkas med 250 miljarder? Blir det på två, tre, fyra eller fem år? Vem ska stå för notan? Är det de arbetslösa, barnfamiljerna eller våra äldre? Det är berättigade frågor att få svar på, och då inte bara jag utan hela svenska folket.

Fru talman! I vårt betänkande finns också ett stort och viktigt avsnitt om vad vi förr kallade för arbetshandikapp och arbetshandikappade. När vi så småningom bifaller förslaget i betänkandet säger vi även ja till att i stället tala om funktionshinder och personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga. Orsaken är att det inte alltid finns en koppling mellan funktionshinder och nedsatt arbetsförmåga och att arbetsförmågan med rätt stöd inte behöver påverkas av funktionsnedsättning. Det är helt enkelt arbetsförmågan som ska vara avgörande.

I det avsnittet finns även en punkt där utskottet föreslår att utvecklingsanställning ska kvalificera till a-kassa, och riksdagen bör därför avslå regeringens förslag till ändringar i 14 och 17 §§ lagen om arbetslöshetsförsäkring. Vidare ger utskottet regeringen till känna att personer som har lönebidrag ska ha möjlighet att fortsätta att arbeta till 67 års ålder.

Målet för arbetslivspolitikerna är goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män. Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom livets alla områden. Detta kommer arbetslivsminister Hans Karlsson och jämställdhetsminister Jens Orback att tala mer om.

Till sist, fru talman: Jag talade i min inledning om att de allra flesta av oss sätter likhetstecken mellan välfärd och ett samhälle där vi gemensamt bidrar efter förmåga och får del av tryggheten efter behov. Ett sådant samhälle kräver att alla ska vara med, inte bara några. Just därför är denna stora satsning på arbete, med avtalsenliga löner åt dem som står allra längst från arbetsmarknaden, så viktig. Det är genom trygghet och klara spelregler som människor frigörs och utvecklas.

Med dessa avslutande ord yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 100 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Sverige växer bäst i Europa, sade Anders Karlsson i sin inledning. I lördagens Dagens Industri kunde man läsa: Kranarna sprutar för fullt, styrräntan är rekordlåg, regeringen öser på med valflask, och kronan handlas till de svagaste nivåerna på tre år. Det är två sidor av samma mynt.

Vi har en ekonomi som är extremt expansivt inriktad med låga räntor och massor av pengar som sprutar ut ur Regeringskansliet, och ändå biter sig arbetslösheten fast på en hög nivå. Det är det svåra i dagens situation. 1,4 miljoner personer mellan 20 och 64 år är inte på den reguljära arbetsmarknaden. Hur ska alla komma med? Ni har ett slagord, men det är ihålligt och saknar substans med tanke på de höga arbetslöshetsnivåerna.

Anf. 101 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Ja, Carl B Hamilton, det är just därför vi gör denna kraftfulla satsning på 55 000 åtgärdsprogram. Vi gör det därför att man ska få ut människor, framför allt de människor som har en tendens att bita sig fast i arbetslöshet och som inte får en möjlighet att komma ut. Den dynamik och de effekter som blir av att fler människor jobbar innebär ju också att fler får sysselsättning.

Carl B Hamilton och de borgerliga pratar om hur många som är arbetslösa. Då ska jag läsa ur AKU. Det står så här: "Ej i arbetskraften: personer som varken är sysselsatta eller arbetslösa. Gruppen omfattar t.ex. studerande utan arbete (även deltagare i vissa arbetsmarknadspolitiska program), sjuka utan arbete, hemarbetande, pensionärer."

Det är de som Carl B Hamilton räknar in bland de arbetslösa när han nämner 1,2 miljoner.

Anf. 102 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Nej, det gör jag inte. Jag sade att de är försörjda. De är inte på den reguljära arbetsmarknaden. Det är inte detsamma som att vara arbetslös.

Anders Karlsson började tala om klassamhället tidigare, för hundra år sedan. I 75 år har Socialdemokraterna haft antingen regeringsmakten eller ett dominerande inflytande. I elva år har ni nu suttit i regeringen. Fortfarande är arbetslösheten 5,6 %, och den totala arbetslösheten över 10 %. Alla ska vara med – det är ju ett hån att säga detta när 10 % av dem är arbetslösa.

Sedan säger Anders Karlsson att det är just därför man lägger fram det här programmet med plusjobb och annat. Men vilken trovärdighet har det? Ni har ju suttit vid makten i elva år och inte lyckats bättre än vad ni har gjort nu. Det är dags att sluta, Anders Karlsson. Gå i opposition!

Anf. 103 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Vi får väl se, Carl B Hamilton, om det är Carl B Hamilton som ska fortsätta i opposition. Gud give svenska folket att Carl B Hamilton inte blir arbetsmarknadsminister, med sänkta ersättningar i akassan. Ni ska se till att man ska jobba för socialbidragslön, som det står i er reservation just i betänkandet.

Vi satsar nu på att få ännu fler människor i jobb. Självklart ska vi ha ännu fler människor i jobb än vad vi har i dag. Det är oerhört viktigt för oss för att man ska få den självförtroende som Carl B Hamilton inledde med att säga att Palme sade. Men jag ska också erinra om att det samhälle som den socialdemokratiska regeringen tog över 1994 såg lite annorlunda ut än det man lämnade 1990 och 1991. Det gör att vi har skapat 290 000 nya jobb inom den privata sektorn, men samtidigt förlorade man mellan 1991 och 1994 250 000 jobb i offentlig verksamhet och 100 000 i industrin. Det ska vi försöka rätta till. Det har vi inte gjort, men vi har skapat 290 000 jobb i privat sektor.

Anf. 104 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Då var vi där igen, vid att hänvisa till 1994. Hur länge tänker Anders Karlsson och hans partikamrater hänvisa till 90-talets kris? Socialdemokraterna förlorade makten 1991. Det var den tid då det försvann tusen jobb om dagen. Det var en ekonomi i fritt fall som den dåvarande borgerliga regeringen tog över. Men vi ska inte hålla på att diskutera det, för om det vore så hemskt 1994 så har du ändå haft, Anders Karlsson, elva år på dig. Och någonting måste man utträtta under elva år.

Nu är det det största jobbpaketet i mannaminne. Och vad gör man? Jo, man flyttar folk från kolumnen ”öppet arbetslösa” till ”åtgärder”. Det kan vara riktigt och klokt, men totalsiffran förändras inte när det gäller den öppna arbetslösheten och människor som är i olika åtgärder. Räknar man också in, som övriga Europa gör, de studerande som aktivt söker arbete så är siffrorna höga år från år. De grundläggande problemen kommer inte Anders Karlsson och Socialdemokraterna åt, det vill säga: Hur skapar vi fler jobb? Hur får vi in fler människor på arbetsmarknaden?

Tittar man på hur många som lever på olika typer av sociala ersättningar – socialbidrag, a-kassa, sjukförsäkring, förtidspension – ser man att det ligger på ungefär samma nivå i dag som under den värsta ekonomiska krisen i början av 90-talet. Socialdemokraterna har misslyckats kapitalt.

Min fråga i mitt anförande tidigare var: Varför har ni gett upp? Varför administrerar ni bara åtgärder? Varför är det bara fler Amsåtgärder? Varför gör ni inte någonting åt det grundläggande problemet för att få människor i arbete, för att alla människor ska få vara en del i samhällsbygget och inte lämnas utanför, vilket är effekten av den politik som du för, Anders Karlsson?

Anf. 105 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att försöka upprepa mina frågor. Hur kan ni garantera att det blir 50 000 nya jobb? Hur har ni kommit fram till att 50 000 nya jobb kostar drygt 1 miljard. De frågorna kan jag få svar på.

Sedan var det ett svar till Carl B Hamilton som gällde trovärdighet. Det var det jag svarade på. Carl B Hamilton anklagade Socialdemokraterna när det gällde trovärdighet när man själv såg till att få Sverige i fritt fall under tre år. Man såg till att 400 000–500 000 människor blev arbetslösa under de tre åren, och så pratar man om trovärdighet. Jag undrar var den finns.

Sedan, Stefan Attefall, säger du att det här är konstlade jobb. Jag vill bara läsa på s. 149 ur Kristdemokraternas reservation: ”En sorts övergångsarbetsmarknad, som vi kallar *Bruk för alla*. Syftet med programmet är att aktivera den långtidsarbetslöse på ett meningsfullt sätt, ge deltagaren en verklig upplevelse av att vara till nytta.”

Det är precis det som plusjobben är. Skillnaden är bara att deltagarna ska behålla sin ersättning i a-kassan, alternativt grundbeloppet, med Kristdemokraternas förslag. Men i vårt är det avtalsenliga löner. Det är åter en stor skiljelinje i politiken mellan de borgerliga och Socialdemokraterna.

Men svaret på frågan om de 50 000 vill jag gärna ha, Stefan Attefall.

Anf. 106 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Jag vet inte varifrån Anders Karlsson plockar sina siffror. Vi har inte lovat 50 000 nya jobb. Möjligtvis kan den här siffran komma från ett beräkningsunderlag för att få fram en ungefärlig bedömning av kostnadsstorlekar. Men när Anders Karlsson känner sig trängd kastar han ur sig en massa påståenden. En del är halvsanningar. En del är rena påhitt av olika slag.

Sedan säger Anders Karlsson att den borgerliga regeringen i början av 90-talet skapade en ekonomi i fritt fall. Det var fritt fall när vi tog över. 1989–1990 vände alla kurvor nedåt. Då försvann jobben. Jag sade själv: Våren innan den nya regeringen tog över, 1991, försvann tusen jobb om dagen. Det gjorde jag för att illustrera de allvarliga problem som fanns i svensk ekonomi när det kom en ny regering.

Men, som sagt var, under elva års tid har Socialdemokraterna lyckats skapa en hög arbetslöshet och att få in många människor i åtgärder. Och lösningen på de problemen är att få in ännu fler i åtgärder.

Sedan tycker jag att det är ganska rimligt att man, om man är i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd, inte har samma lön som när man arbetar. Vill du skapa en ekonomi, Anders Karlsson, där åtgärdslöner och fullt betalda arbeten ligger på exakt samma nivå? Det är en mycket intressant politik, men det är den politiken som Anders Karlsson för. Och det är klart att det kanske är en del av förklaringen till att vi i dag har lika många som lever på olika typer av offentliga ersättningar som vi hade under den värsta ekonomiska krisen. Fast i dag kallas de förtidspensionerade och sjukskrivna eller är i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Då var det något fler öppet arbetslösa, tyvärr.

Men det är den här typen av problem. Man skapar inte riktiga strukturer som skapar nya jobb och fler arbetade timmar som gör att vi orkar med välfärden och att vi kan betala en god vård och en god äldreomsorg för framtiden. Det är den politiken vi måste föra i stället för att bara flytta människor från ”öppet arbetslösa” till ”åtgärder”.

Det innebär inte att vi inte behöver åtgärder. Det behöver vi också, men det är inte det som är lösningen på Sveriges ekonomiska problem. Lösningen ligger i att skapa en dynamisk växande ekonomi, Anders Karlsson.

Anf. 107 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Stefan Attefall, om du inte har sett den tidigare så har jag den här, näringslivsbilagan i Svenska Dagbladet. ”Skapa en lysande

ekonomi.” Vad är detta? Vad är det där står? Sverige växer bäst i Europa. Detta är hela första sidan på näringslivsbilagan i Svenska Dagbladet. Du säger att vi inte skapar ett samhälle där ekonomin växer. Det är ju precis det den gör.

Nu försöker vi se till, likt det som står i den reservation som Kristdemokraterna har, att skapa någonting för de människor som står allra längst från arbetsmarknaden. Skillnaden är bara, Stefan Attefall, att ni tycker att man ska jobba för a-kasseersättning och inte avtalsenliga löner. Vi säger: Det ska vara avtalsenliga löner. De utför ett jobb. Ni skriver också att syftet med programmet är att aktivera den långtidsarbetslöse på ett meningsfullt sätt. Men ni tycker inte att man ska betala för det meningsfulla arbetet. Här är det en klar skiljelinje i politiken.

Sedan säger Stefan Attefall att jag slänger mig med siffror. Jag har inte slängt mig med en enda siffra här i dag, utan jag kan vidimera dem i det betänkande som ligger på ert bord. 50 000 nya jobb ska ni skapa. Det står där. Det står uttryckligt så. Det borde Stefan Attefall själv ha läst eftersom han har ställt sig bakom det.

Sedan kan jag också reflektera över den enighet som den borgerliga alliansen säger sig ha. Det intressanta finns i det betänkande vi kommer att votera om i morgon. Folkpartiet har fem reservationer, Centern har sju reservationer, Kristdemokraterna har fem reservationer och Moderaterna har fyra reservationer. Så enhetlig var den borgerliga arbetsmarknadspolitik.

Anf. 108 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag ska väl inte gå i replik. Vi är överens om så väldigt mycket i betänkandet. Det bygger på en gemensam budget där vi plockar fram många godbitar för att skapa fler arbetstillfällen och så vidare.

Det finns en punkt där vi uppenbarligen inte har samma åsikter och där jag är väldigt förvånad. Det är reservationen som jag har gått ihop om med de fyra borgerliga partierna. Det handlar om att skapa ytterligare utrymme för de privata aktörerna att verka på arbetsmarknadspolitikens område.

Redan i dag är det enligt förordningar tillåtet att vi släpper in privata arbetsförmedlingar. Vi har i det sysselsättningspaket som både du och jag är överens om i budgeten lyckats få med att akademikerplatserna ska behandlas av bemanningsföretagen.

Vad är det som är så konstigt med den motion som vi från Miljöpartiet väckt om att ha ytterligare privata aktörer? Varför kunde inte socialdemokraterna i utskottet gå med på att ge mer resurser till detta och inte satsa allt på Ams?

Vad är det som jag inte har förstått i detta förslag? Varför är s så väldigt emot detta? Vi vet av all forskning och utvärdering att arbetsförmedlingen tyvärr inte lyckats matcha alla de jobb som behövs.

Anf. 109 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Först och främst svarar egentligen Ulf Holm själv på sin fråga när han säger att det redan i dag finns möjligheter för de privata aktörerna och uthyrningsföretagen att förmedla arbete, och så görs också.

Det finns direkta felaktigheter i reservationen. Där står: "Enligt AMS sökandeundersökning fick endast 15–20 % av dem som varit anmälda vid arbetsförmedlingen och fått jobb reda på att jobbet var ledigt genom arbetsförmedlingen." Det är alltså felaktigt. Jag har kontrollerat det med Ams. Det är tråkigt att det redan är felaktigheter i reservationen.

Ams utredningsenhet uppger att år 2004 var det 1 402 000 inskrivningstillfällen. En person kan vara registrerad mer än en gång under året. Det går inte att säga att det var 1,4 miljoner personer. Det gjordes däremot 618 000 placeringar. Det innebär att placeringsgraden var 44 % för dem som blev inskrivna. Det är alltså en grov felaktighet i den reservation som finns om att Ams inte skulle förmedla mer än 15–20 % av jobben. Så är det inte. Man förmedlar minst 50 % genom förmedlingsverksamheten.

Anf. 110 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Vi kan diskutera några procentenheter hit och dit. Men faktum kvarstår ändå att väldigt många arbetsgivare inte anmäler till arbetsförmedlingen att de har nya jobb. Väldigt många företagare anmärker på arbetsförmedlingen att den tyvärr inte har lyckats hitta något som matchar den person som de söker. I stället ger man utökade resurser till bemanningsföretagen.

Varför skulle inte socialdemokraterna i utskottet kunna gå med på att vi gör ett tillkännagivande gemensamt från alla partier om att det är viktigt att Ams ser över detta och ger ytterligare befogenheter till de privata aktörerna att satsa mer på detta? Det borde inte vara så farligt, och det borde gynna alla inblandande.

Det viktigaste här är att vi får arbetsförmedlingar som lyckas hitta arbete till dem som inte har det och lyckas hitta arbetare till de företagare som behöver dem. Om det är privat, offentligt eller annat borde inte spela någon roll. Det är väl det viktiga, Anders Karlsson, i den här frågan?

Anf. 111 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Självklart är vi helt överens om att ju fler människor som kan få ett jobb, desto bättre är det. Det kan man inte förneka. Men att flytta resurser från Arbetsmarknadsverket till privata aktörer kan vi inte finna något skäl för.

Skillnaden är att Arbetsmarknadsverket finns i hela landet på alla orter och försöker att matcha de människor som är arbetslösa till jobben. De skummar inte grädden på ytan eller finns bara där som de stora befolkningsgrupperna finns.

Därför tycker inte vi att vi kan ta några pengar från Arbetsmarknadsverket och flytta över till de privata aktörerna. Det vore fel. Det vore att säga till dem som bor i glesbygden: Nu tar vi pengar från er och flyttar dem till Stockholm. Det tycker inte vi är rimligt. Därför säger vi nej och yrkar avslag på reservationen.

Anf. 112 PATRIK NORINDER (m) replik:

Fru talman! Anders Karlsson har en förkärlek att i den här debatten gå tillbaka till 90-talet. Vi har hört det många gånger. Han kommer väl att fortsätta med det under hela sin politiska gärning.

Då kan väl Anders Karlsson förklara för oss varför det är fler personer utan jobb i dag än år 1994. Socialdemokraterna har haft regeringsinnehavet och borde ha kunnat göra någonting åt det. Men det är alltså fler personer utan jobb i dag än det var år 1994. Det kanske Anders Karlsson skulle kunna förklara för oss.

Jag frågade i mitt anförande om Anders Karlsson var nöjd med arbetslöshetssiffrorna och prognoserna framöver. Regeringen har nu skrivit upp sina siffror. Efter vad jag kan se i regeringens egna beräkningar i budgetpropositionen kommer arbetslösheten att sjunka år 2006. Den kommer att sjunka från 8,6 % till 8,4 %. Det är krafttag från regeringens håll! Är Anders Karlsson nöjd med denna kraftfulla sänkning av arbetslösheten?

Vi slår varandra i huvudet här med olika rubriker. Jag hittade en rubrik: "Konsten att lagstifta fram färre jobb." Det rör Heltidsutredningen. Är Anders Karlsson nöjd med att vi lagstiftar fram färre jobb?

Anf. 113 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Självklart är ingen socialdemokrat nöjd förrän arbetslösheten är nere på det som vi kallar nollarbetslöshet, det vill säga så långt ner man över huvud taget kan komma med den öppna arbetslösheten.

Märk väl att den arbetslöshet som finns i åtgärdsprogrammet är för att skola och utveckla de människor som har blivit arbetslösa för att få möjlighet att komma tillbaka. Kan Patrik Norinder säga till mig, när det går så bra som det nu gör för Sverige enligt den rubrik jag visade: Varför ska man sänka ersättningsnivåerna i a-kassan? Varför ska man efter 300 dagar ha endast 64 %?

Svara på min fråga. Hur ska Moderaterna och högeralliansen, kartellen eller vad vi nu kallar det, klara av att skapa 50 000 nya jobb på dryga miljarden i kostnader? Kan ni förklara det? Eller ska man jobba för väldigt låga kostnader? Hur ska det fungera? Det är väl en berättigad fråga?

Anf. 114 PATRIK NORINDER (m) replik:

Fru talman! Precis på samma sätt som vanligt, fru talman, smiter Anders Karlsson undan frågorna. Han talar inte om vad han tycker om arbetslösheten, men han är inte nöjd. Hur många år tänker Anders Karlsson inte vara nöjd? Kommer han att fortsätta med det hela sin politiska gärning? Det kanske vore dags att pröva en annan politik. Det är det stora problemet för Socialdemokraterna.

Ni inser inte att ni är på fel väg. Ni inser inte att det behövs andra saker än plusjobb och andra åtgärder än aktivitetsgarantier för att skapa de nya jobben. Det är inte där som insatserna ska göras. Det gäller att se till att vi får ökad företagsamhet och att arbetstillfällena kommer fram i både privat och offentlig sektor.

När det går så bra, är ett återkommande tema. Men varför kommer då inte jobben till? Smit inte undan nu, Anders Karlsson, utan försök att berätta för kammaren här och för dem som lyssnar på debatten varför ni har misslyckats i så många år med att få fram det här! Är efter år blir fler utan arbete. Vad tror Anders Karlsson att det beror på?

Anf. 115 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Tänk om jag hade kunnat svara på det! Vi har lyssnat för mycket på alla de ekonomer som har sagt: Gör inte för mycket i arbetsmarknadspolitiken, för nu stiger konjunkturen så fort att nu kommer jobben också! Vi har väntat. Jobben har inte kommit. Nu vidtar vi åtgärder för att stimulera detta ytterligare.

Men vad är Moderaternas förslag? Jo, de skriver så här: Vi föreslår att nystartsjobb inrättas. Och vad är nystartsjobb? Jo, det är jobb där man ska få 32,6 % i subvention för dem som anställs och som har varit arbetslösa i mer än ett år. I dag har vi 27 000 människor som har subventioner upp till 87 %. Hur skulle man kunna skapa 50 000 nya jobb med det? Tror verkligen Patrik Norinder på det själv? Det kan väl inte vara så.

Jag har inte fått svar på en enda av frågorna. När tillväxten är så stark som vi visar här och som det skrivs i tidningarna – varför ska de arbetslösa betala med sänkta ersättningsnivåer med ned till 64 % efter 300 dagar? Den frågan måste man ställa sig. Varför ska de vara med och betala ett sådant system? Är det för att man ska sänka skatterna med de 250 miljarder som jag fortfarande inte har fått något svar om? Är det det man ska göra? Det gäller dem som redan har det sämst på arbetsmarknaden. De ska alltså vara med och sänka skatterna med 250 miljarder för dem som har det gott.

Anf. 116 MARGARETA ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Om vi nu har en så oerhört stark ekonomi så kan man också ställa sig frågan: Varför kommer inte jobben? Är det någonting annat i ekonomin som borde rättas till? Den frågan kan Anders Karlsson svara på.

Plusjobben gäller ett antal människor som kommer att få jobb under två år. Men vilka framtidsutsikter har de? Och varifrån ska vi ta pengarna om vi inte får fler jobb inom den privata sektorn som genererar skatter så att vi kan betala den offentliga sektorn? Den offentliga sektorn är oerhört viktig för att allting ska fungera. Men någonstans måste vi också generera pengarna i det här, och det gör vi genom detta.

Den offentliga sektorn är ett oerhört viktigt smörjmedel, och man gör ett jättebra jobb. Det är investeringar och allt möjligt positivt. Men någonstans måste vi ta pengarna ifrån, och hur löser Anders Karlsson den problematiken efter två år?

Anf. 117 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag svarar på den sista frågan först. I statsbudgeten, långtidsbudgeten, har anslaget till kommunerna ökat med 1 miljard år 2007 och 7 miljarder år 2008. Det täcker väl de kostnader som plusjobben ger om man vill genomföra detta. Pengarna finns alltså för att fortsätta. Samtidigt kommer det att ske en viss förändring på arbetsmarknaden genom pensionsavgångar och sådant. Tanken är att de jobb som kommer i och med plusjobben ska kunna växa in i den ordinarie verksamheten.

Och märk väl – detta är de personer som alla partier så ofta slåss så varmt för! Det är de som står allra längst från arbetsmarknaden, som har varit arbetslösa i mer än två år. Självfallet är det här en riktigt bra reform. Det förvånar mig verkligen att de borgerliga partierna har tagit upp som

en stor fråga att det här är dåligt. Det är en verkligt bra reform för de människor som står längst från arbetsmarknaden.

Det har blivit 290 000 nya jobb sedan 1994 eller 1996 i det privata näringslivet. Så många jobb har faktiskt skapats, men det är det ingen som talar om. Jobben kommer självfallet också.

Camilla Sköld Jansson har väl beskrivit tidigare att det är stimulans och efterfrågan som behövs för att fler jobb ska komma. Det säger ju företagarna i sina rapporter. Det är inte sänkta ersättningsnivåer som behövs, Margareta Andersson. Svara mig på min fråga! Hur kan 50 000 nya jobb åstadkommas för ca 1 miljard kronor i ert sätt att se det i budgeten? Den frågan är fortfarande obesvarad.

Anf. 118 MARGARETA ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Det är möjligen så att Anders Karlsson inte har läst hela vårt förslag, där det finns fler delar än att sänka arbetsgivaravgifterna. Det ska sänkas lite andra skatter också för att få fart på ekonomin.

Dessutom behöver man stimulera företagandet på andra sätt. Det är på det viset man startar nya jobb och får i gång en ekonomi som fungerar på ett bra sätt.

Har Anders Karlsson några garantier för att det är rätt människor som kommer att få de här plusjobben? Risken finns att det blir de som ändå inte står längst bort från arbetsmarknaden. I och med friåret såg vi att det var människor som redan hade varit inne i organisationerna. Vilka garantier har Anders Karlsson för att det är de som har varit borta längst och som har de svåraste förhållandena att ta sig ur som kommer att få jobben? Det blev inte så med friårsjobben. Kan Anders Karlsson garantera att det blir så med de här jobben?

Anf. 119 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Skillnaden är att under det första året med friåret var det inte sagt att de som skulle ersätta dem som tog friår skulle vara långtidsinskrivna. I betänkandet och i propositionen framgår det tydligt att man ska vara långtidsinskriven, det vill säga minst två år på förmedlingen, för kunna få ett plusjobb. Det är garantin för att det är de som står längst från arbetsmarknaden som får jobbet.

När kommunerna, landstingen eller de offentliga arbetsgivarna sedermera kommer till förmedlingen med en lista på kanske tio jobb som de ska ha utförda, så är det förmedlingen som säger: Här har vi Nisse, som duger bra till det! Här har vi Svea till det! Och här har vi Eva till det jobbet! Det är alltså arbetsförmedlingen som plockar ut dem. Det är min garanti. Längre kan inte den politiska garantin gå. Men vi förutsätter att Ams utför det uppdrag som man får av regeringen och riksdagen.

Anf. 120 TINA ACKETOFT (fp):

Fru talman! Som vanligt ställer jag mig bakom Folkpartiets alla reservationer. För att vi ska spara kammarens tid och allas vårt tålamod yrkar jag bifall endast till reservationerna 1, 5 och 6.

Min ärade kollega herr Hamilton här borta har tagit upp Folkpartiets övergripande arbetslivspolitik. Eftersom jämställdhetsministern beivrar kammaren i dag kan jag inte låta bli att ta upp ämnet arbetsmarknad och jämställdhet. Det vore ju synd om han fick sitta här förgäves.

Vi har haft en livaktig debatt i dag. Det har varit riktigt roligt i kammaren! Låt mig först säga något om de domedagshot som vi har hört här i dag och den fruktansvärda bild som uppmålas av den dag då alliansen tar över makten. Den bleknar något om man tittar på hur det faktiskt ser ut i dag.

Senast jag knappade fram siffrorna såg det ut som att det är 6 489 personer fler som är öppet arbetslösa eller i arbetsmarknadsåtgärder den vecka som gick jämfört med året innan. Domedagsprofetian blir som sagt något blek i ljuset av den faktiska verkligheten.

Ulf Holm, som tog en välbehövlig paus, måste jag ge en eloge. Han inser hur det ser ut, och säger också att alla försök är välkomna. Varför skulle inte regeringen kunna ta till sig det? Alla försök är välkomna. Det är ju så uppenbart att den politik som har förts i elva år nu inte fungerar.

Låt mig gå tillbaka till jämställdheten. Sveriges arbetsmarknad är unik på många sätt. Vi har en av de allra högsta siffrorna för kvinnligt förvärvsarbetande. Samtidigt arbetar 30 % i offentlig sektor. Av dessa är 80 % kvinnor. Många svenska kvinnor gör, med andra ord, precis det som kvinnorna har gjort i generationer före oss. De tar hand om barnen. De tar hand om de gamla. De tar hand om de sjuka. De ser till att maskineriet fungerar.

Våra yrkesval må vara självvalda, men de är långt ifrån självvalda om man skrapar lite på ytan. De är gjorda utifrån de normer och förväntningar som finns helt enkelt.

Dessa strukturer har också påverkat synen på arbetstillfällen inom den offentliga sektorn. Kvinnor förväntas vara löntagare, inte företagare och inte chefer. Därför har möjligheten till egen verksamhet inom offentlig sektor hållits ytterst begränsad. Stopplagen är väl det mest flagranta beviset på detta. Kvinnor förväntas helt enkelt att ha en man som försörjer dem. Därför har lönerna tillåtits att stanna på så låga nivåer.

Skillnaderna mellan kvinnor och män blir ännu större när man tar hänsyn till det faktum att manligt dominerade yrken ofta har betydligt större utvecklingsmöjligheter. En Metallmedlem kan ofta både utvecklas och gå vidare i karriären uppåt liksom han kan byta yrken åt sidan, medan en undersköterska med Kommunalmedlemskap alltid är en undersköterska. Karriären kan helt enkelt inte utvecklas. Ingångslönen, när man går in i yrket, räknas upp med inflationen i bästa fall, och när man senare lämnar yrket har man alltså fått en marginell löneökning.

Det räcker alltså inte med att säga att det finns ett glastak som håller oss nere. Det finns också glasväggar som håller oss inom vårt fack. Kvinna blir vid din läst, skulle man kunna säga om nu lästeriet hade varit ett kvinnodominerat yrke.

Ulf Holm frågade, retoriskt antar jag, varför kvinnor bara har hälften av Ams resurser, och det kan jag nog svara på. Det tror jag faktiskt att de flesta av oss här i kammaren kan göra. Det beror på att kvinnors arbete inte räknas lika högt. Kvinnors arbete skattas inte lika högt. Kvinnors arbete ges inte möjlighet att utvecklas på samma sätt.

Enligt Försäkringskassans rapport, som jag tror gick ut i dag, har den offentliga sektorn i dag den dokumenterat sämsta arbetsmiljön. Det kanske också är ett av svaren på den fråga som Ulf Holm ställde tidigare om varför det är denna grupp som söker friåret. Det gör man därför att man flyr från sjukskrivningen.

Kvinnor anställda i offentlig sektor är överrepresenterade bland de långtidssjukskrivna. Många anställda i offentlig sektor upplever att de har minimalt med inflytande. Följden av detta är återigen ett stort antal sjukskrivningar. Och minns att 80 % av de anställda i offentlig sektor är kvinnor.

Dagens Dagens Nyheter innehåller en lång artikel med skrämmande uppgifter om hur unga kvinnor slås ut från arbetsmarknaden. Mer än 8 000 kvinnor, kvinnor som är yngre än vad jag är, blev förra året förtidspensionerade. 8 000 kvinnor under 40 år blev förtidspensionärer förra året. Nöjd, men inte stolt, eller var det tvärtom? Det kvittar.

Totalt ca 555 000 personer får i dag förtidspension, och två tredjedelar av dem är som sagt kvinnor. Och ökningen är störst bland unga kvinnor. Vi talar alltså inte längre om förslitningsskador efter ett långt och hårt arbetsliv utan om en ny typ av problem som orsakas av kombinationen barn, familj, arbetsliv och kanske ett eget liv till och med. Det handlar om allt som ska hinnas med mellan tvätthögar, barn med vinterkräksjuka, önskan om att dessutom kunna göra någonting bra på jobbet och kanske få en egen karriär.

Vad finns det då för lösningar? Ulf Holm hade ju modet att säga att vi behöver nya lösningar. Regeringen har det inte. Regeringen kör med samma gamla politik som tidigare. Värst var väl Camilla Sköld Jansson som hela tiden bara sade att vi måste ha mer vänsterpolitik. Men vi ser vart den har tagit oss.

Den senaste ministern som jag hörde tala om om hon inte ansåg att medfinansieringen var ett hinder när det gäller att få fler arbeten var Berit Andnor. Jag förstår att minister Andnor inte tycker att det är ett problem, men när man frågar företagarna säger de att medfinansieringen av sjukförsäkringen måste tas bort. Kvinnor är den grupp som löper störst risk att bli långtidssjukskrivna. Alltså är kvinnor den grupp som drabbas i högre grad av just medfinansieringen. Men det är inte ett problem för ministrarna. Nej, men för företagarna är det det.

Vad kan man mer göra? Skapa en rehabiliteringsgaranti som är värd namnet och tillåt att delar av sjukförsäkringen används just för rehabilitering. Då hade kanske några av dessa 8 000 kvinnor som blev förtidspensionerade förra året kunnat bli räddade från det ödet.

Det är fortfarande så att majoriteten av kvinnorna tar det övergripande ansvaret för barn och hem, och därmed är det också kvinnorna som drabbas hårdast av rigida fasta arbetstider. Folkpartiet vill förändra arbetstidslagen. Det är nämligen så att under vissa perioder i livet passar det de flesta av oss att arbeta mindre, och andra perioder passar det oss bäst att arbeta mer. Varför kan man inte ha ett flexibelt arbetstidssystem som ger möjligheter för familjerna att själva styra? Det är ingen som kan tala om för mig att sex timmars arbetstid är det som kommer att passa mig bäst hela livet, men under en period när mina tre pojkar var små hade det passat mig alldeles ypperligt.

Fru talman! Bara för att Camilla Sköld Jansson och jag ska få en riktigt rolig debatt, så här kommer det: Vi vill också införa en skattereduktion för hushållsnära tjänster så att fler kvinnor, och män för den delen, ska slippa att malas sönder och brännas ut mellan förvärvsarbete och hemarbete.

Jag tror att det var i somras som Konjunkturinstitutet gjorde beräkningar av hur samhällsekonomin skulle påverkas om skatten på hushållsnära tjänster sänks till hälften. KI:s slutsats var entydig. Det skulle skapa mellan 3 000 och 19 000 nya jobb. Jobben skulle i första hand gå till dem som i dag står längst bort ifrån den reguljära arbetsmarknaden och, hör och häpna, det skulle inte kosta staten någonting. Jämför detta med de föreslagna, konstruerade, skattefinansierade 20 000 plusjobben till en kostnad på drygt 9 miljarder kronor. Det finns ett annat alternativ som jag inte ens vill hävda är ett nollsummespel, utan jag vill gå längre, men eftersom KI är så försiktigt att man säger att det är ett nollsummespel, så låt gå för det. Det finns ett annat alternativ. Lyssna på Ulf Holm! Det finns ett annat alternativ om man bara har viljan och kreativiteten att se utöver ramarna.

Fru talman! För att ytterligare lägga på lite ved i brasan: Bryt upp monopolen inom kommun och landsting! Genom konkurrens mellan arbetsgivare kan lönerna inom vissa områden höjas genom att man öppnar de offentligt finansierade välfärdstjänsterna för konkurrens och privat företagande. Jag säger inte att det är lösningen på hela löneproblematiken mellan kvinnor och män. Det är inte bara lönebilderna som kan förändras, utan det är framför allt en möjlighet till den utveckling som vi faktiskt förvägrar så många kvinnor i dag. Det gäller främst kvinnor, men även män.

Fru talman! Jag är dessutom övertygad om att den öppningen på arbetsmarknaden också skulle lösa en annan del av den problematik som vi har. Inte lösa – förlåt, det var fel ordval. Det kan man bli påhoppad för här. Men det skulle kunna vara en del av lösningen på problemet med att vi ser så få kvinnor som har styrelsepositioner. Jag kommer att ta upp detta senare med jämställdhetsministern. Jag är övertygad om att med fler kvinnor som har möjlighet att starta eget och få den typen av erfarenheter får vi också ett större underlag att rekrytera till styrelser ifrån.

Anf. 121 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik:

Fru talman! Jag hade tänkt ställa två frågor till Tina Acketoft, men det blir tre frågor. Eftersom Tina tar upp detta med hushållsnära tjänster ska jag också göra det. Om det finns det mycket att säga. De erfarenheter man har från Finland är ju inte särskilt goda. Det gav få jobb, kostade mycket pengar, och det var de välbeställda som mest utnyttjade trädgårds- och ROT-arbete.

Det handlar också om vad vi vill prioritera att använda våra skattepengar till. Det handlar om hur vi vill lösa det oavlönade arbetet och fördelningen mellan kvinnor och män. Ska män ta på sig ett större ansvar, eller ska man bortse från den konflikten fullständigt och i stället plocka in en tredje person?

Det mest anmärkningsvärda med borgerlighetens förslag är dock att man påstår att det här skulle öka arbetskraftsutbudet och öka antalet arbetade timmar. Men det man gör är att man värderar tiden hos olika personer olika. Det är mycket viktigare att jag, som höginkomsttagare, ägnar tre timmar åt ett arbete ute i förvärvslivet än att städa i mitt hem. Därför kan en annan person, vars insatser Tina Acketoft uppenbarligen inte tycker är lika mycket värda, komma hem till mig och städa dessa tre timmar och frigöra tid åt mig. Det är en cynisk syn. Det är en konserve-

rande och fullständigt destruktiv lösning både utifrån ett klassperspektiv och att könsperspektiv.

Acketoft talar ofta om att privatisera. Då vill jag höra vilken analys Folkpartiet gör. Du pratar mycket här om hur situationen är för kvinnor i offentlig sektor. Är problemet att offentliga arbetsgivare diskriminerar mer än privata arbetsgivare? Eller är problemet att kvinnor diskrimineras för att de är kvinnor? Vilken analys gör Folkpartiet? Gör man analysen att kvinnor diskrimineras för att de är kvinnor är inte lösningen att privatisera.

Det andra jag vill fråga gäller detta att din kollega Carl B Hamilton var väldigt emot att stärka kvinnors möjligheter att arbeta heltid. Hur ser Tina Acketoft på det?

Anf. 122 TINA ACKETOFT (fp) replik:

Fru talman! Jag ska försöka svara raskt. Camilla Sköld Jansson missförstod mig. Det var inte jag som sade att det skulle ge 19 000 jobbtilfällen om man frigör de hushållsnära tjänsterna. Det var Konjunkturinstitutet.

Camilla Sköld Jansson påstår att jag skulle ha sagt att det inte är lika viktigt att städa hemma hos mig som att vara riksdagsledamot, som jag är. Jag lovar dig, att när Harriet kommer hem till oss och städar är hon älskad av hela familjen. Hon är det för att vi värdesätter hennes arbete oändligt mycket, så att jag kan göra något annat som jag är bättre på. Harriet är bättre på att städa än vad jag är. Jag lovar: Hon är en ängel, och hon är helt klart värdesatt. Andra som har städtjänst ser på det på precis samma sätt som jag. Det är ingen av oss som förringar städarbetet. Det sitter i Camilla Sköld Janssons huvud, ingen annanstans.

Heltid kontra deltid: Camilla Sköld Jansson påstår att min kollega skulle ha sagt att heltid inte var att önska. Naturligtvis är heltid att önska, för dem som vill ha det. Men om vi går in och lagstiftar om en heltid är det en helt annan sak. Vi pratar om olika saker igen, om äpplen och päron – som vanligt när man diskuterar med en vänsterpartist.

Däremot har Camilla Sköld Jansson och jag helt samma åsikt om analysen att det är kvinnor som är diskriminerade. Ja, kvinnor är diskriminerade. Camilla vet också att vi är överens om det. Jag är helt på den linjen. Men det blir inte bättre av att vi på politisk väg dessutom ser till att bygga upp så starka hinder som vi någonsin kan för att förlösa dessa kvinnor, se till att de får möjlighet att ta sig ifrån den diskriminerande strukturen.

Anf. 123 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik:

Fru talman! Det är bra att vi är överens om att kvinnor diskrimineras för att de är kvinnor. Då faller argumenteringen att privatisering av offentlig verksamhet skulle lösa problemet. Det är en annan ideologisk fråga, och det går inte hand i hand med arbetet för ett jämställt samhälle.

När det gäller rätt till heltid sade jag att Carl B Hamilton inte ville stärka kvinnors rättigheter till heltid. Det tror jag att han sade. Den största enskilda orsaken till att kvinnor har lägre livsinkomst än män är kvinnors deltidsarbete. Och visst är det märkligt, Tina Acketoft, att det är på kvinnodominerade arbetsplatser man har deltider. När man sedan ställer kravet att kvinnor ska ha samma rättigheter som män blir det en

kostnadsfråga. Tycker Folkpartiet att det är för dyrt att ordna heltidsarbete till män? Det måste ju vara konsekvensen.

När det gäller hushållsnära tjänster påstår man att det ska frigöra arbetad tid. Acketoft säger att vissa är bättre på att städa än hon. Så tror inte jag att det är. Och det frigör inte arbetskraftsutbudet.

Om man jämför med dagisverksamhet, kan föräldrarna lämna sina barn till en pedagogiskt utvecklande verksamhet och få utrymme att delta i förvärvsarbete. Det ökar antalet arbetade timmar. Ett system med städhjälp ökar inte antalet arbetade timmar. Det omfördelar. Är det viktigare att den som slipper städa går ut i annat arbete än den person som kommer in i hemmet?

Det är systemet i sig som har en mycket unken klassprofil. Jag hoppas innerligt att detta inte är en så kallad reform som vi kommer att få se. Den leder verkligen inte framåt, utan den är konserverande och direkt antifeministisk.

Anf. 124 TINA ACKETOFT (fp) replik:

Fru talman! Jag kan repetera vad jag sade i mitt tidigare inlägg, eftersom det var precis samma boll som jag fick tillbaka nu igen.

Camilla Sköld Jansson! Konjunkturinstitutet säger att vi kan få fram 19 000 nya tjänster genom skattesubventionerade hushållsnära tjänster. Skulle inte det leda till att vi fick ett flertal arbetade timmar, bara de i sig? Och dessutom frigörs de timmar som man inte behöver lägga i hemmet på att städa, om man väljer att köpa den tjänsten. Sedan kan man använda den tiden till det som Ulf Holm säger, att bejaka sig själv, leva lite lättare och tycka att livet är underbart och gå ut och lukta på blommorna. Det är väl jättebra? Eller också kan man välja att arbeta på sitt eget arbete och lägga timmarna där. Naturligtvis skapar det fler arbetade timmar i Sverige.

I systemdiskussionen har vi inte en samsyn. Det ska inte kommunister och liberaler ha. Där känner jag mig lite trygg att vi inte är på samma bog, för annars hade jag blivit lite orolig. Jag lägger mig där, för det är precis samma retorik som vi hade tidigare.

Anf. 125 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag ska uppehålla mig vid det som Tina Acketoft tog upp om hushållsnära tjänster. Jag tyckte att Camilla på ett belysande sätt framförde vad det egentligen handlar om. Min första fråga till Tina Acketoft är: Är det förbjudet i dag att ha hushållsnära tjänster?

Nästa fråga gäller att Tina sade att det finns de som är bättre på att städa än hon. Det är det kanske – jag vet inte; det finns säkert någon som är bättre på det än jag också. Men vem ska vara piga åt pigan? Det är tydligen de välbesuttna, som Camilla försökte belysa, som skulle få den här möjligheten, men inte de som jobbar i vad Tina Acketoft i morse benämnde den tärande sektorn, alltså de som är undersköterskor i den offentliga verksamheten. Vem ska städa åt dem?

Det var två frågor.

Anf. 126 TINA ACKETOFT (fp) replik:

Fru talman! Det var nog lite fler frågor.

Prot. 2005/06:49
12 december

*Arbetsmarknad
och Arbetsliv*

Nej, det är inte förbjudet i dag med hushållsnära tjänster. Det vet också Anders Karlsson i allra högsta grad. Då hade jag inte kunnat köpa dem som jag gör i dag. Men vad vi gör genom att ha det system som vi har i dag är att se till att det är bara de som är så kallat välbesuttna som har någon som helst möjlighet att köpa sig den tiden, att spendera ännu mer tid på sitt arbete eller vad man nu väljer att göra. Det innebär att de får in ännu mer kapital. Det är inte förbjudet i dag.

Med det system som Anders Karlsson upprätthåller i dag gör han det totalt omöjligt för undersköterskan – som jag aldrig har sagt arbetar i en tärande sektor – eller någon annan för den delen som inte tillhör den besuttna klassen, som Anders Karlsson själv tydligen räknar sig till. Det är totalt omöjligt att köpa två timmar eller hur många timmar man nu vill ha i veckan som man behöver hjälp. Det är det Anders Karlsson gör.

När det dessutom gäller de 19 000 nya tjänsterna, som vi skulle kunna få in, 19 000 människor som kunde känna stolthet över att gå till arbetet, som kunde få in en fot på arbetsmarknaden, hugger Anders Karlsson av dem den foten. Det är det som är skillnaden mellan ditt och mitt synsätt.

(Applåder)

Anf. 127 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Nekar Tina Acketoft till det hon sade i morse i P 1-morgon om tärande sektor? Det är den första frågan. Det var intressant. Jag kan spela upp det, eller också kan man gå in på Sveriges Radios hemsida och lyssna på vad hon sade.

Hur mycket ska subventionen gå ned till för att undersköterskan, som jobbar i den tärande sektorn enligt Tina Acketoft, ska ha möjlighet att ta tjänsten? Är det 10 kr i timmen, eller vad är det staten ska gå in med för att man ska få den hushållsnära tjänst som ni vill ha?

Det här är typiskt – ett sätt att ge dem som redan är välbesuttna i samhället ytterligare en subvention för att få tjänster utförda, i stället för att se till att alla får ett jobb. Det är vår målsättning. Därför gör vi plusjobben med avtalsenliga löner, till skillnad från instegsjobben, som man pratar om från Folkpartiets sida.

Frågan är igen: Vem ska vara piga åt pigan? Och hur stor ska subventionen vara för att de som jobbar i den offentliga verksamheten ska ha möjlighet att anlita en hushållsnära tjänst?

Anf. 128 TINA ACKETOFT (fp) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är fantastiskt att arbetsmarknadsutskottets ordförande kan stå och säga att alla har möjlighet att delta i arbetslivet när han vet att det i dag är 6 489 fler personer som inte har arbete än det var motsvarande tid förra året. Det här att vi alla är inkluderade i arbetslivet i dag är en stor chimär. Om det är så arbetsmarknadsutskottets ordförande ser på det hela förklarar det en hel del av årets motion som föreligger.

Hur mycket ska vi sänka skatten? Ja, det finns undersökningar som visar hur mycket vi ska sänka skatten för att det ska löna sig. Titta på Konjunkturinstitutets rapport till exempel.

Och varför är det helt plötsligt så omöjligt att sänka skatten inom en sektor där kvinnor skulle bli vinnare, när man kan sänka skatten när det

gäller att måla fönster, sätta in avlopp eller vad det är. Då är det inga problem att sänka skatten. Då ställer sig Anders Karlsson och fackförbunden mangrant upp och säger: *Yes!* Detta är en lösning för folket!

Men när det gäller någonting som skulle lösa det för kvinnor är det helt plötsligt en helt annan ideologisk diskussion vi ska upp till. Det är mycket märkligt. Plusjobben kostar 9 miljarder kronor. Här skulle vi kunna få 19 000 nya tjänster med plus minus noll försiktigt räknat. Men det är Anders Karlsson och regeringen totalt noll intresserade av.

Anf. 129 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! ”Skogen skulle vara mycket tyst om inga andra fåglar sjöng än de som sjunger mest och bäst.” Jag fick det citatet i samband med ett besök hos Synskadades riksförening för några veckor sedan. Vi skulle debattera tillgänglighetsfrågor.

Hos de människor som jag pratade med där fann jag mycket av kreativitet och en framåtanda som imponerade på mig. De sade: Vi finns, vi behövs och vi vill arbeta, men vad gör ni politiker för oss? Vi vill inte ha de vanliga svaren att välfärdssamhället garanterar för oss och att vi får pension. Vi vill ha arbete.

År 2010 ska vi ha ett samhälle tillgängligt för alla. I detta ligger också rätten till arbete, även om man råkar ha ett funktionshinder. Alla behövs i livets sångkör, och nu är det dirigenternas uppgift att se till så att alla blir sedda och hörda.

Centerpartiet vill vara med och dirigera. Därför har vi väckt motioner som handlar om rätten till arbete för dem som har någon form av funktionshinder. Vi har under flera år kämpat för ökade lönebidrag, och vi gläder oss över att regeringen har lyssnat och höjt de bidragen. Men vi hade velat höja ännu mera.

Vi tror mycket på företagande. Vi har lagt förslag om att personer med funktionshinder som startar eget ska ges möjlighet att ansöka om och provas för lönebidrag i egen anställning. De ska ges rätt till personligt biträde och arbetsplatsanpassning.

Fru talman! Att få försörja sig genom eget arbete och bidra till samhället ger mening och social gemenskap. Alla goda krafter måste samverka för att så många som möjligt ska få ett arbete. Centerpartiet har i olika sammanhang lyft fram de sociala företagens insatser när det gäller att skapa arbetstillfällen.

Socialt företagande är en växande sektor i dagens samhällen, en viktig väg in på arbetsmarknaden för grupper som i dag står utan arbete. Socialt företagande innebär positiva effekter på samhällsekonomin och för de enskilda människorna. Följande definition av den sociala ekonomin visar på verksamhetens målsättning.

Med social ekonomi avses organiserade verksamheter som primärt har samhällliga ändamål, bygger på demokratiska värderingar och är organiserade fristående från den offentliga sektorn. Dessa sociala ekonomiska verksamheter bedrivs huvudsakligen i föreningar, kooperativ, stiftelser och liknande sammanslutningar. Verksamheten inom den sociala ekonomin har allmännyttan eller medlemsnytta, inte vinstintresse, som främsta drivkraft.

Fru talman! Inom pedagogiken talar man ibland om aha-upplevelser. Det innebär då att man förstår någonting som man inte har förstått tidi-

Prot. 2005/06:49
12 december

*Arbetsmarknad
och Arbetsliv*

gare. När det gäller de sociala företagen fick jag en aha-upplevelse när jag för något år sedan besökte Medvind i Glimåkra i Skåne. Där kunde man berätta för mig att man hade lyckats få en verksamhet som inneburit att många människor efter en tid i deras regi kunde gå vidare till andra arbeten. De kunde berätta om många funktionshindrade som efter år av hemmasittande fått uppleva gemenskapen på en arbetsplats.

Jag tycker mig märka att arbetslivsministern också har fått en aha-upplevelse när det gäller de sociala företagens betydelse. I några debatter som vi har haft här i kammaren har han sagt att han värderar de sociala företagen mycket högt. Jag ser nu fram emot att i hans anförande få veta mer om hur han värderar dem och hur han genom regelförenklingar kan underlätta deras arbete.

Centerpartiet anser att målet för handikappolitiken bör vara principen om alla människors lika värde och rätt till lika behandling. Ett tillgängligt samhälle, en tillgänglig arbetsmarknad och frågan om att öppna arbetslivet för så många som möjligt bör då stå i fokus. Det är viktigt att denna målsättning också gäller personer med funktionshinder. Meningsfulla arbetsinsatser innebär att viktiga uppgifter och produktion tillförs samhället.

Som jag sade i inledningen sjunger alla inte lika mycket, alla har inte samma arbetskapacitet men alla behövs, alla är värdefulla. Så tycker Centerpartiet.

Jag vill naturligtvis instämma i de yrkanden som Centerpartiet har gjort och de reservationer som vi gör, men jag nöjer mig med att yrka bifall till reservation nr 28.

Anf. 130 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! I fredags kom Ams månadsstatistik för november. 4,9 % var arbetslösa. Det är samma nivå som november förra året. Samtidigt har arbetsutbudet ökat, och det är väldigt bra.

När arbetsmarknaden stärks börjar fler och fler söka sig ut på arbetsmarknaden. Framtidstron ökar. Människor, ofta studerande, tar nu chansen att söka arbete i stället för att till exempel plugga. Plugga är något som många har gjort under tiden då möjligheten att få ett jobb var sämre. Men det här innebär också att med matematikens lagar minskar själva arbetslöshetstalet lite mindre. Det är lätt att leva med. Utbudsökningen är viktig.

Nu förbättras arbetsmarknaden. Lediga jobb ökar, varslen minskar, konsumtionen växer och flera branscher märker av en ökad efterfrågan på deras varor och tjänster. Det ljusnar. Solen håller på att gå upp över arbetsmarknaden.

I internationella jämförelser ser man att det går bra för Sverige. Vi har under lång tid haft en högre tillväxt än euroländerna, vi har sunda offentliga finanser, rekordlåg inflation och låga räntor. Carl B Hamilton pekade på sju, åtta eller nio länder som han inte trodde var imponerade av Sveriges resultat, de länder som hade lägre arbetslöshet än vad Sverige har.

Jodå, Carl B Hamilton. De är imponerade, kanske inte precis över arbetslöshetstalen men över de totala resultat som Sverige och de nordiska länderna kan uppvisa. Också de som har låg arbetslöshet, lägre än Sverige, är mäktigt imponerade över hur de nordiska länderna, framför allt

Danmark och Finland, kan ha ett så högt arbetskraftsdeltagande. Det gäller kvinnor, det gäller äldre och det gäller också äldre kvinnor. Om man jämför all sådan statistik visar det sig att det är ljusår mellan de nordiska länderna, Sverige, Danmark med flera, och många kontinental-europeiska länder. De skulle inget hellre önska än att vara i Sveriges situation om man lägger samman arbetsmarknadsområdet.

Detta görs också i den så kallade Lissabonstrategin. Där jämför vi varandras positioner, och där kommer Sverige och Danmark omväxlande på första och andra plats.

Vi har klarat oss igenom en internationell lågkonjunktur utan omfattande nedskärningar. Tvärtom kan vi i den budget vi nu debatterar redovisa förslag till förbättringar på flera områden. Detta ska vi vara stolta över – men långt ifrån nöjda.

Med svenska mått mått har arbetslösheten nu under flera år legat på en alldeles för hög nivå. Det är oacceptabelt. Vårt mål är full sysselsättning. Därför finns det och behövs en stark och aktiv arbetsmarknadspolitik som effektivt matchar arbetssökande med lediga jobb, stöder den som blivit arbetslös och ser till att företag och organisationer får den kompetens de behöver.

Arbetsmarknadspolitiken har stort betydelse, både för enskilda individer och för samhället som helhet. 450 000 arbetslösa och programdeltagare som var inskrivna vid arbetsförmedlingen fick jobb under 2004. Det arbete som görs av arbetsförmedlare på arbetsförmedlingarna runtom i landet spelar roll. Omsorg om individer ger också en väl fungerande arbetsmarknad, god tillväxt och förutsättningar för välfärd på hög nivå.

Men vi ser också att det behöver göras mera. Därför finns det i den budget vi debatterar här i dag en rad förslag som skapar möjlighet till arbete åt människor men också till utbildning och praktik, som rustar människor att ta jobb när dessa kommer. Jag kommer att gå igenom de fyra fem huvudförslagen.

Det handlar om de så kallade plusjobben, som ska öka kvaliteten inom offentlig verksamhet och samtidigt ge möjlighet för människor som har varit borta länge från arbetsmarknaden att få in en fot.

Det handlar om utbildningsvikariat, som ger anställda inom vård och omsorg möjlighet att höja sin kompetens samtidigt som en arbetslös får möjlighet att vikariera.

Det handlar om lärlingsplatser för ungdomar som inte har avslutat sin gymnasieutbildning.

Det handlar också om att arbetslösa akademiker ges möjlighet till praktik i småföretag.

Samtidigt ökar vi också de redan befintliga arbetsmarknadspolitiska åtgärderna.

Fru talman! En annan viktig del i vår budgetproposition handlar om dem som har funktionshinder och som alltför ofta har svårigheter att få ett arbete på den ordinarie arbetsmarknaden. I propositionen presenterar vi flera förslag för att öka möjligheten för dem som har ett funktionshinder att få ett arbete.

För att öka effektiviteten och träffsäkerheten vill vi införa en modell i tre steg för arbetssökande som har svårt att få ett arbete.

Prot. 2005/06:49
12 december

*Arbetsmarknad
och Arbetsliv*

Det första steget är en fördjupad kartläggning och vägledning som ska hjälpa arbetssökande att reda ut vilka insatser som behövs för att man ska få ett arbete. Olika arbetssökande har förstås olika behov.

Det andra steget, den så kallade utvecklingsanställningen, är tänkt för dem som efter kartläggning och vägledning ändå inte hittat en lösning på sin arbetssituation. Genom att den äger rum på en arbetsplats där också inslag av rehabiliteringsinsatser finns prövas möjligheten till arbete ytterligare. Tanken är att man sedan ska kunna gå vidare till ett osubventionerat arbete eller ett lönebidrag.

För den som inte efter en utvecklingsanställning kan få ett arbete finns ett tredje steg i form av anställning hos Samhall eller så kallad trygghetsanställning hos annan arbetsgivare. Vi vill att alla arbetsgivare ska kunna anordna sådana trygghetsanställningar för att öppna och bredda arbetsmöjligheten för funktionshindrade. Alternativa aktörer som till exempel sociala kooperativ, kommuner och fackliga organisationer kan ofta på lokal basis agera effektivt för att hitta nischer som kan innebära nya arbetstillfällen för funktionshindrade.

För 2006 hoppas vi att dessa förändringar kan öka antalet personer som kan erbjudas en sysselsättning med ca 1 200 personer, en siffra som vi också räknar med ska kunna öka ytterligare fram till 2008.

Redan i vårbudgeten beslutades om en höjning av taket i lönebidraget från 13 700 kr till 15 200 kr. I den här budgeten aviseras att taket kommer att höjas ytterligare till 16 700 kr från den 1 januari 2007.

Vi har inte råd att utesluta stora grupper från arbetsmarknaden. Vars och ens förmåga att arbeta måste tas till vara. Vi tror att dessa åtgärder kommer att innebära bättre möjligheter för funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga på den reguljära arbetsmarknaden.

En aktiv arbetsmarknadspolitik i kombination med en ekonomisk trygghet för den som drabbas av arbetslöshet och en arbetsrätt som ger rättvisa spelregler på arbetsmarknaden skapar förutsättningar för tillväxt och utveckling. Trygga människor vågar vara med och förändra. Det är det som skiljer vår svenska modell från många andra länders.

Där skiljer också socialdemokrater sig från de borgerliga partierna här i kammaren, som vill ha en helt annan modell. Deras förslag om kraftiga nedskärningar i arbetsmarknadspolitiken, försämrade a-kassa för dem som blir arbetslösa och försämringar i arbetsrätten minskar rättvisan och tryggheten för löntagarna. Det är en konsekvent och genomtänkt lönesänkarstrategi som leder till ett systemskifte.

Med deras modell kommer vi att få ett amerikanskt system där människor inte kan försörja sig på ett arbete utan tvingas ha flera arbeten för att klara sig. Det är en utveckling som vi socialdemokrater aldrig kan acceptera. Vi vet att trygghet och tillväxt går hand i hand. Därför vill vi fortsätta att utveckla den svenska modellen, som leder till rättvisa, trygghet och utveckling. Ett Sverige i trygghet är ett Sverige i tillväxt.

Anf. 131 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Statsrådet Hans Karlsson skriver i dagens Svenska Dagbladet att vi har lägre arbetslöshet än övriga EU-länder. Det är faktiskt inte riktigt sant. Räknar man på jämförbart sätt ligger vi någonstans mitt i. Halva gänget är bättre än vi, halva gänget är sämre. Danskar, österri-

kare och slovakar är bättre än vi, medan exempelvis greker, portugiser, fransmän och tyskar är sämre. Vi ligger mitt i.

Det är på något sätt symtomatiskt: Socialdemokratin har reducerat sina ambitioner till att vara ett medelmåttigt EU-land på det här området.

Hans Karlsson talar om den nordiska modellen. Jag kan notera för Hans Karlsson att Norge har styrts av en kristdemokrat i många år och att Danmark styrs av en borgerlig regering. Det är Finland som styrts av en socialdemokratisk statsminister. Det är riktigt att den nordiska modellen har legat mycket bättre till. Problemet är bara att Sverige inte längre har ambitionen att vara bäst i Europa utan bara att vara medelmåttiga.

Men vi har högre tillväxt, säger kanske någon. Ja, vi har haft en hygglig tillväxt. Delvis beroende att vår kronkurs försvagats har vi procentuellt sett haft en bra tillväxt. Men det intressanta är att vår förmåga att skapa nya jobb är så dålig. Här ligger fokus helt och hållet på mer offentliga insatser, mer arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Min fråga till Hans Karlsson är då: Varför läggs inte samma energi på att skapa livskraft i småföretagsamhet och privat näringsliv, vilket skulle göra att vi skapade nya arbetstillfällen och därmed resurser för vård och omsorg och för framtida satsningar?

Hans Karlsson säger att vi får ett amerikanskt system om alliansen vinner valet. Det är kvalificerat struntprat. Det vet Hans Karlsson också, men på något sätt börjar valrörelseretoriken redan nu. Vad alliansen egentligen föreslår är en klassisk svensk arbetslinje, medan Socialdemokraterna snarare börjar dras mot en inte klassisk men däremot typisk socialdemokratisk bidragslinje.

Varför läggs inte samma energi på att skapa jobb i den privata sektorn som att hitta på nya arbetsmarknadspolitiska åtgärder? Varför inte försöka vända skutan? Då kan vi rädda jobben också för framtiden.

Anf. 132 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tror inte att vare sig den kristdemokratiska regeringen i Norge eller den borgerliga i Danmark har aviserat ett systemskifte av den kaliber som den svenska högeralliansen är i färd med.

Det som den svenska borgerligheten i sin högerallians tänker göra är att byta den svenska modellen i den nordiska modellen. Det är en utomordentligt stor förändring.

Stefan Attefall vet att jag vet att jobb inte skapas med arbetsmarknadspolitik. Det skulle vara mig helt främmande att ens antyda något sådant.

Jobb skapas genom en sund ekonomisk politik. Vi ska fundera på vad vi kan göra här i riksdagen för att underlätta att jobb skapas. Jobb skapas genom efterfrågan. Jobb skapas också genom olika näringspolitiska insatser, eller jobbskapandet underlättas av näringspolitiska insatser.

Till syvende och sist handlar det om efterfrågan. Det är efterfrågan från omvärlden och det är den inhemska efterfrågan. Den inhemska efterfrågan avgörs i hög grad av hur människor ser på framtiden och hur de ser på sin egen ekonomiska situation.

Just nu noterar alla bedömare en ganska kraftig uppgång i den inhemska efterfrågan. Det är framtidstro, Stefan Attefall, som gör att människor nu börjar våga konsumera mera. Det kommer att leda till flera jobb.

Prot. 2005/06:49
12 december

*Arbetsmarknad
och Arbetsliv*

Anf. 133 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Det kan väl inte vara efterfrågan som är problemet. Vi har rekordlåga räntor. Vi har underskott i statsbudgeten och en kraftig expansion av de offentliga utgifterna ett valår som nu kommer. Vi har en kraftig expansion på arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Är det efterfrågan som är problemet kan jag förstå om Hans Karlsson är missnöjd med sin egen politik. I så fall är det bara att gasa på.

Det systemskifte som Hans Karlsson påstår att vi vill genomföra är att sänka skatten för låg- och medelinkomsttagare. Det är att underlätta för småföretagsamheten, både när det gäller regelkrångel och när det gäller skatter så att vi kan få fram flera arbeten.

Jag har pratat med många småföretagare. Vilket är det största hindret för att anställa? Det är krångel och osäkerhet och risken med att anställa människor på grund av de kostnader det innebär. Medfinansieringen vid sjukförsäkringen nämns. Det är ett typiskt problem för småföretagare. Man vågar inte anställa eftersom man är osäker på om kostnaderna för just mitt företag kommer att bli oöverstigligen. Det är sjuklöneperiodens längd. Det är extrakostnader på olika områden. Det är ständigt stigande skatter och krångligheter.

Det är sådant som gör att småföretagarna inte vågar ha den framtids-tro som Hans Karlsson efterfrågar.

Kan vi skapa framtidsstro åt småföretagarna så att de vågar anställa kommer många nya jobb. Alla resurser och all koncentration från Hans Karlssons och Socialdemokraternas sida går till att uppfinna nya arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det är behjärtansvärda tankar och idéer många gånger. Men resurserna går bara dit och inte till att underlätta för nya jobb i det privata näringslivet.

Vi har pratat om småföretagsamhet och hushållstjänster och många andra områden där man med olika metoder kan skapa tusentals nya arbetstillfällen. I stället blir det flera offentliga åtgärder, högre skatter och mer krångel och därmed färre jobb i den privata sektorn. Det kommer att sluta med förskräckelse, Hans Karlsson.

Anf. 134 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Man kunde tycka att de borgerliga oppositionspartierna också skulle vilja ägna en liten stund av den här debatten till att beskriva sin egen politik. Vad är det ni vill göra? Varför måste vi hela tiden beskriva det som ni vill göra?

Jag vill testa Stefan Attefall på en fråga som jag tog upp i en artikel som ni har hänvisat till i dag på morgonen. Jag brukar inte hänvisa till mina egna artiklar, men ni har gjort det. Ingen av er har nämnt den fråga som jag pekar på, nämligen ert räkneexempel. Det innebär, ser man om man granskar det, att ni möjligen inte kommer att avskaffa Ams – det har många av er tyckt förut i högeralliansen – men ni kommer att avskaffa arbetsmarknadspolitiken.

Ni har tänkt er en besparing på 8 miljarder. Man kan ha respekt för att ni tycker så. Stefan Attefall har ingen mer replik, så jag ska inte ställa någon fråga men jag kan konstatera att ni inte beskriver er egen politik. Men om ni ska spara 8 miljarder innebär det att ni måste ta bort i stort sett alla de åtgärdsslag vi har. Det betyder 90 000 fler arbetslösa. Det är en del i det systemskifte som den borgerliga alliansen tänker sig att ge-

nomföra. Det är en av komponenterna. Det är skarpt. Det kommer att fungera, men det är en dramatisk skillnad från den politik som vi för och som vi försöker få majoritet för här i kammaren.

Prot. 2005/06:49
12 december

*Arbetsmarknad
och Arbetsliv*

Anf. 135 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Repliken på detta är att vi vill ha fler jobb i den privata sektorn där människor inte är arbetslösa utan har 100 % lön. Vi kan vidareutveckla det senare.

Jag vill ändå stanna kvar vid detta som jag tycker är så allvarligt för Sverige. Som flera har sagt har vi en rekordexpansion. Vi har en dopad växelkurs. Vi har låga räntor. Vi har en exceptionellt expansiv finanspolitik. I den situationen sjunker arbetslösheten med blott några tiondelar, hur man än räknar.

Det är alltså ett systemfel att tro att de åtgärder som ministern föreslår kommer att ändra den här situationen dramatiskt. Så är det inte. Det behövs andra åtgärder.

Efter elva år i regeringen är den öppna arbetslösheten över 5 % och den totala över 10 %. Efter elva år är det omvärlden som ska dra Socialdemokraterna, inte den egna ekonomiska politiken.

Hans Karlsson säger att just beträffande arbetslöshetstalen kanske inte de andra europeiska länderna avundas oss, men om man lägger samman det hela som man gör i Lissabonprocessen, avundas de oss.

Hans Karlsson! Ni har ju själva sagt att alla ska vara med. Full sysselsättning är det viktigaste för svensk socialdemokrati. Att bekämpa arbetslösheten är den första prioriteten. Du kan inte slinka undan genom att säga att vi sammantaget är bättre än många andra länder. Ni har ju själva sagt att arbetslösheten och sysselsättningen är det absolut viktigaste. Jag håller med om det. På den punkten har ni gruvligt misslyckats efter elva år vid makten. Det är inte trovärdigt att ni i fortsättningen ska kunna driva ned talen om ni inte ändrar den politik som ni för och föreslår.

Anf. 136 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Vi tror på vår egen politik. Jag utgår ifrån att Carl B Hamilton tror på sin. Carl B Hamilton känner ingen som helst åstundan att replikera mot regeringens politik med sin egen så att det blir tydligt.

Ni kommer att avskaffa arbetsmarknadspolitiken. Folkpartiet vill dessutom avskaffa Ams. Ert förslag leder till 90 000 fler arbetslösa. Det är att trycka upp arbetslösheten med 2–3 %, Carl B Hamilton. Ni kan inte spara 8 miljarder utan att det får exakt den konsekvensen – 90 000 fler öppna arbetslösa.

Jag tror att ni har tänkt. Jag tror att ni är skickliga på att skapa strategier. Ni har utformat en systemskiftesstrategi. Ni tycker att det är ett systemfel i dag, och ni vill ha ett annat system. Kan du inte beskriva det i dina inlägg? Varför måste jag göra det?

Ert systemskifte innebär att ni tar bort de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Flera individer kommer att bli utan insatser. Ni sänker ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen dramatiskt på flera sätt ned till 65 %.

Genom den konstruktion som ni föreslår skärper ni skyldigheten att ta jobb till riktigt låga löner. Ni föreslår höjda egenavgifter som tränger

undan de fackliga medlemsavgifterna så att facken blir svagare. Det är svagare fackliga företrädare som ni vill ha i ert systemskifte.

Det är den marknadsmekanik som Carl B Hamilton står för. Om man sänker priset på kylskåp kommer fler att köpa kylskåp. Om man sänker priset på arbete kommer fler arbetsgivare att köpa arbete. Det är den enkla logiken. Ni vill ha mer marknad på arbetets marknad. Jag förstår det, men ni kan väl säga det så att vi ser hur de olika politiska strategierna ser ut.

Anf. 137 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Det där var en färdigskriven replik, och det är inte värdigt Hans Karlsson. Jag har debatterat med Hans Karlsson många gånger i EU-nämnden och här i kammaren. Det är bättre att Hans Karlsson talar fritt ur hjärtat än läser de där trista skrivna texterna.

Det är klart att vi tror på vår politik.

Anledningen till att vi driver så hård kritik mot er politik och vill blottlägga den politikens svagheter, nämligen den höga arbetslösheten och höga frånvaron trots en stark inhemsk efterfrågan, är att ni inte lyckas få ned arbetslösheten och få upp sysselsättningen trots de exceptionellt goda yttre omständigheterna.

Vi utövar naturligtvis vår makt att via ordet tala om för väljarna varför de ska välja en regering som har större möjligheter att få ned arbetslösheten och få upp sysselsättningen.

Vår politik bygger på att vi får en expansion i den privata sysselsättningen.

I mitt inledningsanförande sade jag – jag är tacksam att ministern har väntat tålmodigt ända sedan dess – att vi syftar till en positiv chock för dem som har anställningsbeslut att ta hösten 2006 och i fortsättningen. De ska både vilja och våga anställa fler. Då får man ta bort sådant som medfinansiering och inte införa rätt till heltid och annat som avskräcker företag från att anställa. Vi måste ha ett synsätt där den offentliga sektorn inte står i fokus. I fokus ska stå att det är en frivillig handling att anställa. Vi måste få dem som har anställningsbeslut i sin hand att ta positiva beslut och anställa fler och inte avskräcka dem från att göra det.

Anf. 138 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Ja, vi har för hög arbetslöshet, Carl B Hamilton. Det har vi haft under alldeles för lång tid. Vi presenterar våra förslag och våra recept för att komma till rätta med det. Carl B Hamilton vill inte prata om vad som är hans recept för att göra något annat, nämligen ändrade system som Carl B Hamilton tycker är den bättre modellen och som du säger att ni vill gå till val på och attrahera människor med. Jag tycker att det är rimligt att man redovisar ett annat alternativ. Kan ni inte säga vad det andra alternativet är?

Efter elva år, sade Carl B Hamilton 14 gånger i sitt anförande, ligger fortfarande arbetslösheten någonstans mellan 4,5 % och 5 %. Efter elva år – efter de år då den borgerliga regeringen styrde – har, som Anders Karlsson säger, 290 000 fler människor fått jobb. Det mest anmärkningsvärda som har hänt sedan den tid då Carl B Hamiltons parti var med i regeringsställning är den exceptionella utvecklingen av reallönerna.

Det som har hänt är något som vi inte har sett maken till sedan 60-talet. Det är bland annat det jag menar när jag pratar om att vi har en väl fungerande arbetsmarknad. Jag säger inte att vi har ett väl avvägt antal arbetslösa. Jag säger att vi har en väl fungerande arbetsmarknad totalt sett. Att reallönerna har utvecklats visar att politiken fungerar när det gäller arbetsmarknadens funktionssätt. Jag vidhåller det.

Anf. 139 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik:

Fru talman! Jag tänker ställa några frågor om Samhall. Arbetslivsministern har ju redogjort för det som står i proposition och betänkande om reformeringen med trestegsraketen och att man öppnar för andra än Samhall att göra vissa saker. Parallellt med det värnar man Samhalls verksamhet.

Det står i propositionen och det understryks av utskottet vikten av att Samhall får behålla en viss massa för att kunna upprätthålla kompetensen. För oss i Vänsterpartiet är detta viktigt.

Jag vill be arbetslivsministern att redogöra närmare för framtids tankar när det gäller Samhalls fortsatta verksamhet.

Anf. 140 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Tanken bakom den sammantagna politiken för funktionshindrade är att vi ska ha ett Samhall som består och som har sin huvudfunktion i att erbjuda ett långsiktigt och kvalitativt bra alternativ för arbetshandikappade där man kanske i högre grad än tidigare ska kunna vara längre. De andra stegen i politiken innebär att man kanske redan där ska nå alternativa lösningar. Samhall ska bli en arbetsplats där man kan vara och utvecklas och där man får möjlighet att göra viktiga arbeten. Samhall får aldrig bli ett slags terapiverksamhet där man bara ska sysselsättas. Det är utomordentligt viktigt att Samhall åtar sig arbete på den öppna arbetsmarknaden i konkurrens med andra aktörer och att man får utföra arbeten som man vet att någon kommer att använda i form av varor eller tjänster. De arbeten man gör ska vara efterfrågade.

Samhall ska också i framtiden subventioneras i princip som vi har lagt upp det nu för att finnas som alternativ i hela landet. Ingen annan klarar det. Samhall måste finnas i hela landet. Marknaden klarar inte det, utan vi måste här bestämma att vi vill ha en sådan arbetsplats för funktionshindrade.

Anf. 141 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik:

Fru talman! Tack för svaret. Det lugnar mig. Det sista som Hans Karlsson säger om att Samhall ska finnas över hela landet är en av orsakerna till att man så noga måste bevaka att antalet arbetstimmar som Samhall får ersättning för inte blir för lågt. Det måste finnas en kritisk massa när Samhalls regionala uppdrag börjar tunnas ut.

Vi är överens. Det står i propositionen. Utskottet trycker ytterligare på det som regeringen säger om det kritiska volymmålet. Jag tackar för svaret och tar med mig att vi är överens om Samhall både när det gäller kvalitet och kvantitet.

Anf. 142 MARGARETA ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Samhall har lyst upp det här landet väldigt mycket. Många av de ljusstakar som står i fönstren är tillverkade av Samhall. Så var det åtminstone för 10–15 år sedan då jag själv var aktiv där. Mycket av verksamheten att montera ljusstakar låg då på Samhall.

Det behövs betydligt fler arbetsuppgifter på Samhall. Det behövs också kompletteringar till Samhall. Något av det som Camilla Sköld Jansson var inne på vill jag också ta upp. Det gäller de sociala företagen. Det gäller alternativ till Samhall. Det ska finnas fler möjligheter för dem som inte kan gå ut med lönebidrag utan kanske måste ha den så kallade trygghetsanställningen. Man kan ge de sociala företagen möjligheter att verka där och uppmuntra alternativa egna initiativ till att sysselsätta människor.

Det var som Lars-Ivar Ericson sade i sitt anförande för en stund sedan: Det är viktigt att alla människor får behövas, att alla människor får möjligheter till arbete och utveckling. Jag vet att Hans Karlsson och jag har träffats förr och diskuterat de här frågorna och att vi har en gemensam inställning. Kommer Hans Karlsson att jobba vidare med de här frågorna? Jag tycker inte att de är färdiga som det står om dem varken i budgetpropositionen eller i arbetsmarknadsutskottets betänkande. Kommer vi att få se ytterligare framsteg på det här området?

Anf. 143 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Margareta Andersson noterar att vi nämner, och jag har också pekat på, möjligheten för de sociala företagen att vara en viktig aktör när det gäller politiken för de funktionshindrade. Margareta Andersson vet också att hon är en av dem som har lärt mig en del om de sociala företagen. Jag tackar för det. Det betyder, jag får vara så naken att jag säger det, att jag har ytterligare en del kvar att lära när det gäller möjligheterna för de sociala företagen på arbetsmarknaden. Jag har inget som helst mot att utveckla det vidare. Jag återkommer gärna i alla tänkbara sammanhang där det kan vara meningsfullt.

Jag ser fram emot att ta ytterligare steg. Det gäller både de sociala företagen och kommunerna i det här avseendet, nämligen de funktionshindrade. Jag skulle kunna tänka mig att fackliga organisationer, kanske parter, också kan utgöra ett alternativ för att utveckla nischer eller specialkompetens för att vara en viktig faktor för funktionshindrade på arbetsmarknaden.

Anf. 144 MARGARETA ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Jag tackar statsrådet Karlsson för det svaret. Det gläder mig. Jag brinner för de här frågorna och tycker att de är väldigt angelägna. Därför har jag tagit upp dem här nu.

En inte helt annan fråga, utan en fråga som ligger åt samma håll, är matchningen. Där tycker jag att regeringen inte är tillräckligt snabbfotad. Centerpartiet har i flera olika motioner fört fram frågan om varför man väntar så länge innan man gör insatser på arbetsförmedlingen. Det finns till exempel Vaggerydsmodellen, som jag gärna tar upp som smålänning, där man går mycket snabbare in. Där har man arbetsgivarkretsar och ser till att människor som riskerar arbetslöshet får flytta på sig, får förändra

sig. De får pröva arbete hos en annan arbetsgivare. Man väntar inte så länge. Man ser till att komma snabbare i gång.

Det här är modeller som inte är tillskapade i storstäderna utan i Vaggeryd, som är en liten kommun i Småland. Flen och Torsby har tagit upp modellerna och fått dem att fungera på ett bra sätt. Varför ska man över huvud taget vänta? Det är när man precis har blivit arbetslös som man står och vacklar och kan förlora självförtroendet. Det är då man behöver den extra stöttningen. Det är klart att man behöver den senare också, men jag tror att det skulle vara en fördel för både arbetsmarknaden och Ams – förutom för den arbetslöse naturligtvis – att komma i gång tidigare.

Den kommentar jag fick när vi tog upp det här på länsarbetsnämnden hemma var: Det kostar ju resurser på arbetsförmedlingen. Men är det inte billigare att lägga de resurserna tidigt än att betala ut en massa arbetslöshetsersättning till människor som så småningom ändå kommer i jobb – tidiga insatser helt enkelt?

Anf. 145 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Ja, det är precis det som är tricket. Jag har inget emot att man försöker hitta tidiga insatser. Jag har ingen åstundan att styra till insatser senare. Samtidigt är dilemmat att det är de första två tre månaderna när man är arbetslös som de allra flesta också får jobb. Det är då det är lättast att hitta jobbet själv. Man har sitt kontaktnät, och man använder arbetsförmedlingen för att ta del av det utbud av arbeten som finns.

För en arbetsförmedlare handlar det då om att kunna välja vilken person som riskerar att inte få ett arbete relativt snabbt utan skulle vara i behov av insatser tidigt. Det handlar om att göra det, för det är klart att man försöker undvika att lägga kraft på dem som ändå kommer att hitta sitt arbete. Där tror jag inte att vi har några olika uppfattningar. Det handlar om förmågan att identifiera den person som behöver ett tidigt stöd för att komma vidare. Det är klart att det finns mer att önska där. Ams försöker jobba så. Arbetsförmedlingarna har den ambitionen, förstås. Man lyckas inte alltid, men man lyckas ofta.

Anf. 146 PATRIK NORINDER (m) replik:

Fru talman! När arbetslivsministern läste upp sitt anförande förväntade jag mig nästan att det skulle stå ett gäng med fioler i bakgrunden och ackompanjera de vackra orden om hur bra det går för Sverige, allt skryt om hur bra det är. Det är kanske inte riktigt så livet är. Jag tror inte att de 1,4 miljoner som står utan arbete upplever att det är på det vis som arbetslivsministern försöker göra gällande.

Arbetslivsministern hade en liten liknelse där, om att solen håller på att gå upp över arbetsmarknaden. Det låter lite tjugigt. Det är vintertid nu, och solen är väl inte uppe så många timmar. Uppe i Norrland kommer den knappt upp alls. Så är det väl också med arbetslivsministerns arbetsmarknadspolitik. Man slänger in lite plusjobb och sådant under ett valår. Sedan gäller det några år. Sedan läggs det stora mörkret på arbetsmarknaden igen när pengarna har tagit slut. Det här är tyvärr inga långsiktiga jobb. Vi kan inte se någon ljusning med regeringens arbetsmarknadspolitik.

Prot. 2005/06:49

12 december

*Arbetsmarknad
och Arbetsliv*

De här plusjobben har sina nackdelar. De vänder sig enbart till den offentliga sektorn. Vi vet att de ger undanträngningseffekter. Det är villkorade jobb, och också ganska okvalificerade jobb, som man endast behöver ringa yrkeskunskap till. Att man ska få några reguljära jobb efter det tror jag att det är rätt liten chans till. De skiljer sig från de nystartsjobb som alliansen rekommenderar, som vänder sig till både privat sektor och offentlig sektor. Där finns det större möjligheter att det kan ge reguljära jobb senare.

Anf. 147 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag kan börja med att göra det möjligt för Patrik Norinder att i sin nästa replik svara på den här frågan om besparingarna i arbetsmarknadspolitiken. Patrik Norinder är ju företrädare för det största oppositionspartiet och tongivande i utformandet av politiken där. Förklara för mig, Patrik Norinder, på vilket sätt ni kan spara 8 miljarder netto i arbetsmarknadspolitiken, och göra det genom att ta bort 20 000 arbetsmarknadspolitiska insatser. Det går inte. Ni bluffar eller räknar fel eller räknar inte alls.

90 000 platser i arbetsmarknadspolitiken måste bort för att ni ska kunna göra den besparingen. Detta kommer jag att förfölja högeralliansen med den återstående tiden av valrörelsen från och med nu om ni inte kan svara på det. Ni trycker upp arbetslösheten med 2–3 %, för att göra folk svagare förstås och för att därmed också skapa möjligheter att få till en lönesänkarstrategi. Jag förstår det. Men förklara om det är så! Säg hur det är i stället!

Patrik Norinder tog upp frågan om plusjobben. Vi tror på dem. Vi tror faktiskt att det är alldeles rätt åtgärd. Det finns nästan inget som skulle kunna vara bättre just nu än att möjliggöra för dem som har varit arbetslösa i mer än två år att få chansen att jobba med sådant som är efterfrågat. Det är fråga om bra jobb till avtalsenliga löner. Det är fråga om att jobba under en lång tid, nu när arbetsmarknaden håller på att stärkas. Det är de som behöver ha den största insatsen just nu.

Anf. 148 PATRIK NORINDER (m) replik:

Fru talman! Arbetslivsministern har sagt att vi vill avskaffa arbetsmarknadspolitiken. Han har upprepat det flera gånger under debattens gång. Det är rena rama dumheterna. Om arbetsmarknadsministern hade läst våra motioner och tagit del av vår politik hade han sett att vi vill ge de arbetslösa jobb. Därför har vi satsat på nystartsjobb, nyanställningsstöd och lärlingsintegration, och vi har gett mångmiljarder till kommunerna. Det är fråga om 5,5 miljarder som förhoppningsvis kommer att ge fler lärare och undersköterskor. Kom inte och säg att vi har avskaffat arbetsmarknadspolitiken.

Det här var ett kort svar på arbetslivsministerns fråga. Ge då mig svar på, som jag gjorde tidigare, om arbetslivsministern tror att rätten till heltid – efter utredningens förslag – kommer att ge fler jobb. Dagens Industris rubrik var ”Konsten att lagstifta fram färre jobb”. Kan jag få en kommentar till den rubriken?

Anf. 149 Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Att jag vill föreslå en lagstiftning om förstärkt rätt till heltid tror jag har framgått. Jag upprepar det gärna en gång till. För att svara på hur det ska göras mer precist vill jag avvakta remissomgången.

Jag har ännu ingen uppfattning om hur det förslag som just nu ligger påverkar sysselsättningen. Utredaren, en av våra mest ansedda jurister, säger att det förslag han har lagt fram inte påverkar sysselsättningen vare sig negativt eller positivt. Det är neutralt på den punkten.

Fru talman! Jag vill ändå avsluta med att tipsa Patrik Norinder om att räkna på er besparing på 8 miljarder på arbetsmarknadspolitiken. Ni får inte ihop det med mindre än att ni tar bort 90 000 platser för arbetslösa, de som i dag befinner sig i arbetsmarknadspolitiska insatser. Det kan vara fråga om att starta eget, ett anställningsstöd, en utbildning. Det kommer att bli praktiskt taget noll av sådana åtgärder om ni ska spara 8 miljarder.

Anf. 150 Statsrådet JENS ORBACK (s):

Fru talman! Det är intressant och spännande för mig att få vara med i den här debatten. Jag har som jämställdhetsminister möjlighet att vara med i många debatter eftersom jämställdheten griper in i snart sagt varje politikområde. Det är också bra att vara med i en debatt som handlar om arbetsmarknad och arbetsliv eftersom den är så central för jämställdheten. Det är dock rätt mycket jag känner igen. Det är till exempel att dra ned på arbetsrätten, att säga nej till lagstiftad rätt till heltid, att sänka akassan, att införa hushållsnära tjänster. Vårnadsbidraget har inte nämnts i den här debatten. Men de är alla förslag som har bäring på jämställdheten. Jag ska senare komma tillbaka till på vilket sätt.

Det sägs att Sverige är världens mest jämställda land. Det är bra. Det är jättebra. Men det kan man inte vara nöjd med om man vill ha en annan värld, en värld där män inte överordnas och kvinnor underordnas, en värld där mäns arbete inte värderas högre och kvinnors arbete värderas lägre. Jämställdhetspolitiken har utvecklats starkt under de senaste åren. Min fasta ambition är att fortsätta med det arbetet. Det budgetförslag vi diskuterar i dag är ett led i det arbetet. Det innebär bland annat mycket stärkta resurser till JämO. Avsikterna är att stärka insatserna för att avskaffa lönediskriminering på grund av kön, bland annat genom att förstärka stödet och granskningen av arbetsgivarnas lönekartläggning. JämO har här möjlighet att vända sig till alla arbetsgivare i Sverige.

Arbetsmarknadsutskottet behandlar också målen för jämställdhetspolitiken, och därför tänker jag tala lite om andra mål inom jämställdhetspolitiken. Tillsammans med samarbetspartierna har vi också lämnat förslag om att kraftigt öka stödet till kvinnors organisering, att ge ett årligt extra stöd till kvinnojourer. Jag nämner dem därför att det är den sammanlagda största resursökningen någonsin för dessa ändamål. Det har varit rätt tyst när det gäller det senare stödet från den borgerliga alliansen. Jag kan också nämna små stöd. Stefan Attefall talade här om stödet till HomO. Det handlar om ingenting annat än att förebygga homofobi.

Vi har tidigare hört om satsningar inom arbetsmarknadspolitiken som kommer både män och kvinnor till del, inte minst utredningsförslaget om rätten till heltid. Det är ett viktigt förslag. Det är viktigt för regeringen, och det är viktigt för många kvinnor. Hundratusentals kvinnor arbetar i

Prot. 2005/06:49
12 december

*Arbetsmarknad
och Arbetsliv*

dag i ofrivillig deltid. Den utredning som jag nyligen fick från Gertrud Åström visar hur deltid hänger ihop med ohälsa. Det är bra att vi gör detta. Vi ska göra mer.

Jämställdhetspolitiken handlar inte bara om stöd till JämO eller vad jämställdhetsministern gör. Den handlar om alla politikområden. En av de viktigaste är just arbetsmarknadspolitik. I Sverige förvärvsarbetar kvinnor och män i nästan lika stor utsträckning. En av grundbultarna i den svenska jämställdhetsmodellen är tanken att arbetsliv ska kunna kombineras med möjligheten att bilda familj. Det har visat sig vara mycket framgångsrikt. Därför har Socialdemokraterna också traditionellt satsat på det som ska ge möjlighet för kvinnor att förvärvsarbeta. Utbyggd barnomsorg, utbyggd äldreomsorg, en stark offentlig sektor och särbeskattning är några av de exempel där Socialdemokraterna har varit drivande.

En annan viktig fråga som jag nämnde är jämställdhetsintegreringen. Det kanske inte alltid är ett uppiggande ord, men det handlar om att jämställdhetspolitiken i dag är en del av den politiska huvudfåran, att i alla politikområden ska vi ha ett jämställdhetsperspektiv. Det sker i dag ett omfattande arbete i Regeringskansliet för att jämställdhetspolitiken ska vara med överallt. Varje dag går jämställdhetssamordnare till sina departement. 160 personer i Regeringskansliet är dagligen inblandade i det vi kallar jämställdhetsintegreringen. Jag hoppas också att komma tillbaka till kammaren nästa år med en jämställdhetsproposition. Det handlar om att se över målen för jämställdhetspolitiken, men det handlar framför allt om att se till att målen följs. Det handlar också om att titta på uppföljningen av den handlingsplan som regeringen har skrivit tillsammans med samarbetspartierna. Jag vill där bara nämna några av områdena. Det handlar om mäns våld mot kvinnor. Det handlar om mäns ansvar för jämställdheten. Det handlar om sexualiseringen av det offentliga rummet. Det handlar om våra löner, och det handlar också om representation.

Är det så att skälet till att bara 16 % av dem som sitter i näringslivets styrelser är kvinnor är inkompetens hos kvinnor? Jag tror inte det. Därför har vi tillsatt en utredning som ska titta på möjligheten att kvotera i näringslivets styrelser.

Jag går tillbaka till JämO, som är en myndighet för mänskliga rättigheter. JämO är en mycket viktig del i det arbete som vi diskuterar här i dag. För mig handlar jämställdhet om människors lika värde. Jag är med i en rörelse som länge har fört kampen för jämlika villkor. Välfärdspolitiken är ett verktyg som gör det lättare att förverkliga sig själv och sina drömmar oberoende av klass, etnicitet, sexuell läggning och kön – eller, för att uttrycka det som den jämställdhetsutredare som jag nyss återgett, nämligen Gertrud Åström: Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Eftersom jag har några minuters talartid kvar ska jag kanske kommentera lite grann av det som du, Tina Acketoft, tog upp så ger jag dig lite bränsle inför dina nya inlägg.

Jag vill bara klargöra att hälften av alla kvinnor jobbar i privat sektor. I privat sektor är löneskillnaderna dubbelt så stora som i offentlig sektor.

Deltid och heltid har också diskuterats här i kammaren. Deltid är ofrivillig arbetslöshet. Att få rätten till heltid är också att minska arbetslösheten. Jag är också för att arbeta för mer yrkeskvalificering. I dag

finns det 27 olika epitet för maskiningenjörer, medan det bara finns ett för undersköterskor. I regeringen har vi tagit beslut om att inrätta en delegation för heltid och hälsa, som också tittar på hur vi ska utveckla yrkeskvalificering, karriärvägar och så vidare för kvinnor.

Att förena hem och barn med arbete är en viktig del för jämställdheten. Jag och Tina Acketoft har haft debatter här i kammaren om huruvida JämO är politiserat eller inte. JämO ska ju ibland också svara på remissförfrågningar om huruvida man tycker att ett föräldraförsäkringsförslag är bra jämställdhet eller på frågor om vad man tycker om vårdnadsbidrag. Då är det bara så att JämO inte tycker att vårdnadsbidraget är bra från jämställdhetssynpunkt.

Nu har jag gett Tina Acketoft lite möjligheter att ställa ytterligare frågor. Jag stannar här.

Anf. 151 TINA ACKETOFT (fp) replik:

Fru talman! Jag får tacka jämställdhetsministern för den vänliga omtanken – om jag nu skulle sakna bränsle till den övriga debatten, men det tror jag inte.

Jag hoppas att ministern kommer med jämställdhetspropositionen nästa år. Det skulle vara stimulerande för arbetet att någon gång få en proposition att behandla.

Ministerns inlägg väckte många frågor, men jag ska hålla mig till bara en fråga eftersom den varit så aktuell. Senast i fredags kunde vi alla höra på radio och tv och läsa om att man nu i Norge kommer med en lagstiftning som är unik i sitt slag. Man är väldigt lycklig över att man där för en gångs skull har slagit Sverige på fingrarna vad gäller lagstiftning. Jag vet inte om det är en merit att kanske hänga i julgranen så här i jultid, men i alla fall.

Man presenterar alltså en av världens mest långtgående lagstiftningar om kvinnokvotering i det privata näringslivet. Vid årsskiftet träder en tvångslag i kraft. Om bolagens styrelser inte har 40 % kvinnor inom två år blir det upplösning. Man går alltså in bland de 500 privata så kallade allmänna aktiesällskapen och säger att från och med den 1 juli har de två år på sig; annars upplöses det fria företagandet. Man har faktiskt också en reservutgång – det måste sägas. Viss nådatid, säger man, plus böter kan tillgripas i stället om en omedelbar upplösning skulle få, som det heter, väsentliga samhälleliga konsekvenser.

Jag hävdar bestämt att en lag av denna typ i sig får en väsentlig samhällsmässig konsekvens. Jag skulle helt enkelt vilja ställa den korta koncisa frågan: Hur ställer sig jämställdhetsministern till en sådan här lagstiftning?

Anf. 152 Statsrådet JENS ORBACK (s) replik:

Fru talman! Hade vi inte varit intresserade av en möjlighet att införa en sådan här lagstiftning skulle vi inte ha låtit en utredare titta på detta. Allvaret ligger i diskrimineringen, som är ett brott mot mänskliga rättigheter.

Man skulle kunna säga att det här går det inte att forcera fram. När det gäller våra statliga myndigheter och våra statliga bolag har vi tagit fram ett mål innebärande att minst 40 % ska vara kvinnor i centrala myndigheter, lokala myndigheter och statliga bolag. Det har fungerat.

Prot. 2005/06:49

12 december

*Arbetsmarknad
och Arbetsliv*

Precis som man sätter upp mål om kvartalsrapporter, avkastning på insatt kapital, export och så vidare kan man sätta upp mål även på det här området. Det har den offentliga sektorn visat.

Vi tittar alltså på det här. Det är bra att Norge går före oss så att vi kan se vilka sanktioner som möjligen är de bästa. Här har vi en föregångare som kan hjälpa oss att fatta rätt beslut – detta när vi tittat på hur det fungerar i Norge.

Anf. 153 TINA ACKETOFT (fp) replik:

Fru talman! Jag håller absolut med ministern om att vad vi här talar om är diskriminering. Men då är lösningen kanske snarare att se till att den diskrimineringslagstiftning som vi faktiskt har fungerar och att det svider rejält om man bryter mot den – detta i stället för att gå in och lagstifta i det allmänna företagslivet.

Jag är den första att säga att företagsvärlden i Sverige helt enkelt måste skärpa sig, för annars kommer det nog en lagstiftning. Jag är övertygad om att herrar Bodström och Orback kommer att se till det.

Jag skulle nog också vilja säga att man kanske till och med ska säga till dem innan det här kommer att det inte är styrelsen i sig som är det viktigaste. Här tror jag finns en liten villfarelse om att det, om man är uppfödd i det politiska systemet eller i en frivilligorganisation, är i styrelsen som den faktiska makten sitter. Det är en villfarelse, för så fungerar det inte. Om det är makt åt kvinnorna som vi verkligen vill ha – alltså att kvinnorna ska ha hälften av makten – ska man kanske till och med drista sig att säga att det är ledningsfunktionen generellt som ska ha 30, 40 eller 50 % procent kvinnor, det vill säga att man ser till att rekrytera efter kompetens i stället för efter någonting annat.

Jag ska väl egentligen över huvud taget inte nämna något om ytterligare ökad lagstiftning, för jag är ganska säker på att det kommer som ett brev på posten från Vänsterpartiet och regeringen. Dock hävdar jag bestämt att detta är ytterligare plakatpolitik. Det har inget att göra med maktfördelning i samhället, utan det är en chimär. Det är inte styrelsen utan det är ledningen som man bör arbeta med.

Anf. 154 Statsrådet JENS ORBACK (s) replik:

Fru talman! Såvitt jag vet är det styrelsen som i de flesta företag tillsätter vd:n, så jag tror att det också har en fundamental betydelse. Om Tina Acketoft vill komma med förslag om hur man via diskrimineringslagstiftningen ska komma åt det här är jag väldigt tacksam. Till syvende och sist är det styrelsen och valberedningen som har att komma med förslag och att sedan utse sina kolleger.

Det visar sig att män utser män. Det här har vi talat om i rätt många år. Margareta Winberg, en av mina föregångare, satte upp som mål att år 2004 ha nått upp till 25 %. Nåddes inte det målet skulle man fundera på en utredning och på lagstiftning. Jag kom in här vid den tidpunkten. Då var det naturligt för mig att tillsätta en utredning, bland annat för att titta på det norska förslaget. Vi rullar alltså på i rätt riktning här, tycker jag.

Anf. 155 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Jag vill gärna hälsa Jens Orback välkommen till den årliga budgetdebatten med arbetsmarknadsutskottet. Det är trevligt att ha dig här. Vi är inte bortskämda med att ha med jämställdhetsministrar i debatten.

Ett av de största jämställdhetsproblemen är löneskillnaderna. Kvinnor tjänar ungefär 82–83 % av vad männen tjänar. Men för att kunna vidta rätt åtgärd måste man också fundera på vad det här beror på.

Jag har tittat på vad några statliga medlingsinstitut har räknat fram. De säger att den främsta förklaringsfaktorn, den största procentuella andelen av skillnaden, är att kvinnor jobbar i sektorer med lägre löner än män.

Den näst största faktorn – dock betydligt mindre – är befattningsproblematiken, att kvinnor ofta har lägre befattningar än män. Det kan gälla andelen chefer och liknande.

En tredje faktor som förklarar ungefär 2 % är en oförklarlig faktor som kan bero på ren diskriminering i jämställdhetslagens mening. Kanske är ökade resurser till JämO inte lösningen.

Jag funderar på varför kvinnor hamnar i sektorer med låga löner. Varför hamnar kvinnor exempelvis i vårdsektorn? Varför är lönerna så låga där, och hur gör man för att öka de lönerna? Ja, vi vet att en av metoderna är att få fler arbetsgivare, fler valmöjligheter och fler karriärmöjligheter och därmed också uppdrivna löner så att det inte blir som det blivit uppe i Umeå. Jag gjorde ett besök där för en tid sedan. Eftersom de hade ont om sjuksköterskor och rekryterade sådana frågade jag en företrädare för kommunen: Kan ni inte bjuda över landstingets löner?

Nej, vi har kommit överens om att inte hålla på med att konkurrera med lönerna.

Så går det på monopolsekter.

Varför vill inte Jens Orback och Socialdemokraterna medverka till att öppna för fler möjligheter för kvinnor och därmed stärka deras möjligheter att höja sina löner i exempelvis kvinnodominerade yrken som vård och omsorg?

Anf. 156 Statsrådet JENS ORBACK (s) replik:

Fru talman! Jag delar en del av Stefan Attefalls analys. Det handlar om att kvinnor jobbar på andra sektorer, att man har andra befattningar och att en del kan vara ren diskriminering.

Varför jobbar kvinnor inom vissa sektorer? Jo, det beror på att kvinnor är sedda på ett visst sätt. Vi måste ändra synen på kvinnor och män, på pojkar och flickor. Därför är jag rätt ofta rädd för kd:s politik. Diskuterar vi till exempel vårdnadsbidrag vet man att det är kvinnorna som kommer att stanna hemma. Man cementerar yrkesrollen. Man vet att det är kvinnorna som kommer att ta hand skötseln av barn och gamla. Det där vill vi ändra på. Det gör vi inte snabbt, det tar väldigt lång tid därför att det är väldigt starka strukturer.

Jag nämnde inledningsvis att om privatiseringen var en bra väg att minska löneskillnaderna skulle vi inte ha dubbelt så stora löneskillnader mellan män och kvinnor i den privata sektorn. Det går bra redan i dag för kvinnor att starta företag inom den offentliga sektorn. Vi har en stopplag när det gäller akutsjukvård därför att vi inte tycker att vi ska göra vinst på

Prot. 2005/06:49

12 december

*Arbetsmarknad
och Arbetsliv*

den typen av sjukvård. Vi vill också titta på vinstuttaget i en del andra sammanhang. Men det går rätt så bra att starta vårdcentraler och så vidare också i privat regi.

Anf. 157 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Fru talman! Jag tror att Jens Orback har varit lite ute i verkligheten. Jens Orback anar inte hur många socialdemokratiska landstingsråd som har stoppat enskilda initiativ när det gäller vårdcentraler och sådant. Det är många, det kan jag tala om för honom.

Jag håller med om att det handlar om att påverka tankemönster och traditioner som gör att man kanske väljer sektorer mera av slentrian än efter genomtänkt plan. Men jag vill icke som politiker bestämma hur människor ska bete sig. Jag tror på öppna vägar. Vill föräldrarna vara hemma längre med sina barn och vill man jobba inom vård och omsorg ska vi inte tala om för dem att de väljer fel. Däremot ska vi se till att de har stora möjligheter att gå vidare inom sitt yrke eller att byta yrke. Att öppna dörrar och skapa möjligheter måste vara en riktig politik, i stället för att tala om för människor att de har gjort fel, de ska göra si eller så i stället, för då tycker vi att de har gjort rätt. Det är typiskt socialdemokratisk politik.

Titta på vad löneskillnaderna och diskrimineringen beror på. Det beror på att kvinnor jobbar inom sektorer som är lägre avlönade. Varför är vård- och omsorgssektorn lägre avlönad än många manliga yrken? En viktig förklaring är bristen på alternativa arbetsgivare, bristen på möjligheten att starta eget, bristen på möjligheten att utveckla sin verksamhet därför att det alltför mycket omges av politiska regleringar. Så här kan vi se på område efter område. Då måste vi skapa bättre förutsättningar, och då får vi också kraft i den branschen och då kommer det att gynna framför allt kvinnor.

Så vill jag avsluta med att citera ur Dagens Nyheter i dag: "Mer än 8 000 kvinnor under 40 år förtidspensionerades det senaste året. — — —

550 000 personer får i dag sjuk- eller aktivitetsersättning — — —. Cirka två tredjedelar är kvinnor."

Min avslutande fråga till Jens Orback är: Är Jens Orback stolt över vad Socialdemokraterna har åstadkommit för landets kvinnor?

Anf. 158 Statsrådet JENS ORBACK (s) replik:

Fru talman! Jag ska börja med frågan. Jag är inte stolt, och jag är inte nöjd därför att kvinnors hälsa i offentlig sektor och i privat sektor är alldeles för dålig. Därför ska vi göra mycket mer. Det har också statsministern sagt i sin regeringsförklaring.

Att kvinnorna i offentlig sektor är dåligt betalda handlar samtidigt om en syn på kvinnors arbete. Det handlar om en syn på offentlig sektor. Jag vet inte hur det går ihop när kd och dess alliansbröder säger att de på lång sikt ska sänka skatten så kraftigt. Att vi nu skjuter till 12 miljarder extra under 2006 handlar just om att stärka kvinnors roll i den offentliga sektorn, att ge möjligheter till ett löneutrymme.

När det gäller olika metoder för hur vi via skattemedel ska få människor att hitta en möjlighet att vara hemma och vara med sina barn har vi olika utgångspunkter. Vi vill inte vara med och betala, rätt dåligt, för ett vårdnadsbidrag som kommer att göra att kvinnor får stå tillbaka på ar-

betsmarknaden. Så enkelt är det. Därför är vi stolta över den föräldraför-säkring som vi har som modell och som i mycket större utsträckning stärker kvinnors roll på arbetsmarknaden. Vi har olika modeller. Det handlar om synen på kvinnor och arbete.

Prot. 2005/06:49
12 december

*Arbetsmarknad
och Arbetsliv*

Anf. 159 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik:

Fru talman! Det är många frågor man skulle vilja passa på att lyfta fram, så jag ser fram emot den debatt som vi kommer att ha i samband med den jämställdhetspolitiska propositionen, då vi kan diskutera jämställdhetspolitikens organiserande, målsättning och så vidare.

Jag tänkte haka på den diskussion som har varit när det gäller lönefrågan. Det är intressant att konstatera att det fortfarande dras slutsatsen att kvinnor *hamnar* i låglönesektorer, som en annan ”replikant” sade. Fortfarande missar man den grundläggande analysen. Kvinnor hamnar inte i låglöneyrken. Kvinnor diskrimineras för att de är kvinnor. Kvinno-dominerade yrken nedvärderas, och därför har de lägre lön. Det är den grundläggande analys man måste göra.

För att komma till rätta med detta krävs ett samspel, eftersom löne-bildningen sker hos parterna. Men riksdag och regering har också ett ansvar. Då har jämställdhetsministern tagit upp vikten av att JämO har resurser för att fullfölja sitt arbete, att vi har en jämställdhetslag som fungerar, att riksdag och regering ser till att det finns rimliga resurser i offentlig sektor och så vidare. Men riksdag och regering måste därutöver ha ett ansvar att se till att man faktiskt får i gång en process. Det handlar om grundläggande mänskliga rättigheter. Det är inte rimligt att kvinnor diskrimineras på det här sättet.

Jag tror att det i vårbudgeten står angivet att regeringen tänker dra i gång överläggningar med kommuner och landsting inför kommande avtalsförhandlingar. Den fråga jag vill ställa till Jens Orback är: Var ligger den frågan nu? Över huvud taget efterlyser jag jämställdhetsmi-nisterns tankar runt regeringens ansvar när det gäller parternas arbete, trepartssamtal eller liknande för att se till att vi får i gång en process i de här mycket viktiga frågorna.

Anf. 160 Statsrådet JENS ORBACK (s) replik:

Fru talman! Det är alldeles riktigt att man som politiker i våra kom-muner och landsting har ett arbetsgivaransvar. Jag vill inte sticka under stol med att man som arbetsgivare har det yttersta ansvaret för att ingen ska diskrimineras. Man har också ett ansvar för att kvinnors arbete inte ska nedvärderas därför att det utförs av kvinnor. När vi nu lägger en större pott pengar på att stärka kommunernas finanser för vi därför också en dialog med företrädare för arbetsgivarna för att klargöra att här ges ett utrymme för att rätta till osakliga löneskillnader.

Däremot är det i slutändan inte bara arbetsmarknadens parter som be-stämmer lönen, det vill jag också klargöra. När vi kommunicerar med dem talar vi om att vi har förväntningar. Här får de 12 miljoner extra utöver vad de fick förra året. Då finns det naturligtvis förväntningar på dem att de rättar till osakliga löneskillnader. Det går att göra. Det visar många kommuner som är föregångare. Det kostar pengar, men det går att göra. Politik handlar om att vilja.

Anf. 161 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik:

Fru talman! Ja, så är det. Det är viktigt att nämna, som jämställdhetsministern säger, att det görs mycket bra saker på många håll i landet. Det finns viktiga erfarenheter att ta till vara där man arbetar med arbetsvärdering och på så sätt kommer fram i frågan.

Det låter bra när ministern påpekar att man nu diskuterar med kommuner och landsting. Självklart har de offentliga arbetsgivarna ett särskilt ansvar. Något annat kan man inte komma fram till, och det har också slagits fast i olika dokument.

Regeringen har ett ansvar även utöver det, både som ett föredöme i och med att man är arbetsgivare själv och också när det gäller att starta processen i hela samhället för att vi ska komma närmare målet. Där pågår ett viktigt arbete med den nationella handlingsplanen mot lönediskriminering. Där diskuterar vi hur det här ska kunna ske i en process med parterna.

Där måste regeringen – och det är också upp till samarbetspartierna att göra – noga fundera över på vilket sätt vi gör det. Jag menar att en modell skulle kunna vara någon typ av handslag, trepartssamtal eller att på något annat sätt träffa en överenskommelse.

Visst, parterna har ansvaret, och det ska de ha, men det här handlar också om grundläggande mänskliga rättigheter, om rätten att inte bli diskriminerad. Där måste regeringen på alla sätt och vis visa att ambitionsnivån är mycket, mycket hög när det gäller att komma till rätta med de här orättvisorna.

Anf. 162 Statsrådet JENS ORBACK (s) replik:

Fru talman! Det är viktiga frågor som Camilla Sköld Jansson tar upp. Det är också så att regeringen ibland är frustrerad. Men vi gör saker för att stilla den frustrationen. Jag tror till exempel att kravet på lönekartläggningar nu börjar ge effekt. Det visar de rapporter som jag får från Jämställdhetsombudsmannen.

Jag ser också fram emot Diskrimineringskommittén som eventuellt kommer att lägga fram förslag för att se över lagstiftning och så vidare. Precis som när det gäller rätten till heltid vill vi att det här ska arbetsmarknadens parter själva sköta. Men det kommer till en gräns då man också diskuterar lagstiftning. Regeringen för naturligtvis också samtal med Medlingsinstitutet för att tala om våra ambitioner när det gäller löneutvecklingen. Så det förs många olika samtal där regeringen inte har något annat mål än att vi ska komma till rätta med osakliga lönesättningar.

Anf. 163 MARGARETA ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Jag tycker att det här är en väldigt intressant diskussion. Jag är av den åsikten att det många gånger är männen som har tolkningsföreträde. Det är männen som bestämmer vad som är viktiga och vad som är mindre viktiga arbetsuppgifter. Kommentaren som jag har fått någon gång när jag har sagt att man måste rätta till vårdyrkenas relativt låga löneläge är att kvinnorna är så många. Men i LO-kollektivet i sin helhet är ju faktiskt männen många fler än kvinnorna. Då borde man kunna rätta till de här problemen.

Man borde också kunna respektera kvinnornas val. Jag tror inte att kvinnor i större utsträckning än män hamnar i vissa yrken. Varför blir pojkar lastbilschaufförer? Hamnar de som chaufförer likaväl som kvinnor hamnar i att bli sjukvårdsbiträden eller undersköterskor? Hur ser jämställdhetsministern på de här frågorna?

Prot. 2005/06:49
12 december

*Arbetsmarknad
och Arbetsliv*

Anf. 164 Statsrådet JENS ORBACK (s) replik:

Fru talman! Det var en allmän fråga, så det får bli ett allmänt svar. Jag är väldigt orolig för den stereotypisering som vi har när det gäller synen på män och kvinnor och synen på pojkar och flickor. Det är en väldigt stark objektivering att flickor är si och pojkar är så. Det oroar mig. Bilderna i det offentliga rummet oroar mig. Därför har vi också diskuterat att se över marknadsföringslagen som ska förbjuda diskriminerande reklam till exempel.

Jag tror att det handlar väldigt mycket om attityder, om synen på pojkar och flickor, som sjunker in genom axlarna och sedan blir en del av ett värderingsmönster där pojkar ska välja det ena och flickor det andra.

När det gäller att hamna i offentlig sektor är det riktiga uttrycket att man arbetar i offentlig sektor.

Vi ska komma ihåg att 50 % av de kvinnor som förvärvsarbetar arbetar i den privata sektorn. De arbetar för dåliga löner inom fastighet, inom detaljhandel, inom hotell och restaurang. Det här är ingen problematik som bara offentlig sektor lever med. Det handlar om att kvinnor är undervärderade och har sämre lön, och det måste vi göra allt vi kan för att komma till rätta med.

Anf. 165 MARGARETA ANDERSSON (c) replik:

Fru talman! Jag var avsiktligt ganska svepande i min fråga, och det var också ett svar som jag hade väntat mig.

Det diskuteras rätten till heltid, kvinnors ohälsa och maktlöshet. Jag tror att många kvinnor verkligen vill ha och behöver arbeta heltid både av ekonomiska skäl och för att man vill kunna göra karriär. Har jämställdhetsministern funderat över och diskuterat om ifall den rätten i nästa läge kommer att "drabba" kvinnorna? Kommer man att se till att det blir så mycket färre arbetstillfällen att kvinnor kommer att få en ännu sämre hälsa på grund av att det blir nedskärningar om man inför den här lagstiftningen? Det är ganska långtgående resonemang, men jag tror ändå att de måste tas upp innan en sådan här lagstiftning införs för att den inte ska slå tillbaka åt det andra hållet.

Anf. 166 Statsrådet JENS ORBACK (s) replik:

Fru talman! Som Hans Karlsson också var inne på vill man titta på effekterna av detta och titta på remissvaren för att kunna göra en samlad bedömning. Men det tankegodset går igen i väldigt många av frågeställningarna här: Ska vi ta bort LAS, ska vi ta bort arbetsmarknadsrättigheter, ska vi ha en låglönemarknad och så vidare? Vi vill hålla kvar vid den svenska modellen. Vi vill ha ordning och reda på arbetsmarknaden och vi vill göra allt vi kan för att människor ska komma in på arbetsmarknaden. Men vi vill inte byta modell.

Det resonemanget går igen här. Det här handlar om kvinnor som ofrivilligt är deltidsarbetande. Det finns verkligen en skillnad därför att män

är det inte alls i samma utsträckning. Vad vi framför allt kan se är ett likhetstecken mellan att arbeta deltid och att bli sjukskriven, få en sämre karriär och en mindre pension. Det här är en mycket central fråga för socialdemokratin, och den är i linje med de andra arbetsmarknadspolitiska förslag som vi har drivit igenom i den här kammaren.

Anf. 167 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Det är väl det som är en del av problemet, att det här är i linje med en hel del andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder som ni har genomdrivit och att vi därför har en så hög arbetslöshet.

Jag ska ta upp frågan om rätten till heltid till att börja med. Om man har ett företag och arbetet ska utföras på ett visst antal timmar och det antalet timmar ska fördelas på färre människor, är det klart att om man går över från deltid till heltid kommer ett antal människor att få sluta eller inte bli anställda, det vill säga att det blir ökad arbetslöshet. Det är ju matematikens enkla regel.

Arbetsmarknadsministern Hans Karlsson sade här tidigare att en utredning visar att det blir neutralt. Ja, det blir det under en enda förutsättning, och det är att det allmänna löneläget pressas ned så att det blir billigare att köpa arbetskraften. Då blir det neutralt. Det här förslaget ger i enskilda företag ökad arbetslöshet och på den allmänna arbetsmarknaden ett pressat löneläge. Det är er politik.

Jens Orback säger att deltid är detsamma som ofrivillig arbetslöshet. Så kan man väl inte säga generellt. Jag kan faktiskt inte heller tro att Jens Orback menar det generellt. Men alternativet är inte ofrivillig arbetslöshet på deltid utan ofrivillig arbetslöshet på heltid för ett antal personer. Jag kan inte se att det här är ekonomiskt eller vettigt för vare sig män eller kvinnor.

Det sista som verkligen är ännu mer jämställdhetsutmanande är medfinansieringen. Jag vet inte om Jens Orback har läst en bok från SNS Valfördråd, som bland annat Agneta Kruse har skrivit. Hon påpekar att reformen om medfinansiering drabbar kvinnor i större utsträckning än män, särskilt äldre kvinnor som ligger närmare pensionsåldern.

Politik är att vilja, sade Jens Orback och citerade Olof Palme tidigare. Är det här en vilja att diskriminera eller är det bara oförstånd?

Anf. 168 Statsrådet JENS ORBACK (s) replik:

Fru talman! Det är en mycket klar vilja att ge skäligt betalt för en skälig arbetsinsats.

Carl B Hamilton har ju varit här i riksdagen under rätt många år. Vi tänker oss att vi hade sådana arbetstider att det bara gick att vara med i debatter här på kvällstid och någon annanstans på morgonen och att det var svårt att få till stånd en heltid. År efter år kunde vi bara ge Carl B Hamilton deltid. Om vi efter ett par år märkte att det här var svårt att kombinera och att det slet på krafterna, då skulle vi se om inte arbetsgivaren var skyldig att utverka en heltidstjänst till dig. Jag tycker inte att det vore orimligt. Jag tycker snarare att det vore berättigat. Det finns många arbetsplatser där man faktiskt har gjort så. Det har kostat något mer. Men det har man gjort, och det har också varit en prioriterad insats.

På samma sätt är det med medfinansiering. Var och en förstår att det här också skapar ett incitament hos arbetsgivaren att utforma arbetet så att man inte blir sjukskriven. Det är klart att arbetsgivaren också måste ha ett ansvar för arbetsmiljön på arbetsplatsen. Det här är ett tydligt incitament till detta.

Eftersom Carl Hamilton ställde två frågor till mig vill jag också ställa någon fråga till honom. På vilket sätt tror Carl Hamilton att sänkt a-kassa ska ge flera jobb? Och vad tror Carl Hamilton om förslaget från kd om att vårdnadsbidraget kan vara en poäng för jämställdhet?

Anf. 169 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Fru talman! Det var först fråga om medfinansiering. Då säger Jens Orback att det blir en stimulans att inte sjukskriva. Ja, men det blir framför allt en stimulans att inte anställa. Det är ju när det gäller anställningsbeslutet som den här negativa effekten uppstår. Samma sak gäller beträffande rätten till heltid.

Exemplet som handlade om att jag efter många år av träget arbetande skulle kunna gå upp från halvtid eller deltid till heltid stämmer om man stannar där, men konsekvensen blir ju att det kanske är några andra som inte över huvud taget blir anställda i det företag där jag går upp från deltid till heltid. Jag säger det igen: Det är när det gäller ett anställningsbeslut som den här effekten kommer.

Det är det som är så lurigt med de här reformerna som Socialdemokraterna föreslår: Vi vet inte riktigt vilka de personer som det gäller är. Vi vet bara att de finns. Men vi kan inte peka ut dem, till skillnad från de personer som får del av de här privilegierna. Dem kan vi peka ut. Det är så att säga de ofödda, de oanställda, de som aldrig kommer in, som drabbas – igen. Detta är en så utpräglad intressegruppspolitik. Det är de som redan har det väl förspänt på arbetsmarknaden som har det lite bättre förspänt genom Socialdemokraternas politik – inte de som försöker ta sig in.

Anf. 170 Statsrådet JENS ORBACK (s) replik:

Fru talman! Jag tänkte att eftersom jag svarade på Carl B Hamiltons frågor så skulle han svara på mina.

Men jag kan väl bara kort säga att det handlar om vad man prioriterar. Deltidsanställda kvinnor är ingen privilegierad grupp. Socialdemokratin vill satsa på den gruppen, och jag tycker att det är bra att man gör det, inte minst av rättviseskäl.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 14 december.)

5 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Motion

med anledning av prop. 2005/06:43 Legitimation och skyddad yrkestitel 2005/06:So8 av Helena Hillar Rosenqvist m.fl. (mp)

Socialutskottets betänkande
2005/06:SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg
m.m.

Skatteutskottets betänkanden
2005/06:SkU6 Beskattning av statligt anställda under utlandsstationering
m.m.
2005/06:SkU12 Skattefrågor med anledning av tjänstepensionsdirektivet
2005/06:SkU9 Vissa skattefrågor med anledning av ny aktiebolagslag,
m.m.
2005/06:SkU10 Reformerade beskattningsregler för ägare i fåmansföretag
2005/06:SkU13 Folkbokföringens koppling till kyrkliga församlingar
2005/06:SkU14 Särskilda skatteåtgärder på grund av stormen Gudrun

6 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 12 december

2005/06:163 av *Yvonne Ruwaida* (mp) till justitieminister Thomas Bodström
Omfattningen av brottet hets mot folkgrupp vid återopande av religionsfriheten
2005/06:164 av *Erik Ullenhag* (fp) till socialminister Berit Andnor
Nationella handikapplanens mål
2005/06:165 av *Peter Althin* (kd) till justitieminister Thomas Bodström
Drogtest på barn

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 januari 2006.

7 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 12 december

2005/06:600 av *Anna Grönlund Krantz* (fp) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Ankringsförbud i Torne älv och Muonio älv
2005/06:601 av *Krister Hammarbergh* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Björnjakt
2005/06:602 av *Anna Grönlund Krantz* (fp) till statsrådet Ylva Johansson
Medicinbrist

2005/06:603 av *Kaj Nordquist* (s) till statsrådet Ylva Johansson
Psykosmedicin
2005/06:604 av *Hans Backman* (fp) till utbildnings- och kulturminister
Leif Pagrotsky
Den rörliga bilden
2005/06:605 av *Erik Ullenhag* (fp) till finansminister Pär Nuder
Utlökade medel till äldreomsorgen

Prot. 2005/06:49
12 december

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 17 januari 2006.

8 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 9 december

2005/06:507 av *Birgitta Ohlsson* (fp) till statsrådet Carin Jämtin
Svälten i Zambia
2005/06:509 av *Birgitta Ohlsson* (fp) till statsrådet Carin Jämtin
Fryst bistånd till Uganda
2005/06:520 av *Mikael Oscarsson* (kd) till statsminister Göran Persson
Ansvarstagande för hanteringen av tsunamikatastrofen
2005/06:521 av *Mikael Oscarsson* (kd) till statsrådet Ylva Johansson
Ansvarstagande för hanteringen av tsunamikatastrofen
2005/06:522 av *Mikael Oscarsson* (kd) till utrikesminister Laila Freivalds
Ansvarstagande för hanteringen av tsunamikatastrofen
2005/06:524 av *Anita Brodén* (fp) till utrikesminister Laila Freivalds
Det stundande palestinska valet
2005/06:525 av *Anita Brodén* (fp) till utrikesminister Laila Freivalds
Observatörgruppen TIPH
2005/06:526 av *Luciano Astudillo* (s) till utrikesminister Laila Freivalds
Egendomsbrott i östra Jerusalem
2005/06:536 av *Torsten Lindström* (kd) till statsrådet Barbro Holmberg
Uppehållstillstånd för utländska studenter i högskolan

den 12 december

2005/06:504 av *Chatrine Pålsson* (kd) till jordbruksminister Ann-
Christin Nykvist
Problemet med oskyddade gödselbrunnar

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 17 januari 2006.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med 3 §
anf. 44 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 4 § anf. 78 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med anf. 130 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Monica Gustafson

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Allmän miljö- och naturvård	1
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2005/06:MJU1	1
Anf. 1 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m)	1
Anf. 2 MARIE WAHLGREN (fp)	3
Anf. 3 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	4
Anf. 4 KJELL-ERIK KARLSSON (v)	5
Anf. 5 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m) replik.....	7
Anf. 6 KJELL-ERIK KARLSSON (v) replik.....	7
Anf. 7 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m) replik.....	7
Anf. 8 KJELL-ERIK KARLSSON (v) replik.....	8
Anf. 9 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	8
Anf. 10 KJELL-ERIK KARLSSON (v) replik.....	8
Anf. 11 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	9
Anf. 12 KJELL-ERIK KARLSSON (v) replik.....	9
Anf. 13 MARIE WAHLGREN (fp) replik	9
Anf. 14 KJELL-ERIK KARLSSON (v) replik.....	10
Anf. 15 MARIE WAHLGREN (fp) replik	10
Anf. 16 KJELL-ERIK KARLSSON (v) replik.....	10
Anf. 17 CLAES VÄSTERTEG (c).....	11
Anf. 18 SINIKKA BOHLIN (s)	12
Anf. 19 MARIE WAHLGREN (fp) replik	14
Anf. 20 SINIKKA BOHLIN (s) replik	15
Anf. 21 MARIE WAHLGREN (fp) replik	15
Anf. 22 SINIKKA BOHLIN (s) replik	16
Anf. 23 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	16
Anf. 24 SINIKKA BOHLIN (s) replik	16
Anf. 25 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	17
Anf. 26 SINIKKA BOHLIN (s) replik	17
Anf. 27 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m) replik.....	17
Anf. 28 SINIKKA BOHLIN (s) replik	18
Anf. 29 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m) replik.....	18
Anf. 30 SINIKKA BOHLIN (s) replik	19
Anf. 31 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	19
Anf. 32 SINIKKA BOHLIN (s) replik	20
Anf. 33 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	20
Anf. 34 SINIKKA BOHLIN (s) replik	20
Anf. 35 ÅSA DOMEIJ (mp).....	21
Anf. 36 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	22
Anf. 37 ÅSA DOMEIJ (mp) replik	22
Anf. 38 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	23
Anf. 39 ÅSA DOMEIJ (mp) replik	23
(Beslut skulle fattas den 14 december.)	24
3 § Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar.....	24
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2005/06:MJU2	24
Anf. 40 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	24

Anf. 41	ANITA BRODÉN (fp).....	25
Anf. 42	SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	27
Anf. 43	JAN ANDERSSON (c).....	29
Anf. 44	SINIKKA BOHLIN (s).....	30
Anf. 45	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik.....	32
Anf. 46	SINIKKA BOHLIN (s) replik.....	33
Anf. 47	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik.....	33
Anf. 48	SINIKKA BOHLIN (s) replik.....	34
Anf. 49	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik.....	34
Anf. 50	SINIKKA BOHLIN (s) replik.....	34
Anf. 51	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik.....	35
Anf. 52	SINIKKA BOHLIN (s) replik.....	35
Anf. 53	ANITA BRODÉN (fp) replik.....	36
Anf. 54	SINIKKA BOHLIN (s) replik.....	36
Anf. 55	ANITA BRODÉN (fp) replik.....	37
Anf. 56	SINIKKA BOHLIN (s) replik.....	37
Anf. 57	JAN ANDERSSON (c) replik.....	38
Anf. 58	SINIKKA BOHLIN (s) replik.....	38
Anf. 59	JAN ANDERSSON (c) replik.....	39
Anf. 60	SINIKKA BOHLIN (s) replik.....	39
Anf. 61	SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v)	39
Anf. 62	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik.....	41
Anf. 63	SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik	42
Anf. 64	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik.....	42
Anf. 65	SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik	43
Anf. 66	ANITA BRODÉN (fp) replik.....	43
Anf. 67	SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik	43
Anf. 68	ANITA BRODÉN (fp) replik.....	44
Anf. 69	SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik	44
Anf. 70	ÅSA DOMEIJ (mp)	44
	(Beslut skulle fattas den 14 december.).....	46
4 §	Arbetsmarknad och Arbetsliv	46
	Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2005/06:AU1	46
Anf. 71	PATRIK NORINDER (m).....	46
Anf. 72	CARL B HAMILTON (fp)	50
Anf. 73	STEFAN ATTEFALL (kd).....	53
Anf. 74	CAMILLA SKÖLD JANSSON (v)	55
Anf. 75	STEFAN ATTEFALL (kd) replik.....	58
Anf. 76	CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik.....	58
Anf. 77	STEFAN ATTEFALL (kd) replik.....	59
Anf. 78	CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik.....	59
Anf. 79	PATRIK NORINDER (m) replik.....	59
Anf. 80	CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik.....	60
Anf. 81	PATRIK NORINDER (m) replik.....	60
Anf. 82	CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik.....	60
Anf. 83	MARGARETA ANDERSSON (c)	61
Anf. 84	CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik.....	63
Anf. 85	MARGARETA ANDERSSON (c) replik.....	64
Anf. 86	ULF HOLM (mp).....	64

Anf. 87	MARGARETA ANDERSSON (c) replik	67	Prot. 2005/06:49
Anf. 88	ULF HOLM (mp) replik	67	12 december
Anf. 89	MARGARETA ANDERSSON (c) replik	67	
Anf. 90	ULF HOLM (mp) replik	67	
Anf. 91	CARL B HAMILTON (fp) replik	68	
Anf. 92	ULF HOLM (mp) replik	68	
Anf. 93	CARL B HAMILTON (fp) replik	69	
Anf. 94	ULF HOLM (mp) replik	69	
Anf. 95	STEFAN ATTEFALL (kd) replik	70	
Anf. 96	ULF HOLM (mp) replik	70	
Anf. 97	STEFAN ATTEFALL (kd) replik	71	
Anf. 98	ULF HOLM (mp) replik	71	
Anf. 99	ANDERS KARLSSON (s)	72	
Anf. 100	CARL B HAMILTON (fp) replik	74	
Anf. 101	ANDERS KARLSSON (s) replik	74	
Anf. 102	CARL B HAMILTON (fp) replik	74	
Anf. 103	ANDERS KARLSSON (s) replik	74	
Anf. 104	STEFAN ATTEFALL (kd) replik	75	
Anf. 105	ANDERS KARLSSON (s) replik	75	
Anf. 106	STEFAN ATTEFALL (kd) replik	76	
Anf. 107	ANDERS KARLSSON (s) replik	76	
Anf. 108	ULF HOLM (mp) replik	77	
Anf. 109	ANDERS KARLSSON (s) replik	77	
Anf. 110	ULF HOLM (mp) replik	78	
Anf. 111	ANDERS KARLSSON (s) replik	78	
Anf. 112	PATRIK NORINDER (m) replik	78	
Anf. 113	ANDERS KARLSSON (s) replik	79	
Anf. 114	PATRIK NORINDER (m) replik	79	
Anf. 115	ANDERS KARLSSON (s) replik	80	
Anf. 116	MARGARETA ANDERSSON (c) replik	80	
Anf. 117	ANDERS KARLSSON (s) replik	80	
Anf. 118	MARGARETA ANDERSSON (c) replik	81	
Anf. 119	ANDERS KARLSSON (s) replik	81	
Anf. 120	TINA ACKETOFT (fp)	81	
Anf. 121	CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik	84	
Anf. 122	TINA ACKETOFT (fp) replik	85	
Anf. 123	CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik	85	
Anf. 124	TINA ACKETOFT (fp) replik	86	
Anf. 125	ANDERS KARLSSON (s) replik	86	
Anf. 126	TINA ACKETOFT (fp) replik	86	
Anf. 127	ANDERS KARLSSON (s) replik	87	
Anf. 128	TINA ACKETOFT (fp) replik	87	
Anf. 129	LARS-IVAR ERICSON (c)	88	
Anf. 130	Statsrådet HANS KARLSSON (s)	89	
Anf. 131	STEFAN ATTEFALL (kd) replik	91	
Anf. 132	Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik	92	
Anf. 133	STEFAN ATTEFALL (kd) replik	93	
Anf. 134	Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik	93	
Anf. 135	CARL B HAMILTON (fp) replik	94	

Anf. 136	Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik.....	94
Anf. 137	CARL B HAMILTON (fp) replik.....	95
Anf. 138	Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik.....	95
Anf. 139	CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik.....	96
Anf. 140	Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik.....	96
Anf. 141	CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik.....	96
Anf. 142	MARGARETA ANDERSSON (c) replik.....	97
Anf. 143	Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik.....	97
Anf. 144	MARGARETA ANDERSSON (c) replik.....	97
Anf. 145	Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik.....	98
Anf. 146	PATRIK NORINDER (m) replik.....	98
Anf. 147	Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik.....	99
Anf. 148	PATRIK NORINDER (m) replik.....	99
Anf. 149	Statsrådet HANS KARLSSON (s) replik.....	100
Anf. 150	Statsrådet JENS ORBACK (s).....	100
Anf. 151	TINA ACKETOFT (fp) replik.....	102
Anf. 152	Statsrådet JENS ORBACK (s) replik.....	102
Anf. 153	TINA ACKETOFT (fp) replik.....	103
Anf. 154	Statsrådet JENS ORBACK (s) replik.....	103
Anf. 155	STEFAN ATTEFALL (kd) replik.....	104
Anf. 156	Statsrådet JENS ORBACK (s) replik.....	104
Anf. 157	STEFAN ATTEFALL (kd) replik.....	105
Anf. 158	Statsrådet JENS ORBACK (s) replik.....	105
Anf. 159	CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik.....	106
Anf. 160	Statsrådet JENS ORBACK (s) replik.....	106
Anf. 161	CAMILLA SKÖLD JANSSON (v) replik.....	107
Anf. 162	Statsrådet JENS ORBACK (s) replik.....	107
Anf. 163	MARGARETA ANDERSSON (c) replik.....	107
Anf. 164	Statsrådet JENS ORBACK (s) replik.....	108
Anf. 165	MARGARETA ANDERSSON (c) replik.....	108
Anf. 166	Statsrådet JENS ORBACK (s) replik.....	108
Anf. 167	CARL B HAMILTON (fp) replik.....	109
Anf. 168	Statsrådet JENS ORBACK (s) replik.....	109
Anf. 169	CARL B HAMILTON (fp) replik.....	110
Anf. 170	Statsrådet JENS ORBACK (s) replik.....	110
	(Beslut skulle fattas den 14 december.).....	110
5 §	Bordläggning.....	110
6 §	Anmälan om interpellationer	111
7 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	111
8 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	112
9 §	Kammaren åtskildes kl. 16.23.	113

Elanders Gotab, Stockholm 2006